

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

2

**KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ
KOMİSYONU**

TUTANAK DERGİSİ

2 Mayıs 2012 Çarşamba

KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ KOMİSYONU

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

2 Mayıs 2012 Çarşamba

----0----

K O N U

	<u>Sayfa</u>
Türkiye Elektrik İletim AŞ'nin 2010 yılına ait hesap ve işlemlerinin görüşmeleri	1:69
Türkiye Elektrik Ticaret Taahhüt AŞ 2010 yılına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri	89:116

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>İl</u>	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM		1:69
Türkiye Elektrik İletim AŞ'nin 2010 yılına ait hesap ve işlemlerinin görüşmeleri		1:88
Kemal YILDIR (TEİAŞ Genel Müdürü)		2:8
Öneri (2009 yılına ait)		8:9
Cevap		9
İbrahim BALANUYE (TEİAŞ Müşteri İlişkileri Daire Başkanı)		9
Aykut ERDOĞDU	İstanbul	9, 13:14, 17:19, 21, 22, 23, 26:27
Harun KARACA	İstanbul	9
Kamer GENÇ	Tunceli	9, 11:12, 14, 15, 19, 23
Mahmut HARMANCI (Sayıştay Grup Başkanı)		9, 10, 11:12, 13, 16

Haydar AKAR	Kocaeli	10, 13, 14:15, 24:25
Komisyon Uzmanı		10
Ali SARIBAŞ	Çanakkale	13, 15, 16:17
Ahmet YENİ	Samsun	15:16
Mehmet GELDİ	Giresun	16
Sayıştay Temsilcisi		17:19, 26
Kemal YILDIR (TEİAŞ Genel Müdürü)		19:21, 22, 23, 24:25
Vedat GÜN (EPDK Başkan Yardımcısı)		22
Mehmet DOMAÇ	İstanbul	22:23
İsmail GÜNEŞ	Uşak	23:25
Necati ÖZENSOY	Bursa	24
Öneri 1 (2010 yılına ait)		27
Sayıştay Temsilcisi		27
Cevap		27:31
İbrahim BALANUYE (TEİAŞ Müşteri İlişkileri Daire Başkanı)		27:31
Kamer GENÇ	Tunceli	31:32, 34, 35:37
Aykut ERDOĞDU	İstanbul	32, 33
Kemal YILDIR (TEİAŞ Genel Müdürü)		32:34, 35, 37
EPDK Temsilcisi		34:35
Sayıştay Temsilcisi		35, 37
Öneri 2		37:38
Cevap		38:39
İbrahim BALANUYE (TEİAŞ Müşteri İlişkileri Daire Başkanı)		38:39
Birgül Ayman GÜLER	İzmir	39:41, 50:53
Kemal YILDIR (TEİAŞ Genel Müdürü)		39:40, 45:53
Necati ÖZENSOY	Bursa	41:43, 45:47, 49, 53:54
Ali SARIBAŞ	Çanakkale	43:45
Aykut ERDOĞDU	İstanbul	45:46, 49:50, 55
Ziver ÖZDEMİR	Batman	53, 55
Sayıştay Temsilcisi	56	
Öneri 3		56
Sayıştay Temsilcisi		56
Cevap		56
İbrahim BALANUYE (TEİAŞ Müşteri İlişkileri Daire Başkanı)		56
Nurhayat CANTEKİN (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Temsilcisi)		56
Sayıştay Temsilcisi		56
Kamer GENÇ	Tunceli	57
Ali SARIBAŞ	Çanakkale	57
Aykut ERDOĞDU	İstanbul	57:58
Öneri 4		58
Sayıştay Temsilcisi		58
Cevap		58
İbrahim BALANUYE (TEİAŞ Müşteri İlişkileri Daire Başkanı)		58:60, 63
Ali SARIBAŞ	Çanakkale	60, 61:62
Mehmet GELDİ	Giresun	60:61

Kemal YILDIR (TEİAŞ Genel Müdürü)		61, 62
Sayıştay Temsilcisi		61, 63
Aykut ERDOĞDU	İstanbul	62, 63
Ziğer ÖZDEMİR	Batman	62
Haydar AKAR	Kocaeli	63
Öneri 7		64
Sayıştay Temsilcisi		64
Cevap		64
İbrahim BALANUYE (TEİAŞ Müşteri İlişkileri Daire Başkanı)		64
Aykut ERDOĞDU	İstanbul	65, 67, 68
Ali SARIBAŞ	Çanakkale	65
Haydar AKAR	Kocaeli	65:66, 68
Sayıştay Temsilcisi		66:67, 68, 69
Kemal YILDIR (TEİAŞ Genel Müdürü)		66, 67, 68:69
Birgöl AYMAN GÜLER	İzmir	68
İKİNCİ OTURUM		70:88
Öneri 7 (Devam)		70:
Aykut ERDOĞDU	İstanbul	70
Öneri 63		70
Sayıştay Temsilcisi		70
Cevap 63		70:72
Kemal YILDIR (TEİAŞ Genel Müdürü)		70:72, 75:77, 83:85, 87
Aykut ERDOĞDU	İstanbul	72, 73:74, 75:76, 77, 78:80, 82, 85:87
Sayıştay Temsilcisi		72:73
Haydar AKAR	Kocaeli	73, 76
Nurhayat CANTEKİN (Enerji Bakanlığı Temsilcisi)		75
Birgöl AYMAN GÜLER		76, 82:83, 84, 85
Kamer GENÇ	Tunceli	77, 78
Necati ÖZENSOY	Bursa	81:82
İsmail GÜNEŞ	Uşak	86
EPDK Temsilcisi		87
Ömer Faruk CENK (Hazine Müsteşarlığı Temsilcisi)		87
Sonuç		87
Sayıştay Temsilcisi		87
Kemal YILDIR (TEİAŞ Genel Müdürü)		87
ÜÇÜNCÜ OTURUM		89:116
Türkiye Elektrik Ticaret Taahhüt AŞ 2010 yılına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri		89:116
Dr. Hacı Duran GÖKKAYA (TETAŞ Genel Müdürü)		89:92
Öneri 1 (2010 yılına ait)		92:93
Sayıştay Temsilcisi		92:93
Cevap 1		93
Dr. Hacı Duran GÖKKAYA (TETAŞ Genel Müdürü)		93, 95:97, 98:103, 104:105
Aykut ERDOĞDU	İstanbul	93, 95:97, 101

İsmail GÜNEŞ	Uşak	94, 102
Necati ÖZENSOY	Bursa	94, 98, 101:102, 103, 105
Kamer GENÇ	Tunceli	94:95, 99:100, 102
Sayıştay Temsilcisi		96, 105
Ali SARIBAŞ	Çanakkale	97:98
Birgül Ayman GÜLER	İzmir	103, 104:105
Metin KAYABAŞI (EPDK Temsilcisi)		104
Öneri 2		106
Cevap		106
Dr. Hacı Duran GÖKKAYA (TETAŞ Genel Müdürü)		106, 107:109, 110, 113:114
Kamer GENÇ	Tunceli	106:109, 110:111
Sayıştay Temsilcisi		107, 108
Ömer Faruk GENÇ (Hazine Müsteşarlığı Temsilcisi)		107
Aykut ERDOĞDU	İstanbul	109:110
Ali SARIBAŞ	Çanakkale	110, 112:113, 114:115
Necati ÖZENSOY	Bursa	111:112, 113
Mehmet ŞEKER	Gaziantep	112
Öztürk SELVİTOP (Enerji Bakanlığı Temsilcisi)		114
Metin KAYABAŞI (EPDK Temsilcisi)		115
Sonuç		115
Dr. Hacı Duran GÖKKAYA (TETAŞ Genel Müdürü)		116

Açılma Saati: 10.32

Kapanma Saati: 17.43

BİRİNCİ OTURUM

2 Mayıs 2012 Çarşamba

Açılma Saati: 10.32

BAŞKAN: Fahrettin POYRAZ (Bilecik)

BAŞKAN VEKİLİ: Ahmet YENİ (Samsun)

SÖZCÜ: Şenol GÜRŞAN (Kırklareli)

KÂTİP: Faruk SEPTİOĞLU (Elâzığ)

-----0-----

BAŞKAN – Değerli üyeler, Sayıştay Başkanlığının, kamu kurumlarımızın ve basınımızın değerli temsilcileri; hepiniz hoş geldiniz.

24' üncü Yasama Dönemi İkinci Yasama Yılı'nın 16' ncı Birleşimini açıyorum.

Bugün gündemimizde sırasıyla Türkiye Elektrik İletim AŞ ve Türkiye Elektrik Ticaret Taahhüt AŞ 2010 yılına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri yer almaktadır.

Çalışmalarımıza Türkiye Elektrik İletim AŞ'nin 2010 yılına ait hesap ve işlemlerinin görüşmeleriyle başlıyoruz.

Değerli üyeler, Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi, elektrik enerjisi üretimi ve iletim faaliyetlerini yürüten Türkiye Elektrik İletim AŞ'nin yeniden yapılandırılmasına ilişkin 5/2/2001 tarih ve 2001/2026 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı doğrultusunda kurulmuştur. Bu yapılanma sonucunda Elektrik Üretim AŞ, Türkiye Elektrik İletim AŞ ve Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt AŞ adı altında üç ayrı iktisadi devlet teşekkülü kurularak mülga TEAŞ'ın devlet iletim tesisleri yeni kurulan TEİAŞ'ın, üretim tesisleri ise EÜAŞ'ın bünyesine alınmıştır.

Kurum faaliyetleri devletin genel ekonomi ve enerji politikasına uygun olarak ülke genelinde elektrik iletim ve yük dağıtımı ile ilgili mevcut ve kurulacak tesisleri verimlilik ve kârlılık ilkelerine göre işletmek, ayrıca piyasada faaliyet gösteren taraflar arasındaki anlaşmalar kapsamında elektrik enerjisi ve/veya kapasite alım satımının gerçek zamanının dengelenmesini ve mali uzlaştırmanın gerçekleştirilmesini sağlamak olarak belirlenmiştir.

Çağımızda ülkelerin geleceği ancak sürekli, düzenli ve düşük maliyetli bir enerji arzının sağlanabildiği oranda güvende demektir. Bu nedenle, ancak çok boyutlu süreçler bütününe kavrayarak zamanında pozisyon alabilen ülkelerin geleceği aydınlık olacaktır. Dolayısıyla, ülkemizde de enerji arz güvenliğinin sağlanması, dışa bağımlılıktan kaynaklanan risklerin azaltılması ve çevre açısından daha temiz olan enerji kaynaklarına yönelmek kadar verimliliğe, israfın önlenmesine, kayıp ve kaçakların azaltılmasına da gerekli önem verilmesi zorunludur.

Şimdi, Komisyonumuzu bilgilendirmek üzere TEİAŞ Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdürü Sayın Kemal Yıldır'a söz vereceğim. Öncesinde, toplantımıza katılan kurum yetkilileri ile diğer kuruluş ve temsilcilerin Komisyonumuza kendilerini tanıtımalarını rica ediyorum.

(Bürokratlar ve Sayıştay temsilcileri kendilerini tanıttı)

BAŞKAN – Tüm misafirlerimize hoş geldiniz diyorum.

Şimdi, sözü Kemal Bey'e bırakıyorum.

Buyurun Kemal Bey.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Sayın Başkan, çok saygıdeğer milletvekilleri, saygıdeğer bürokrat arkadaşlarım; hepinize hoş geldiniz diyorum.

Türkiye Elektrik İletim AŞ, Türkiye elektrik iletim sistemi genişleme ve yenileme yatırımlarını yapmak, Türkiye elektrik sistemini yönetmek, Türkiye iletim sistemi işletme ve bakımını yapmak, üretim kapasite projeksiyonu hazırlamak, piyasa mali uzlaştırma sistemini çalıştırmak, uluslararası enterkoneksiyon çalışmalarını yapmak göreviyle görevlendirilmiş, 2001 yılında kurulmuş bir şirkettir.

Sistemimizin içeriğine baktığımızda, toplamda 619 trafo merkezi, 105 bin MVA kurulu gücüyle ülkenin bütün etrafını ağ gibi donatmış, nerede elektrik ihtiyacı varsa üretim santralleri bu enterkonnekte sisteme bağlı o tarafa elektriği götürmek üzere maksimum ve minimum yükseltilerinde tüm hesaplar yapılarak Türkiye'yi elektriksiz bırakmamak üzere konuşlandırılmış tesisleriyle hizmet vermektedir.

İletim hattı uzunluğumuz yaklaşık 49 bin kilometre olup Avrupa'nın en uzun iletim ağına sahibiz. Bizden sonra Fransa ikinci, 47 bin kilometreyle geliyor. İletim hatları ve trafo merkezlerinin işletme, bakım ve tesisi merkez teşkilatıyla birlikte yirmi iki adet iletim ve tesis işletme grup müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Bu iletim, tesis, işletme ve grup müdürlükleri bizim tesis ve işletme faaliyetlerimizi mensup oldukları bölgelerde bizim adımıza yürütmekle görevlidir; bizim elimiz, ayağımız, kulağımız, gözümüzdür.

Türkiye elektrik sisteminin işletilmesi bir de bölgesel yük tevzi merkezleriyle yapılmakta, bu da Türkiye çapında dokuz tane bölgesel yük tevzi merkezimiz konuşlanmış bulunmakta. Bunların yerleri İstanbul, Ankara, İzmir, Adapazarı, Samsun, Keban, Adana, Erzurum ve Antalya bölgesel yük tevzi merkezleridir.

Teknik parametrelere bakıldığında, 2001 yılında TEİAŞ kurulduğunda trafo gücü 59.772 iken bugün itibarıyla geldiğimiz 105.226 MVA'ya çıkmıştır, bu yüzde 76'lık bir kapasite artışına denk geliyor. Hat uzunluğu 2001 yılında 41.875 kilometre iken 49.541 kilometre olmuş, yüzde 18,3 bir artışa tekabül ediyor. Personel bilgileri açısından 2001 yılında TEİAŞ kurulduğu zaman 9.216 personelle hizmet verirken şimdi 8.109 personelle hizmet veriyor, yüzde 11 bir azalma söz konusu.

Tamamen teknik bir kurum olduğu için mühendis sayısının artırılması için gayret içinde bulunduk yıllar itibarıyla, ilk kurulduğunda 734 olan mühendis sayısı 1.248'e çıkarılarak yüzde 70,3'lük bir artış sağlanmıştır.

1/3/2006 tarihinde Millî Güç Kalitesi Projesi TÜBİTAK'la beraber başlatıldı, 31/12/2009 tarihinde bitirildi. Bu sistemin kalitesinin, elektrik kalitesinin takip edilmesi, bozucu etkilerin yok edilmesi, tedbirlerinin alınması manasına geliyor. Bu projeden elde edilen ürünler STATCOM Sincan TM'de bölgeler arası salınımı engelleyen 50 MVA'lık bir güce sahip bir ünite olarak şu anda konuşlanmış bulunmakta; O.G. Aktif Güç Filtresi Denizli-2 TM'de Statik Var Kompanzator olarak görev yapmakta; Millî Güç Kalitesi İzleme Merkezi TEİAŞ Genel Müdürlüğü altındaki binada uzaktan erişime sahip merkeziyle anlık ve kayıt yapabilen özellikteki cihazlarıyla sistemi takip etmekte. Gerçek zamanlı izleme, harita tabanlı izleme, uzaktan izleme ve merkez yazılımla yönetim imkânları sağlanmıştır bu projeyle.

Tüketim artışına baktığımızda, sadece 2009 yılındaki global krizde tüketim artışında Türkiye'de eksi 2 azalma görüyoruz; ondan sonra 2010 yılında yüzde 8,4; 2011 yılında da yüzde 9 tüketim artışıyla Çin'den sonra ikinci enerji tüketim artışına sahip ülkeyiz.

Kurulu güç ve maksimum yük olarak grafikte görülen hidrolik ve yenilenebilir yüzde 36, termik olarak da yüzde 64 kurulu güce sahibiz; 53.910 megavatlık şu anda Türkiye'nin kurulu gücü söz konusu. Maksimum yük 2010 Temmuz ayında 33.392 megavat olmuşken, 2011 Temmuz ayında 36.122 megavata çıkmıştır. 2011 yılı üretiminin kaynaklara göre dağılımını burada görüyoruz. Hidrolik, doğal gaz ve kömür olarak baktığımızda aslında kurulu güç olarak burada bir ek bilgi vermem gerekirse yüzde 33, yüzde 33, yüzde 33 dengeli bir dağıtım olmasına rağmen doğal gaz, kömür, termik ve hidrolik olarak, tabii hidroliklerin çalışma rejimi itibarıyla 4.500-5 bin saat, diğerleri 8.600 saat olan bir yapıda olmasıyla termik santrallerin zaman zaman arızayla servis harici olmasıyla doğal gazın tüketime, arıza sunumu yüzde 50 civarında gerçekleşmekte.

İletim kayıpları yıllar itibarıyla burada tabloda gözükmemekte. Elektrik sisteminin işletilmesi, Türkiye Elektrik Sistemi Arz Güvenliği ve Kalitesi Yönetmeliğinde yer alan hükümlere göre işletilmektedir. Kullanıcıların uymaları gereken kriterler hizmet anlaşmalarında ayrıntılı olarak belirtilmektedir. Bu şu manaya geliyor: Primer ve sekonder frekansa katılma zorunluluğu söz konusudur. Sekonder frekans bir hizmet alımıyla yürütülmekte, primer frekans da cüzi bir miktarda hizmet alımıyla yürütülmekte ama primer frekansa katılım zorunlu, sekonder frekansa katılım da teklif alınarak yapılmakta. Sıcak rezerv güç sağlanması, sistemin emre amade gücüyle o anki toplam güç arasındaki farkı oluşturuyor. Oturan sistemin toparlanması, burada bir sistem oturduğunda bunları toparlayacak, bir sisteme ihtiyaç olmadan devreye girebilecek ünitelerin belirlenmesi manasına geliyor.

Elektrik piyasası, biliyorsunuz 2001 yılında TEİAŞ'a, iletim şirketine bu piyasayı işletme görevi de verildi, neden? Çünkü Millî Yük Tevzi Merkezi aracılığıyla kimin devreye girip taahhüdünü yerine getirip kimin yerine getiremediği fiziki gerçekleştirmeler Millî Yük Tevzi Merkezinin raporu sonucunda karşılıklı mahsuplaştırmaya tabi olabiliyor.

2006 öncesi durumu bir önceki yansıda gördük. Şimdi 2006 sonrasında da TEİAŞ üzerinden, EÜAŞ, TETAŞ ve özel şirketler PMUM'a teklif verebildikleri gibi ikili anlaşmalarla da ürettikleri enerjiyi satabilme imkânına sahipler.

Dengeleme Ve Uzlaştırma Yönetmeliği uygulamaları 2004 yılında geçici duy uygulamaları, dengeleme piyasası üç zamanlı uzlaştırma üzerine başlatıldı. 2006 yılında 1 Ağustosta nakdi uygulamaya geçildi, önceki sanal uygulamaydı. 1 Aralık 2009'da gün öncesi planlama, dengeleme güç piyasası ve saatlik uzlaştırma başlatılmış oldu. Önceden piyasa tekken daha sonra 1 Aralık 2009'da saatlik uygulamaya ve gün öncesi planlama ve dengeleme güç piyasasının uygulamasına geçildi. 1 Aralık 2011'de gün öncesi planlama yerine gün öncesi piyasası devreye girdi. Gün öncesi piyasasının devreye girmesiyle üretim şirketleri bir kısım üretimlerini gün öncesi piyasasına, bir kısım üretimlerini dengeleme güç piyasasına verme imkânına sahip oldukları gibi, tüketim şirketleri de tüketim tahminleri için teklif vermeye başladılar "Şu kadar olursa alırım, bundan fazla olursa almam." şeklinde. Bir de tabii en önemlisi TAKASBANK uygulaması başlatıldı, teminat mekanizması işlerlik azaltıldı. Dolayısıyla bizim riskimiz daha azalmış oldu.

Piyasa yapısı hedefi itibarıyla buradaki grafikten de görüldüğü gibi spot fiyat belli olduktan sonra dengeleme güç piyasasında yük alma yönünde ve yük atma yönünde teklifler veriliyor. Yük atma yönündeki tekliflerin spot fiyatın altında olması, yük alma yönündeki tekliflerin de üstünde olması gerekmektedir.

Aralık 2009-Kasım 2011 arasında PMUM'daki toplam nakit akışı alacak ve borçlar itibarıyla 30 milyar 78 milyon civarında gerçekleşmiş. Aylık ortalama da 1 milyar 253 milyon lira gün öncesi piyasasının devreye girdiği Aralık 2011 ile Şubat 2011'i kapsayan üç aylık dönemde de aylık uygulama 2 milyar 281 milyon civarında olmuştur. İşlem hacminin artmasının nedeni tüketimin yüksek olması ve ay içerisinde ortaya çıkan doğal gaz sıkıntısı. Aralık 2011'den sonraki üç aylık dönemde toplam enerji tüketiminin yaklaşık yüzde 69,7'si ikili anlaşmalar, geri kalan yüzde 30,3'ü dengeleme piyasası vasıtasıyla satılmıştır. Dengeleme piyasasında işlem gören yüzde 30,3'ün yüzde 20,9'u gün öncesi işlemlerin yani fiyatların, tekliflerin verilip alanların karşılaştırılıp mahsuplaştırıldığı gün öncesi piyasası, yüzde 3'ü içerideki dengesizliklerden, dengeleme güç piyasasından gerçekleşmiş, yüzde 6,4'ü de dengesizliklerden kaynaklanmıştır. Bunlar da bu rezervi olmayan santrallerin üretmek zorunda oldukları enerjiyi dengesizlik fiyatlarından aldıkları rakama tekabül gelmekte.

EPDK'yla yapılan görüşmelerden sonra EPDK'dan alınan 3/10/2011 tarih ve 58080 sayılı yazı doğrultusunda gün içi piyasasının çalışmaları başlatılmış bulunmakta, gün içi piyasasının devreye alınması ile birlikte dengeleme güç piyasası ve dengesizlikten kaynaklanan oranın düşürülmesi hedeflenmektedir. Bu ayrı bir defans olacak. Avrupa buna iki üç yıl önce geçti, biz de hemen buna geçerek dengeleme güç piyasasına muhtaç olmayacak şekilde ikinci tekliflerin gün içi piyasasına verilmesini sağlayacağız.

Kasım 2011 itibarıyla serbest tüketici sayısı 47.511'e, serbest tüketici sayaç sayısı ise 182.417'ye ulaşmıştır. Piyasa katılımcı sayısını bu tabloda görüyoruz. Kamu bağlı ortaklarıyla birlikte EÜAŞ 6 adet, özel 281, otoprodüktör kamu 1, özel sektör 111, toptan satış şirketi TETAŞ kamu 1, özel sektör 105, perakende 9 dağıtım şirketlerinin satılmayan kısmı, 12 satılan kısmı özel, otoproduktör özelde 1 tane kaldı.

Aralık 2009 ve 2011 piyasa fiyatlarının değişimini bu grafikte görüyorsunuz. Ortalama fiyat gün öncesi fiyatı 122 TL/megavatsaat, 2010 yılında ortalama sistem gün öncesi fiyatı 121,3 TL/megavatsaat, 2011 yılının ilk on bir ayındaki sistem gün öncesi fiyatı ise 123,6 TL/megavatsaat olarak gerçekleşmiştir. Gün öncesi piyasasının devreye girdiği Aralık 2011 dönemi için ise ortalama piyasa takas fiyatı 149,73 TL/megavatsaat olmuştur.

Kurumumuz özel şirketlerin yapacakları santral müracaatlarına Aralık 2011 itibarıyla 85 bin megavatlık bağlantı görüşü vermiş, olumlu görüş verilen santraller burada 39.357 olarak, lisans almış santraller 23.660 megavat olarak, bağlantı anlaşması olan santraller 28.267. Bağlantı anlaşması olan santral şu demek: "Ciddi bu santrali yapacak, bağlantı anlaşması yaptığı tesisleşme sürecini başlattı." manasına geliyor. Diğerleri henüz daha belli değil.

Rüzgâr santralleri bağlantı görüşleri, tahsis edilen çoklu başvuru kapasitesi 5.499,6 megavat, tahsis edilen tekli başvuru kapasitesi 2.057 megavat, 1 Kasım başvuruları öncesi tahsis edilen kapasite 3.497,15 megavat, tahsis edilen toplam kapasite 11.053,45 megavat. İşletme hâlindeki kapasite 1.792, sanırım bu 1.900 megavat civarında şimdiki rakam.

Yıllara göre Türkiye'nin kurulu gücü ve maksimum talebi ve sisteme bağlanabilir rüzgâr kapasitesinin buradaki tahminini görüyoruz. Hedefimiz 2020 yılında 100 bin megavatlara ulaşmak maksimum talep olarak, rüzgâr olarak da 20 bin megavatlara ulaşabilmek.

UCTE/ENTSO-E sistemi, hepimizin bildiği gibi 18 Eylül 2010 tarihinden itibaren biz Avrupa iletim sistemine senkron paralel bağlanmış bulunmaktayız. Bunun için iki tane proje yapıldı: Bir tanesi iletim sistemi performansının Avrupa sistemine uygunluğu; bu 2005 yılında başladı, 2007 yılında bitti. İkincisi de iletim sisteminin frekansının Avrupa iletim sistemi frekansına uyumla hâle getirilmesi; 2007-2009 arasında bitirildi bu proje. Bunlardan sonra 18 Eylül 2010 tarihinde kapattık sistemi. İki tane Bulgaristan, bir tane Yunanistan üzerinden üç hatla sistem şu anda senkron paralel olarak

alışıyor. Burada ne oldu? Burada TEİAş ne kazandı? TEİAş, primer frekans kontrol rezerv g olarak 700 megavatlık rezerv tutmak zorundayken, Avrupa'nın yüzde 1 olan rezerv tutma, puantın yüzde 1 olan rezerv tutma kriterinden dolayı 400 megavatlık rezervini sisteme kazandırmış oldu.

Sekonder frekans rezervi de yaklaşık 800 megavat, 400 megavat da oradan kazanmış oldu. Yani 800 megavatlık bir santralin, santral tesisi olmadan mevcut kapasitenin devreye girmesiyle yaklaşık 1 milyar dolar civarında bir kazanım elde etmiş oldu. Tabii bu ikinci bir kazanımda doğusundan batısına yaklaşık kırk beş dakikalık bir zaman farkı olan Türkiye'nin puan saatinde bin-1.500 megavatlık santrali devreye koymadan fiyatlar uygunsa bunu Avrupa'dan bin-1.500 megavatlık transfer edip, bizde puant geçtikten sonra yani güneş öbür tarafa, karanlık bastırmaya başladıktan sonra... Tabii bu yaz saatlerinde güneşin en tepede olduğu saat manasına geliyor puant, kış saatlerinde de havanın kararmaya başladığı saat olarak belirlenmiştir, öyle gerçekleşiyor puant. Bin-1.500 megavatlık bir santralin tesis edilmeden karşılıklı faydalanmayla iki tarafın da bu miktarı yatırım olarak yapmadan kullanma imknını elde etmiş oluyor. Tabii fiyatların kontrolü de ayrıyeten nerede fiyat daha pahalıysa daha ucuz elektrik ithal edilerek fiyatların kontrolü de ayrı bir avantaj olarak sağlanmış olacak.

Türkiye'nin mevcut enterkonneksiyon hatlarını burada görüyoruz. Türkiye-Gürcistan arasında şu anda Hopa'dan bir bağlantımız var, bu Muratlı'ya çevrilecek. şu anda tesis aşamasında olan Akhaltsihe-Borçka hattı üzerinden daha büyük bir kapasitenin oluşturulması bu senenin sonunda gerçekleşmiş olacak inşallah.

Nahçivan'la bir bağlantımız var 2x132 megavat kapasiteli.

Türkiye-Ermenistan arasında bir bağlantı var, hiç kullanılmadı.

Türkiye-İran arasında iki tane bağlantı var, bir Bazargan'dan, bir Khoy'dan; Khoy'daki 400 kilovat seviyesinde, Bazargan'daki 154 kilovat seviyesinde bizim taraf.

Türkiye-İrak arasında bir Zaho'dan, bir de ikincisi Musul üzerinden olacak bağlantı; şu anda ihalesi neticelendirildi. Gercüş-IIısu-Cizre hattı tesis aşamasında.

Türkiye ile Suriye arasında Halep ve Birecik arasında bir hattımız var.

Türkiye Bulgaristan arasında Maritsa'yla iki tane hat var. Birisi Babaeski, birisi Hamitabat'a bağlı. Yunanistan'la da Babaeski- Nea Santa arasında bir 400 kV kapasiteli, 1.500 MW kapasiteli hattımız mevcut.

Planlanan enterkonneksiyonlar: Gürcistan'la, biraz önce bahsettiğimiz hattın ucunda, Gürcistan tarafında back to back istasyonu... Yani biz Avrupa iletim sistemine senkron paralel bağlı olmakla birlikte bizim komşularımızın iletim sistemleri çok kötü olduğu için bölgeler arası salınımları, frekansları kötü. Dolayısıyla, onların kısa zamanda bu ENTSO-E'ye katılmaları mümkün gözükmüyor en az on sene. Bir de bu ülkelerin katılmasıyla Avrupa ENTSO-E sistemi daha da büyümek istemiyor.

Onun için, biz sınırlarımızdaki komşularımızla bu paralelliği ancak “asenكرون paralellik şartı” dediğimiz back to back istasyonlarla yapmak durumundayız. Bunun için bu Gürcistan tarafı bu back to back istasyonun yapımını üstlendi, inşasının bizim hatla birlikte senكرون olarak bitmesi beklenmekte.

Ayrıca, bir 154 kilovolt iletim hattının da yine Gürcistan tarafında yapılacak bir back to back istasyonu 350 megavat olarak sisteme asenكرون paralel bağlanması beklenmekte.

İran’la şu anda yaklaşık 250-350 megavat arasında izole bölge yöntemiyle bir enerji transferi söz konusu, doğudaki bölgeyi besliyor. Bunun da nihai hâlde back to back sistemiyle asenكرون paralel hâle getirilmesi, Türkiye’nin elektrikte de bir enerji köprüsü olması hedeflenmekte.

Suriye’yle şu anda Halep’e yaklaşık 350 megavat, 380 megavat civarında izole bölge yöntemiyle elektrik veriyoruz ancak ENTSO-E bunun daha fazla devam ettirilmesinden yana değil, hazıranda bunu bitirmeyi bize öngördü. Bunun için biz de burayla bağlantımızı back to back sistem üzerinden devam ettirmek durumundayız. Bunun da tesisini Birecik yakınlarında bir yerde biz Türkiye olarak üstleneceğiz ve yapacağız.

Irak’la bağlantımız, demin söylediğim gibi, Zaho üzerinden mevcut ama şu anda elektrik transferi söz konusu değil. Cizre ve Musul arasındaki hat bittikten sonra yine belki izole bölge yöntemiyle ENTSO-E müsaade edebilir umudundayız ama bu ülkeyle de DC back to back sistemi planlamaları etüt aşamasında bulunmakta.

Şu anki mevcut durum olarak Avrupa’yla 300 megavatlık bir enerji transferi yani satabilme imkânına sahibiz. Bununla sınırlı test sürecindeyiz. 400 megavat da ithal etme imkânına sahibiz. Acil durumlarda yalnız bu miktarı artırabiliyoruz.

Planlanan durum “2013” olarak burada resmedilmiş, grafik edilmiş. 2015 yılında da nihai durum bu olacak.

Kapasite projeksiyonu hazırlama görevi de var biraz önce bahsettiğimiz gibi Türkiye elektrik iletim sistemi işletmecisi olarak TEİAŞ’ın. Bu projeksiyonda da görüldüğü gibi, yıllara sari olarak kapasitemizin ne olacağı 2015 yılına kadar görülebiliyor çünkü mevcut inşası devam eden santraller vasıtasıyla, ondan sonra ne olacağı, hep aynı değerler yazılarak, bilinmediği için 2020’ye getirilmiş.

Üretim kapasite projeksiyonunun 2011-2020 arasında yüksek talep senaryosunda yüzde 7,5 artacağı kabul edilmiş. Biraz önce de gördük, 8,5’la 9 arasında değişti ama şu ana kadar 7,6 civarında geldi bu sene için. Burada da 2017’de bir eksi rakam gözüküyor. Düşük talep senaryosunda da 2017’de yine eksi ama bir öncekinde eksi 7’ yken burada eksi 2 gözüküyor.

2012 Mart sonuna göre mevcut kurulu güç kapasitesi dışında 55.778 megavat termik, 22.804 megavat hidroelektrik santrali, 11.058 megavat RES olmak üzere toplam 89.640 megavat ilave kapasite için bağlantı görüşü verilmiş olup bunların gerçekleşmesi durumuna göre kurulu güç değerleri ve yedek oranları değişecek.

Güneş enerjisi bağlanabilir kapasitesi: Güneş enerjisi haritasının yoğunluğunu burada görüyoruz. 2013'e kadar 600 megavat olarak açıklandı. İşte, müracaatlar EPDK üzerinden yapılmaya başlandı.

Çanakkale Denizaltı Kablo Projesi: İstanbul'un santral kurulu gücü yaklaşık 4.200 megavat civarında ama tüketim 6 bin megavat civarındadır. O yüzden, Bandırma civarında yoğunlaşan üretim tesisleri artışının İstanbul'a taşınması için bu Projenin Unimar-Gelibolu ve Lâpseki-Sütlüce üzerinden Çanakkale Boğazı kablo geçişiyle, deniz altı kablo geçişiyle 2 bin megavat transferi sağlamış olacağız. İhale aşamasında bu süreç, yaklaşık iki yıldır etütleri devam ediyor.

İkinci bir geçişi de Körfez üzerinden Tepeören'e yapmayı planlıyoruz. Yine yaklaşık 5 bin megavatlık bir kurulu gücün Bandırma civarında yoğunlaşmasının, oraya, İstanbul tarafına transferi hedeflenmiştir.

Burada, Karadeniz Bölgesi'nde yaklaşık 5-6 bin megavatlık hidrolik potansiyel mevcut. Buralarda, Karadeniz Bölgesi'nde tüketim yok hepinizin bildiği gibi. Bunu tüketim noktası olan güneye aktaracak Keban-Bağıştaş 380 kv'luk enerji iletim hattının ihale hazırlıkları ve etüt ve proje çalışmaları devam ediyor.

Bağıştaş-İspir de bunun Borçka üzerinden bağlantısını sağlayacak ikinci bir hat. Bunun da çalışmaları nihayetlenmek üzere, devam ediyor.

Yeşilhisar-Kozan: Bu da Seyhan Havza'sındaki enerjinin Yeşilhisar TM üzerinden İç Anadolu ve batıya bağlantısını sağlayacak önemli bir projemiz.

Kayabaşı-Reşadiye, Havza-Ordu TM, bu da yine doğudaki enerjinin batıya aktarılması için olmazsa olmaz projelerimizden bir tanesi.

TEİAŞ'ın 2011 yılı yatırım projelerinin gerçekleşme özetine baktığımızda, 2011 yılında yüzde 80 yatırım gerçekleşmemiz oldu.

Kâr-zarar tablosunda da 247 milyon civarında bir kâr gözüküyor.

Alacak ve borçlar tablosunda da rakamlar bu şekilde neticelendi.

Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Komisyonumuzun değerli üyeleri, 2009 yılından gündemde bırakılan bir öneri var. Bu öneri aynı zamanda 2010 yılı alt komisyon raporunun 5'inci önerisi olarak görüşülmüş ancak zannederseniz orada teknik bir hata yapıldı, gündemde tutulan hususların üst komisyona taşınması gerekliydi.

Şimdi, 2009, gereği yapıldığı için üst komisyona taşınmamış ancak biz usulümüz gereği o **2009'dan gündemde bıraktığımız öneriyi** şu anda okuyup görüşeceğiz.

Buyurun, okuyalım:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - Öneri:

"İvedi Durum Raporunda istenilen Boyabat bağlantı hattının yapımıyla ilgili iddiaların özel ve teknik çalışma gerektirmesi genel işleyişi ile ilgili olmayan konular içermesi nedeniyle ayrı bir raporda ele alınacağı belirtildiğinden Boyabat Bağlantı Anlaşmasına ilişkin söz konusu soruşturmanın bir an önce tamamlanması."

BAŞKAN – Cevabı alalım. Kim verecek cevabı?

TEİAŞ MÜŞTERİ İLİŞKİLERİ DAİRE BAŞKANI İBRAHİM BALANUYE – “Cevap: T.C. Sayıştay Başkanlığı'nın TEİAŞ Genel Müdürlüğü'ne ait 2010 yılı faaliyet raporunda yer alan önerileri ve bu önerilere verilen cevaplar KİT Alt Komisyonunda görüşülürken ana önerilerin 5. Maddesinde bulunan Boyabat HES bağlantı hattının yapımı ile ilgili olan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı raporunun Sayıştay tarafından incelenmiş olması neticesinde yine Sayıştay tarafından gündemden kaldırılması önerisi komisyon tarafından uygun bulunmuştur.”

BAŞKAN – Konuyla ilgili olarak söz talebi?

Aykut Bey, buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bu Sayıştay Raporu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Raporu, idari cevaplar bize gönderildi mi acaba Sayın Başkan?

BAŞKAN – Şimdi şöyle: 2009 yılında bu soruşturma, inceleme talep edildiği için Sayıştay tarafından, o soruşturma, inceleme tamamlanmış, alt komisyona da sunumu yapılmış, alt komisyondan, “Sayıştay tarafından da talep edilen hususlar yerine getirildi.” düşüncesiyle de üst komisyona taşınma gereği duyulmamış. Burada tabii ufak bir teknik hata yapıldığı kanaatindeyim. Her hâlükârda bunun buraya, gündemde olduğu için taşınması gerekiyordu.

İstersen şöyle yapalım: Arkadaşlar biraz daha detaylı bilgi versinler, ondan sonra devam edelim.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Rapor örneklerini geçen dönem vermişlerdi diye hatırlıyorum ama.

HARUN KARACA (İstanbul) – İki hafta önce bana geldi.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Öyle mi? Benim şeyde göremiyorum. Tamam, arkadaşlar bir anlatsın, ben de bakayım raporlara.

BAŞKAN – Tamam.

Kamer Bey, açıklamalardan sonra mı istersiniz, şimdi vereyim mi söz?

KAMER GENÇ (Tunceli) – Yani çok kapalı bir şey. Nedir bu, bir açıklasınlar.

BAŞKAN – O zaman arkadaşlar açıklasınlar.

Mahmut Bey, size mi söz vereyim?

SAYIŞTAY GRUP BAŞKANI MAHMUT HARMANCI – Evet efendim.

BAŞKAN – Buyurun.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Bizde rapor yok. Zaten tatil dönüşü -beş gün tatildi ama- büroda bunları bulduk. Yani bugün komisyon var. Sabah onda, ona çeyrek kala bunları bulduk. Yani böyle bir şey yok.

BAŞKAN – Ne zaman gönderdik biz bu raporları üyelermize?

KOMİSYON UZMANI – Geçen hafta gönderdik.

BAŞKAN – Geçen hafta gönderilmiş arkadaşlar raporlar.

KOMİSYON UZMANI – Cuma günü göndermiştik.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Özellikle alıyorum giderken raporları.

KOMİSYON UZMANI – Bize geliyor, dağıtıyoruz.

BAŞKAN – Onları hiç bekletmeyelim o zaman.

KOMİSYON UZMANI – Yok, hemen dağıtıyoruz. Dağıtım tarihleri...

BAŞKAN – Bakın bakayım hemen şeye de. Tamam, dağıtım tarihine bakalım o zaman.

Mahmut Bey, buyurun.

SAYIŞTAY GRUP BAŞKANI MAHMUT HARMANCI – Sayın Başkanım, 2009 yılı rapor çalışmalarını sırasında bağlantı anlaşmalarıyla ilgili bir ivedi durum raporu düzenledik. Raporumuzda genel olarak bağlantı anlaşmaları ve bu konudaki yaşanan sorunlarla birlikte o zamana kadar Enerji Bakanlığına, kuruluşa, bize de özellikle Boyabat Elektrik Üretim’le yapılan bir anlaşmayla ilgili çok sayıda şikâyet de gelmişti. Özel olarak da Boyabat Elektrik Şirketiyle yapılan anlaşmanın soruşturulmasını istemiştik. Enerji Bakanlığı müfettişi gayet makul bir şekilde, önce sorunların bir an önce giderilmesi açısından bağlantı anlaşmalarını soruşturmuş, diğeri spesifik bir konu olduğu için o ana soruşturmadan ayırmış ayrıca soruşturulmasını önermiş. Biz 2010 yılı raporumuzda, birinci bölümle ilgili gelen raporu değerlendirmiş, rapora katılmıştık. 2010 yılı raporu yazıldıktan sonra geri kalan soruşturma tamamlanmış, Sayıştayımıza da ulaşmış. Biz o rapora da katıldığımızı KİT alt komisyonu görüşmeleri sırasında belirtmiştik.

BAŞKAN – Şöyle: 2010 yılı raporu yazılıp alt komisyon görüşmeleri yapılmadan önce geldi o zaman.

SAYIŞTAY GRUP BAŞKANI MAHMUT HARMANCI – Evet.

Dolayısıyla, yani bu konu, 2010 yılı raporumuzda o sebeple yer almadı. Fakat biz kanaatimizi alt komisyon raporumuzda belirttiğimiz için, yapılan soruşturmaya Sayıştay olarak da katıldığımızı belirttiğimiz için de önünüze gelmemiş oldu. İsterseniz, raporla ilgili daha fazla ayrıntıya, açıklamaya yer verebilirim.

BAŞKAN – Şimdi, içeriğiyle ilgili olarak isterseniz bir iki kelime bahsedin de Komisyon üyesi arkadaşlarımız konuyu bir anlasın.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Konuyu anlamadım yani çok kapalı konuşuyorsunuz, ben anlamadım.

BAŞKAN – Yani konuyu inceleyen denetçi arkadaşlar, buyurun.

KAMER GENÇ (Tunceli) – “Şu konuda usulsüzlük yapılmış, biz inceledik, bu usulsüzlükler giderilmiş.” deyin de biz de ikna olalım yani. Sizin ikna olmanız önemli değil mademki biz karar vereceğiz.

SAYIŞTAY GRUP BAŞKANI MAHMUT HARMANCI – Sayın Başkanım, bizim 2009 yılı raporumuzda, ivedi durum raporumuzda bu konuyla ilgili soruşturulmasını istediğimiz konu özet olarak şöyle; 7/8/2009 yılı raporu olan arkadaşlarımız için ekinden okuyorum, rapordan okuyorum, açıklamamı rapordan yapıyorum: 7/8/2009 tarihinde Boyabat Elektrik Üretim ve Ticaret Limitet Şirketi ile imzalanan anlaşma kapsamında yaklaşık iki yıllık süre içerisinde proje dâhil birçok işlem yapılarak direklerin prototiplerinin test edilmesinin gündeme geldiği bir aşamada yeni bir gelişme ya da gerekçeye dayanmaksızın revize edilmesine karar verilen 380 kilovoltluk Boyabat-Kurşunlu enerji iletişim hattının tek hat çift devre şeklinde karakteristiğinin çift hat tek devre şeklinde dönüştürülerek hattın birinin teşekkül yatırım programına alınmasının kararlaştırılması, anlaşma tutarı dikkate alındığında yetki limitleri gerektirdiği hâlde sürecin hiçbir aşamasında yönetim kurulu kararının bulunmaması, söz konusu elektrik iletim hattına ilişkin proje ve diğer dokümanların proje müdürü yerine ihale ve sözleşme müdürü tarafından ivedi olarak onaylanması, onaylanan dokümanlarda ise sonradan görevlendirilen proje müdürü tarafından önemli hatalarının tespit edilmesi gibi süreçte olumsuzluk arz eden karar ve sonuçlarla ilgili olarak sorumluların tespiti için konunun Enerji Bakanlığınca incelenmesini istemiştik.

Tabii, başta da arz ettim, bu konuda bize ulaşan birçok şikâyet olduğu gibi, Enerji Bakanlığına da ulaşan şikâyetleri de kapsayacak bir şekilde çok ayrıntılı bir müfettiş raporu düzenlenmiş, müfettiş raporu diğer iddialarla birlikte bizim raporumuzda yer alan bu konuları da incelemiş. Neticede, zaten öneride de anlaşıldığı gibi, bu, bizim konuya müdahil olmamız üzerine yapılmaktan vazgeçilmiş.

BAŞKAN – İş mi yapılmaktan vazgeçilmiş?

SAYIŞTAY GRUP BAŞKANI MAHMUT HARMANCI – İş yapılmaktan vazgeçilmiş. Yani tek hat çift devre uygulaması şimdiye kadar çok yaygın olmayan bir uygulama. Burada projelerin yapılması düşünülmüş. İtirazlar ve yüksek Sayıştayımızın da olaya müdahil olması üzerine bundan vazgeçilerek çift hat tek devreye dönüştürülmüş. Dolayısıyla, bu iş, bir kere yapılmamış bir iş ama...

KAMER GENÇ (Tunceli) – İnceleme yapılmamış mı?

SAYIŞTAY GRUP BAŞKANI MAHMUT HARMANCI – Efendim, iş, bir yere elektrik hattı çekeceğiz.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Efendim?

SAYIŞTAY GRUP BAŞKANI MAHMUT HARMANCI – Bir yere iletim hattı yapım işi bu.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Anladım da, para...

SAYIŞTAY GRUP BAŞKANI MAHMUT HARMANCI – Anlatacağım efendim.

Buradaki bizim soruşturmamıza konu olan iki ayrı elektrik hattıyla bunun götürülmesi yerine, bir hatta iki devre şeklinde, yani tek direkli iki hat iletkenliği geçirecek şekilde projelendirilmiş. Bu tabii çok yaygın bir uygulama olmadığı için fiyatlandırılması, uygulaması dâhil bir sürü itirazlar olmuş, bunun üzerine yönetim bundan vazgeçmiş. Bu arada iki yıl da zaman geçmiş. Bizim soruşturmamız sonra yani iki ayrı hat olarak yapımı kararlaştırılmış, bir hattını kendi yatırım programlarına alarak kuruluş yapmış, bir hattını da ilgili firmaya yine mevzuat gereğiyle yaptırılması kararlaştırılmış.

BAŞKAN – Yani şunu mu anlıyoruz: Şimdi, aynı güzergâhtan iki tane hat çekilmesi gerekirken o zamanın yönetim demiş ki: “Biz bunu iki ayrı hat, paralel hat çekip direk sayısını diyelim ki 600 yapmak yerine 300 direk ile bu işi çözelim.” Her bir direktan iki ayrı hattı birleştirip götürelim noktasında Türkiye’de yaygın olmayan bir projelendirme yapıyor. Bunun üzerine çıkıyor tartışma.

SAYIŞTAY GRUP BAŞKANI MAHMUT HARMANCI – Evet efendim.

BAŞKAN – Sonrasında, bu tartışmalar üzerine bundan vazgeçiliyor, ilk başa dönülerek yaygın uygulama olan aynı güzergâhtan iki paralel hat yapılıyor.

SAYIŞTAY GRUP BAŞKANI MAHMUT HARMANCI – Evet.

Bizim soruşturmamızın konusu vazgeçilen işle ilgili. Dolayısıyla, iş yapılmadığı gibi herhangi bir para da ödenmemiş fakat öneriyi okurken de belirttiğim gibi bu aşamada, başlanılıp vazgeçilmesi aşamasında iki yıl gibi bir süre geçmiş, birçok tartışma konusu da bu arada yaşanmış. Müfettiş incelemiş hepsini, bir kısmıyla ilgili sorumlular hakkında uyarılar önermiş, böyle bir sistemin, sıkıntıların yaşanmaması veya tek hat çift devrenin de mevzuatımıza dâhil olması için birçok da idari tedbirler önermiş. Dolayısıyla, müfettişin önerisinde belirttiği idari tedbirleri izlemeye devam ediyoruz biz. Bizim ivedi durum raporumuzda istenilen soruşturmadaki amaç hasıl olmuş. Yani olaydan vazgeçilmiş, herhangi bir iş yapılmadığı için bir ödeme yapılması veya zarar da söz konusu değil. Bu işle ilgili, hata yapanlarla ilgili idari işlemler yapılmış, bir daha bu tür bir olumsuzluğun yaşanmaması ve böyle bir sistemin de mevzuatımıza kazandırılması için gerekli idari tedbirler de önerilmiş, biz müfettişin önerilerine katılıyoruz, takipçisi de olacağız.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN – Aykut Bey, buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Şimdi, Sayıştay denetçileri tabii kendileriyle ilgili konuyu anlatıyor da ben bu raporun içeriğine baktığımda son derece önemli iddialar var burada. Yani burada bir ihbar mektubu var. Her şeyden evvel bu ihbar mektubu neler diyor?

İkincisi, burada 4734 sayılı Kanun'un istisna maddesinde olmamasına rağmen yapım işlerinin 4734 sayılı Kanun'dan istisna yapıldığını, 200 trilyona yakın para ödendiğini, yapılan bağlantı anlaşmalarında büyük yolsuzluklar olduğunu iddia ediyor birtakım TEİAŞ görevlileri. Yani o, sadece Boyabat'la sınırlı olan bir konu değil bu raporun içerisindekiler.

Artı, ben raporu okuduğumda, şimdi bu Enerji Bakanlığı Teftiş Kurulunun lake superior lake specialist yani normlar hiyerarşisinde üstteki normun önceliği gibi, konuyu bilmediği anlaşılan ve çok özür dileyerek söylüyorum, ben bir kamu kurumu hakkında böyle konuşmam ama herhâlde gördüğüm en kötü Teftiş Kurulu. Yani 4734 sayılı Kanun'da bir hüküm varken 4628 sayılı Elektrik Piyasası'ndaki bir kanun hükmünü koyup bu rapor nasıl yazılıyor, ben anlamış değilim.

Sayın Başkanım, ben bu raporla ilgili ihbar mektubunu, Sayıştay raporunu ve bu raporun ekli bir nüshasını Bakanlık temsilcisinden arz ediyorum ama Enerji Bakanlığından bilgi almakta zorlanıyoruz; bu arada onu da laf gelmişken söyleyeyim, BOTAŞ'tan falan hiç bilgi gelmiyor, gelmedi yani BOTAŞ'tan gelen bilgilerde "Hiçbir şey gönderemeyiz." bilgisi geldi ki bu doğru bir şey değil. Onu daha sonra bir konuşuruz.

Teşekkür ediyorum ben.

BAŞKAN – Haydar Bey, buyurun.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Şimdi, Sayıştay görevlilerinin açıkladığı şeyler biraz teknik konular. Sayıştay denetmenleri gitmiş bu teknik konunun yani tek hat, çift hat veya işte tek hat üzerinde çift iletim hattının sağlanmasını tespit etmiş ve bunun da doğru olmadığına karar vermişler. Burada raporu okumadık tabii sonuçta, raporu Aykut Bey biraz özetledi. Sayıştay görevlilerinin tespit ettiği bir konuyu Türkiye Elektrik Kurumunun, bu kadar uzmanın yaşadığı, çalıştığı bir kurumda tespit edilememiş olması, böyle bir ihalenin hazırlanmış olması ve ihale edilmesi bile bana göre yanlış. Bu yanlış ortaya çıkmış; gerçi para ödenmemiş, ihale iptal edilmiş, yapılmamış falan... Bu tarafında değilim, burada bir suistimal var, bu suistimal tespit edilmiş.

ALİ SARIBAŞ (Çanakkale) - 200 milyon ödenmiş.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Ödenmiş mi? Tamam, neyse biz ödenmedi diye biliyoruz.

BAŞKAN – Bir dakika... 200 milyon lira ödenmiş mi?

ALİ SARIBAŞ (Çanakkale) - Ödenmiş, raporlar...

BAŞKAN - Bir dakika, bir soralım.

Buyurun Mahmut Bey.

SAYIŞTAY GRUP BAŞKANI MAHMUT HARMANCI – Sayın Başkanım, raporumuz iki bölüm. Birinci bölümünü, hatırlarsanız, 2009 yılı KİT Komisyonunda konuştuk. Bu bölümle ilgili ben bir açıklama yapmadım. Elbette orayla ilgili bir sürü olumsuzluklar var, bir sürü ödemeler var. Benim yaptığım açıklama ikinci bölümle ilgili...

BAŞKAN – Boyabat’la ilgili...

SAYIŞTAY GRUP BAŞKANI MAHMUT HARMANCI – ...ve Boyabat’la ilgili. Eğer o bölümle ilgili açıklama yapmam gerekiyorsa tabii ki ben de yaparım veya müfettiş raporuyla ilgili daha ayrıntılı inceleme gerekecek çünkü...

BAŞKAN – O zaman önce şu Boyabat’ı konuşalım arkadaşlar.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Onu söylediniz zaten. Açıklamanız Boyabat’la ilgili... Kalan kısmında çok önemli iddialar olacak.

BAŞKAN – Şimdi isterseniz, öncelikle önerimizin konusu olan bu Boyabat’ı konuşalım, diğer konularda talep ettiğiniz şeyler varsa onları da konuşuruz.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Şimdi neyi konuşacağız Sayın Başkan, biz bir şey bilmiyoruz ki.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Gelmedi ki bize ne konuşacağız?

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Şurada konuşmalardan çıkarttığım, söz sırası bendeydi...

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, konu, aslında bu Boyabat’la ilgili olan kısım alt komisyonda görüşülmüş, alt komisyon üyesi arkadaşlarımıza konu anlatılmış ve şu anda da zaten raporda da bu konular var. Ancak, dediğiniz gibi, Boyabat’taki konu, ben açıkçası hani kanaat belirtmeyeyim diyorum ama yeri gelmişken de şunu söyleyeyim: Yani arkadaşlarımızın, yönetici arkadaşlarımızın da bence yeniliğe de bu anlamda açık olması lazım. Eğer bizim tek direk dikerek oradan iki hattı çekme imkânımız varsa ve bunun maliyetleri düşüyorsa biz niye o zaman aynı güzergâhta iki tane hat çekiyoruz?

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Şimdi ben de onu soruyorum yani aslında Sayıştay buna cevap vermeyecek, kurum verecek.

BAŞKAN – Kuruma da söz vereceğim.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Bunu kurum verecek. Yani bir proje hazırlanır, projenin maliyeti ortaya konur, en uygun maliyet hangisi ise o yapılır. Böyle bir imkân varsa... Sayıştay bunu tespit etmiş. Ya, böyle bir şey olabilir mi? Teknik bir proje yapılıyor, bu kadar mühendisin çalıştığı, bu kadar idarecinin çalıştığı bir kurum bir proje yapıyor ve Sayıştay “Yapamazsın bunu, bu daha uygundur.” diyor, böyle bir tespit yapıyor.

BAŞKAN – Belki şöyle olabilir Haydar Bey, onu da soralım da: Yani bizim teknik olarak bir şey yapmamız tamam, belki esas da doğru olabilir ama usul noktasında eğer hukuki altyapısında bir eksiklik varsa Sayıştay haklı olaraktan buna takılabilir.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Başkan, şimdi burada böyle bir şey yapılmış benim anladığım kadarıyla, kamuda genelde yapılan işlerden bir tanesi, kim yaptı, ne yaptı bilemiyorum ama: Adrese teslim bir ihale şartnamesi hazırlanmış, adrese teslim bir iş yapılmış, teslim edilmek üzere hazırlanmış proje...

BAŞKAN – Soralım bakalım, öyle mi?

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – ...ve bu iş dallarınca, budaklarınca da her şeyden vazgeçilmiş ama Sayıştayın eksiği burada şu: Böyle bir şey varsa bunu savcılığa da suç duyurusunda bulunması gerekiyor. Ama ne yapmış? Kuruma bildirmiş, kurumun incelemesine açmış. Böyle bir şey yok ya. Bütün kurumlarda aynı şeyle karşılaşıyoruz. “Bakın, hatalı bir şey varsa kimse bunu bildirin.” “E, siz bildirin o zaman.” diyorlar. Ya, bizim bildirme görevimiz değil ki. Birinci görev Sayıştayın. Bunu tespit etmişse buraya getirmeden önce Sayıştaya sormamız lazım, bunu bildirdi mi bir suç olarak? Bildirmemiş. Nereye? Bakanlığa bildirmiş incelemesi için. Bakanlıktan sonra ne olmuş? Belki bir iki bürokratin yerleri kaydırılmıştır, belki de kaydırılmamıştır, bitmiştir olay.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, sonuçta tabii burada bir şey saklayalım, edelim demiyoruz ama konuyu şöyle enine boyuna bir konuşalım, orada işin uygulayıcısı arkadaşlarımız da var, onlara daha söz vermedik. Hemen böyle savcılık mavcılık konusuna girmeyelim, bazen işin gereği bir şeyi gerektiriyor olabilir.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Yok, genel olduğu için söylüyorum. Topu at, taca gitsin.

BAŞKAN – Anladım.

Şimdi söz talep eden üç arkadaşımız daha var. Yani söz vereyim mi yoksa kurumun Genel Müdürü...

KAMER GENÇ (Tunceli) – Genel bir açıklama yapsın idare.

BAŞKAN – İsterseniz sormak istediğiniz husus varsa onları da sorun bu konuda, ona göre Genel Müdüre söz vereyim.

Ali Bey, siz sonra mı alacaksınız, şimdi mi istiyorsunuz?

ALİ SARIBAŞ (Çanakkale) – Önce bir açıklama yaparlarsa, ona göre...

BAŞKAN – Tamam.

Ahmet Bey, buyurun.

AHMET YENİ (Samsun) – Değerli arkadaşlar, buradan ne murat edilmiş, evvela bir onu öğrenelim. Yani bir direktan iki hat çekilme işidir bunun aslı. Daha kârlı mı olacaktır, ne yapmak istediniz, bize onu anlatın da.

Şimdi, Sayıştay böyle tenkit etti diye... Öyle bir yenilik, daha ucuza mal ediyorsak, daha pratik bir iş varsa... Sayıştay elindeki kitaba göre bunları hazırlıyor. O zaman o kitabın maddelerini değiştiririz.

Şimdi, siz burada neyi kastetmişsiniz, ne yapmak istemişsiniz de Sayıştay bunu tenkit etmiş? Ama, ikinci o parasal işlere, ona gireceğiz, o karışık işlerin hesabını soracağız varsa. Şimdi, siz neyi kastetmişsiniz, ne yapmak istemişsiniz, daha mı ucuz olacaktı, daha kısa mesafe mi olacak, ne olacaktı? Bize bunu bir anlatın önce, ondan sonra üzerinde duralım.

BAŞKAN – Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET GELDİ (Giresun) – Şimdi burada, anladığım kadarıyla, çift hat olarak, gidiş-geliş olarak planlanmış, ihalesi yapılmış, ihalesi verilmiş, şartnamesi de bu şekilde ihale edilmiş olan iş, sonradan oradaki Sayıştay tespitlerine göre yetkisi olmayan bir mühendis ve proje müdürü tarafından yetkisi olmadığı hâlde tek hata düşürülmüş ve tek hat üzerinde, tek direk üzerinde çift hat geçirilmek suretiyle proje bu şekle dönüşmüş. Dolayısıyla, ilk baştaki ihale şartnamesine aykırı olduğu için, burada yani ihaleye daha önce girmemiş olanlardan tutun bir sürü insanlarla ilgili suç oluşan bir durum var. Dolayısıyla, bundan vazgeçilmiş ama bu vazgeçme sonucunda bu ilk projeye geri dönülmüş, imalat yapılmış. Ama kaçırılan en büyük nokta, bu arada ne kadar zaman kaybına neden olmuş ve proje şartnamesinde belirtilen sürelerde bitirilmiş mi, iş kaybı ne kadar, bununla ilgili bir ceza kesilmiş mi, iş bitmiş mi? Yani buradan kaynaklı yani vazgeçtiler diye tek başına yapılan o yanlış uygulamanın sonuçları kime fatura edilmiş?

SAYIŞTAY GRUP BAŞKANI MAHMUT HARMANCI – Sayın Başkan, çok kısa bir açıklama yapabilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun Mahmut Beyciğim.

SAYIŞTAY GRUP BAŞKANI MAHMUT HARMANCI – Sayın Başkanım, olayın...

ALİ SARIBAŞ (Çanakkale) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Şimdi mi istiyorsunuz Ali Bey?

ALİ SARIBAŞ (Çanakkale) – Yok, biz bir soralım, ondan sonra cevapları alalım.

BAŞKAN – Tamam, bir dakika. O zaman Ali Bey de sorsun da Mahmut Bey.

Buyurun.

ALİ SARIBAŞ (Çanakkale) – Ben öncelikle tabii teknik açıdan bakıyorum, bir de arkadaşlarımdan sorduğu şu: Türkiye’de bundan önce tek direkli çift hat uygulaması bizim kamu kuruluşumuz yapmış mıdır? Türkiye’de bu konuda ihtisas sahibi olmuş kaç firma vardır ve bu firmalardan kaç tanesi buraya girmiştir?

Şimdi böyle bir proje ilk bakışta anlattığınızda çok ekonomik, çok iyi gözüküyor, maliyet olarak, tabii biz dışarıdan birisi olarak ancak bugüne kadar uygulamalardan “Acaba tek firma ya da

belirli firma var da bunu ona göre birden bire değişiklik yapınca bütün firmalar mı?” aklıma sorusu geliyor.

Buradaki bu sorularım karşısında ikinci soru: Bu proje uygulanırken niye o kadar doğru da niye şikâyetlerden sonra tekrar vazgeçilmek zorunda kalmıştır? Bakın, çok önemli olan soru bu ve çok basit bir şey çünkü yıllarca biz de ihale yaptık, teknik olarak baktık. Niye sıkışınca buradan vazgeçiliyor? Soru işaretleri var burada benim kafamda.

Bu soru işaretlerinden sonra devam edersek teknik açıdan, az önce arkadaşlarımızın da söylediği gibi, Türkiye’de bir ihale yapılıyorsa, proje yapılıyorsa birden tekrar bu tadilat ya da ihale kapsamındaki aynı firmanın orada tekrar o işin feshedilmesi gerektiğine inanıyorum çünkü proje bir bütündür, “Tekrar bunu tadil yaptık aynı firmada kalsın.” diyemezsiniz. Bu proje, tekrar ihale niçin feshedilip de yeniden iki hatlı direkt hâline getirilmemiştir, firmalar tekrar rekabet olarak yapmamıştır? Bu da ayrı bir sorun bence çünkü bu İhale Kanunu’na göre. Söylediğim fırsat eşitliği çünkü herkesin farklı bir şekilde ihaleye katılması gerekir kamunun çıkarı açısından, daha iyi firmalar da girebilirdi belki, bilmiyorum firmaların isimlerini. Yine devam ediyorum: Bu uygulamadan sonra ikinci ihaleyi siz, bu kadar ihaleyi çok yapmadan niye ikinci ihale bunu devam ettirirken kamu kuruluşumuz kendimiz yapmak zorunda kalıyor, ihaleye çıkarmışız? Burada böyle bir soru işareti var. Bunlar hep peş peşe gelen sorular ve bunun sonucunda da, bu şikâyetler sonucunda da gerekli -dediği gibi- zaman kaybı ve ihaleler arasında rakamsal olarak -ben bilemiyorum tabii- projede ne kadar zararımız olmuştur? Yani biz kendimiz yaptık, ne maliyet yaptık? Aradaki fark nedir? Zaman kaybı nedir arkadaşımın az önce sorduğu gibi? Ve sonuçta da bu zaman kaybı ve rakamlar konusunda da ne hâle geldik? Bu soruların karşılığında da eğer suç oluşmuş ki oluşmuş olma ihtimali gözüküyor ilk bakışta -tabii dinlemek lazım- bunun gereği yapılmış mıdır? Ya da yapan teknik elemanlar idare, ihalenin sahipleri ya da firmalar hakkında ne cezai işlem yapılmıştır?

Bunları da merak ediyorum, çok teşekkür ederim.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, şimdi Elektrik Piyasası Kanunu’nun uygulamasına ilişkin Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği’nin 38’inci maddesine göre sisteme elektrik vermek isteyen veya sistemden elektrik almak isteyen tüketicilere ve üreticilere, onların ürettiği yerden sisteme veya sistemden tüketecekleri yere iletim hattı çekme görevi TEİAŞ’a verilmiş.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bir dakika neyle verilmiş o görev?

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu’nun Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği’nin 38’inci maddesiyle efendim.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Çok özür dilerim, mantık şu mudur: Yani oraya normalde bizim iletim hattı çekmemiz gerekiyor ama kamunun parası olmadığı için o ne yapıyor? Bir finansman

yöntemi olarak ilgili şirket oraya iletim hattını çekiyor, daha sonra o iletim hattının ne kadar maliyeti varsa onu da kendi ödeyeceği bedelden düşüyor değil mi?

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Aynen öyle Başkanım.

BAŞKAN – Şimdi onu şöyle açmak lazım: Yani “Aynen öyle.” demeyelim de... Çünkü bunu geçen sene çok tartıştık. Şimdi, orada konuyu anlayalım, bilgi paylaşımı yapalım diye söylüyorum.

Şimdi, neticesinde, bakın, burada saatlerdir arkadaşlarımızı, işte, “İhale usulünde şöyle bir hata mı yaptınız, böyle bir hata mı yaptınız?” diye sorguluyoruz. Bir tarafta üreten kişi, üretici firma veya tüketen kişi fark etmiyor, TEİAŞ’tan elektrik alma ihtiyacı var. TEİAŞ diyor ki: “Ben senin işini yapmam için keşfini çıkartacağım, efendime söyleyeyim, yatırım programını alacağım, şudur, budur, zaman olarak -atıyorum- sekiz ay tutar.” Beri taraftaki sanayici diyor ki veya üretici diyor ki: “Ya benim sekiz ay kaybedecek zamanım yok. Bu işi ben yapayım daha sonra biz hesaplaşalım.” Aslında işin püf noktası bu. Yani her zaman illaki kaynak yetersizliğinden kaynaklanan bir şey değil, üretici için, sanayici için her gün, her saat para demek. İşin aslında anlaşılmadığımız noktası bu. Geçen dönem bunu hatırlarsınız toplantıda saatlerce tartışmıştık. Orada “Ya bizim bu adamlara borcumuz var.” 400 küsur milyon lira civarında bir rakam. O bedel nasıl fiyatlandırılacak, nasıl belirlenecek noktasında. Onu saatlerce konuşmuştuk, tartışmıştık ve TEİAŞ’taki arkadaşlara demişlerdi ki: “Biz yaptığımız ihalelerde, aynı mahiyetteki ihalelerdeki en düşük fiyatı esas alıyoruz, uyguluyoruz.” gibi bir yöntem çıkmıştı.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Değerli Başkanım, şimdi bir ülke hukukla yönetilir. Bu ülkenin hukuk kanunu diyor ki... Bir kurumun Kamu İhale Kanunu kapsamında nasıl alım yapacağını ta o şirketlerin mali tablolarına kadar nasıl inceleneceği bile tanımlanmış. Şimdi, biz çıkıp, rasyonalite dolayısıyla “Kardeşim, sen yap, parasını bizden al.” 100 bin dolarlık işi 500 bin dolar gösterirse hangi... Bunların hepsi doğrudan temin bir kere hiçbirisi açık ihale değil. Doğrudan firmadan temin demek ki doğrudan temin sadece afet sırasında olur. Yani çok acil bir iş olduğunda olur. Bunların tamamı yeterliliği olan firmaları...

BAŞKAN –Aykut Bey...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ben bitireyim... Özür dilerim Başkanım.

BAŞKAN – Ama yani konuyu şimdi, bak, başka bir konuya gittik. Yani şu önümüzdeki konuyu konuşurken başka konuyu konuşmayalım çünkü arkadaşların...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bu kurumla ilgili ama.

BAŞKAN – Anladım da bu konu, şu anda mevcut konuyla ilgili olarak sorduğu sorular da var, merak ettiği hususlar var. Şimdi, ikimizin karşılıklı olarak gündeme getirdiği konuyu biz... Bunu konuşalım gene, unutmayalım onu.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Tamam, ben bu konuyu gündeme getirdim Sayın Başkanım, usulü bozmayayım.

BAŞKAN – Şimdi, konuştuğunuz konu üzerine, buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Başkanım, sadece bir dakika bir açıklama yapacağım. Efendim, yeterli finansman olmadığı hâllerde söz konusu yatırım bağlantı yapmak isteyen tarafından yapılabilir veya finanse edilebilir. Bu durumda gerçekleşen yatırım tutarı bağlantı ve sistem kullanma anlaşması çerçevesinde iletim bedelinden düşülür. Başlangıçta düzenleme böyle iken daha sonra bunun on yılı aşmayacak bir şekilde karşıya ödeneceği mevzuatı düzenlendi. Dolayısıyla efendim, bu olay TEİAŞ'la müteahhitler arasında bir olay değil, bu olay tamamen TEİAŞ'ın dışında Boyabat firmasıyla onun bu işi tesis ettireceği yapımçı firması arasında yani bu işle ilgili TEİAŞ tarafından ne yapılmış bir ihale ne hazırlanmış bir doküman, hiçbir şey yok. İtirazlar da bundan gelmiş. İşte, hiç uygulanmamış bir projeyi bir firmaya yaptırınca fiyatlandırmayı nasıl yapacağız? Biz kendi ihalemizi yapmış olsak mevzuatımızı, dokümanımızı hazırlamış olsak bu konuda daha böyle meseleye sahip, muktedir olmuş oluruz fakat bir firmanın bir firmaya yaptırdığı, bizim için geçmişte çok da uygulanan dolayısıyla fiyatı, dolayısıyla arkadaşlarımızın sormuş olduğu bu konuda kaç tane firma var, haddi layikiyle yapıldı mı, yapılmadı mı? Şikâyetler de bunlarla ilgiliydi zaten. Dolayısıyla gerekçesi raporumuzda belirtilen nedenlerle İletim AŞ bundan vazgeçmiş. Dolayısıyla yani buradaki arkadaşlarımızın iletmış olduğu sorularının tamamı TEİAŞ'la ilgili değil yani Boyabat firmasıyla onun yapımçı firması arasındaki olaylar. Sadece bunun neticesi TEİAŞ'ı ilgilendirir.

BAŞKAN – Anladım, şimdi konuştuğumuz konuyla...

KAMER GENÇ (Tunceli) – Parayı TEİAŞ ödeyecek kardeşim, daha ne diyorsun yani. Lafı dolandırmaya gerek yok. Gitmiş adam yapmış 100 bin liralık şeyi 500 bin liraya yapmış gelmiş TEİAŞ'tan parasını alıyor, daha ne dolandırıyorsun? (Gürültüler)

BAŞKAN – Şimdi, konuyu şöyle toparlayalım, Aykut Bey'in gündeme getirdiği konuyla bağlantısı şu: Yani oradaki Boyabat üretici firma mıydı? Üretici firma. Boyabat firması ürettiği elektriği ana şebekeye aktarma noktasında bir hat yapacak veya hat yaptıracak, arkadaşlarımızın talebi, bizim şu andaki yöntemimiz çift hat, iki direk çift hat. Onlar da herhâlde bir proje yaptırıyorlar, biz tek direk üzerinden iki hattı buradan çekebiliriz noktasında, daha TEİAŞ ortada yok. Sadece daha sonra mahsuplaşma sırasında yeni bir şey ortaya çıkıyor, uygulanmamış olan ve fiyatlandırmasında sıkıntı olan bir husus ortaya çıkıyor. "Bunun üzerine zaten bunu yaptırmayın, daha sonra hesaplaşma sırasında sıkıntı yaşayabilirsiniz, fiyatlandırmada sıkıntı yaşayabilirsiniz." uyarıları üzerine bundan vazgeçiliyor, şu anda aslında konuştuğumuz şey olmamış bir şey.

Kemal Bey, buyurun.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii, burada çok şey konuşuldu bağlantı anlaşmaları kapsamında yaptırılan tesisleri geçen 2009 yılı raporunda görüşmüştük. Biraz önce arkadaşların da kısmen bahsettiği gibi biz yatırımda olmayan bir projenin ihalesini yapmak durumunda olamıyoruz. Dolayısıyla 4628 sayılı Yasa bize diyor ki: “TEİAŞ bağlantı görüşü vermek zorunda, üretim şirketi ya da serbest tüketici kimse bağlamak zorunda.” Bağlantı görüşü verildikten sonra lisanslama süreci başlıyor, lisansına bu bağlantı görüşü dercediliyor, falan noktadan sisteme bağlanacaksın diye. Sonra bize bunun devamı olarak bağlantı anlaşmasına geliyor şirketler. Bağlantı anlaşmasında da tesis sözleşmesi var, tesis sözleşmesinde iki tane bağlanma kriteri var, bir tanesi TEİAŞ’ın bunu yatırım programına alarak -bir sonraki yılın yatırım programında olmayan bir şeyin ihalesini yapamazsınız- ihalesini gerçekleştirmesi. Bunun için de biz eğer bu yöntemi kabul ediyorsa yatırımcı ondan teminat alıyoruz yatırım miktarı kadar. Neden? Çünkü yarın öbür gün global kriz olur, şu olur, bu olur, yatırımdan vazgeçerse bu sefer biz kendi kafamızdan boştan yere bir hat yapmış durumuna düşmek durumunda kalacağız, onun soruşturmasını geçireceğiz. Veyahut da kendisi yapmayı kabul ederse “Ben senin gelecek sene alacağın yatırımı işte o sene, gelecek sene ihale edecek. İki sene bunun yapım süreci, üç sene sürüyor. Ben bunu daha önce, elimde finansmanım var, ben yapayım.” dediği zaman o zaman da “Aynı karakteristikteki bir hattın bizim yıl içinde yaptığımız ihalelerde en düşük birim fiyatlısı hangisi ise ondan geri öderim.” diye hüküm var. Tabii bu hüküm, bir de öyle bir katmerlemiştir ki “On sene içinde ben sana faiz de ödemem.” demiştir. Dolayısıyla bu iş böyleyken Boyabatla ilgili durum neden farklılık arz ediyor, Boyabatla elimizde proje kriteri olmayan bir projenin kazanımı söz konusu. Neden? TEAŞ, TEİAŞ, EÜAŞ, TEDAŞ olarak bölünürken birtakım uzman arkadaşlarımız birtakım unvan kaygısıyla o şirketlere geçti. Dolayısıyla o dairede proje yapabilme kabiliyeti kalmadı. O zaman, böyle bir çift devre, 1272 MCM’lik bir proje kriteri TEİAŞ’ın portföyünde mevcut değil. Bunu yapamayacağız. Yapamayınca “Böyle bir fırsattan istifade yapabilir miyiz?” anlayışıyla bu gündeme getirilmiş ancak tabii ki şikâyetlere neden oldu. “TEİAŞ elinde proje kriteri olmayan bir projeyi şirketlere proje kriteri belirletiyor.” şeklindeki bir anlayış bizi ürküttü, korkuttu. Bundan vazgeçtik ama vazgeçerken nedenimiz de şu: Bizim doğudan batıya gelen hatlarımız çift devre tek hat üzerinden gelmemekte. Keban kuzey güney hatları, işte, Atatürk kuzey, güney hatları ve böyle çift devre hatlar üzerinden gelmekte. Neden? Siz bir tek tek devreden 1.500 megavat taşıırken yaklaşık çift devreden 3.000 megavata yakın yük taşıyorsunuz. Bizim puantımızın demin de gördüğünüz gibi 36.122 megavat olduğu bir durumda, bir direk yıkılmasında 3.000 megavatın kaybedilmesi sistemi frekans yönünden zora sokacaktır. Bunlar düşünülerek böyle yapılmış çünkü çok uzun hatlar bunlar. Öbür tarafta burada da Karadeniz’de heyelan bölgesi böyle bir durum her an söz konusu olabilir diye firmaya mektup yazdık, dedik ki. “Bakın, arkadaşlar, bu proje henüz daha ortada yok. Bu projenin gerçekleşip gerçekleşmeyeceği de belli değil. Siz de santrali bir taraftan yapıp bitirme

aşamasındasınız. Ama bizim teknik endişelerimiz bunlar, bu projelerin zamanında yetişmeyeceği. Siz santrali yaptıktan sonra da bunun işte testleri, projelerin onaylanması, testten geçmesi, direkleri götürüyorsunuz bir de test yapıyorsunuz orada, buz yükü, rüzgâr yükü hesaplar. Hepsi bunların bizim kontrolümüzden geçiyor, biz bu projenin dışında değiliz.” Böyle olunca dedik ki: “Bu riski göze alıyorsanız devam edersiniz, alamıyorsanız ‘Biz almıyoruz.’ Bunu böyle teklif ediyoruz, kabul ederseniz hattın çift hat olarak yapılması -bu işte direk yıkılmasındaki olacak büyük güç kaybından dolayı- Üstelik de senin burada üretim santralinin gücü 500 megavat. Yandan gelen diğer üretim santrallerinin de buraya bağlanması düşünülerek 3.000 megavatlık bir kapasitenin transferi söz konusu olmuş, senin bunu yapmaya zaten yükümlülüğün yok ama sen kabul etmişsin. Bunu bırakın zaman içerisinde öbür santraller de orada yatırımdan vazgeçti, biz yapalım.” Dolayısıyla böyle bir mutabakat sonucunda iki tane ayrı hat olarak yapımına devam edildi. Yani projenin o anda kazanımı sağlanamamış oldu. Ne oldu? Biz bu projeyi şu anki işte, biraz önce gördüğünüz Gelibolu Ünimar hattında da kullanmak durumundayız. Yetişecek mi, yetişmeyecek mi bilmiyoruz ama biz bunu ODTÜ’yle beraber oturduk bölgeden elemanlarımızı çektik, burada çalışma vaziyete getirdik.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Gelibolu hattı da aynı yöntemle mi?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Hayır, biz yapıyoruz onu artık. Üniversiteyle beraber biz yapıyoruz. Onda da şu süreçleri yaşıyoruz: 2 defa testten geçmedi, direk iki noktada zayıflık gösterdi.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ben ihale yöntemi olarak soruyorum.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Yok ihale değil, üniversiteyle direk...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Kamu kaynaklarını ihale yapacağız, firmalara yaptırıp hesaplaşmayacağız.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Hayır, hayır kendimiz yapıyoruz artık. Yani kendimiz yapabilir vaziyete geliyoruz projelerimizi. İnşallah toparlanıyoruz yani. Dolayısıyla şu anda en son iki tane olumsuz durumdan sonra, hani gecikiyor onu da demeye çalışıyorum, bir tip direğimiz, taşıyıcı direğimiz geçti testten. İnşallah, bundan sonra durdurucu, köşede durdurucu diğer direklerimizin de daha kolay geçeceğini umut ediyoruz. Durum budur efendim.

BAŞKAN – Peki, dünyadaki uygulamalar nasıl? Yani bu herhâlde başka ülkelerde uygulaması vardır.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Çift devre uygulamaları yaygın, biz de bunu yapacağız çünkü puantımız gittikçe büyüyor. Dolayısıyla bu 2.000-2.500 megavatlık artık bizim büyüyen puantımızın içerisinde sistemi sallamayacak şekilde tedbirleri de alarak uygulamaya geçmek zorundayız, geçiyoruz efendim.

BAŞKAN – Evet, değerli arkadaşlar, EPDK’ dan arkadaşlarımızın bu konuda ekleyeceği bir husus var mı? Yani sizce bu konuda... Arkadaşlarımızın bahsettiği konuları takip ediyorsunuz.

Buyurun.

EPDK BAŞKAN YARDIMCISI VEDAT GÜN – Sayın Başkanım, bu konuyla ilgili bizim yani izleme süreci dışında herhangi bir müdahalemiz yok. Zaten kanun yatırımları gerçekleşmeyince o kanun 2008’ de beraberce hazırlayıp koyduğumuz bir kanun maddesiydi. Buna istinaden yapılıyor.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bu konuda söyleyeceklerimizi şimdi söyleyelim mi?

BAŞKAN – Boyabat’ ı mı diyorsunuz?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bu bağlantı meselesini. Boyabat onun bir parçası, sistemle alakalı...

BAŞKAN –Bağlantıyı sonra konuşalım, o konuyu muhtemelen konuşacağız çünkü.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Var mı önerilerde?

BAŞKAN – Tamam o zaman konuşalım.

Yalnız önce bir şu Boyabatı bir halledelim. Yani Boyabatla ilgili olarak...

Buyurun Mehmet Bey.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Genel Müdürün açıklamalarından şunu anladım: Şirkete bir proje yaptırmışlar, sonra o projeden vazgeçmişler. Şimdi o projeyi ODTÜ’ yle geliştirerek kendi işlerinde kullanacaklar. Doğru mu anlamışım?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Evet Sayın Vekilim.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Peki şirkete bir para ödeyecek misiniz?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Yok.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Niye?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Yani bağlantı anlaşması yürürlükteki bağlantı anlaşması olarak yeni bağlantı anlaşması artık ödemeye esas, eski bağlantı anlaşmasının hükmü yok.

BAŞKAN – Zaten şirket tek direk çift hat mı yaptı?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Tek direk çift hat yapmadı, tek direk tek hat yaptı.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Bu uygun bir şey değil ki. Yarın şikâyetle karşılaşırsanız ne olacak?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Vallahi biz devletiz.

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Öyle şey olur mu, ne demek “Devletiz.”

BAŞKAN –Hangi anlamda, neyin şikâyeti olacak?

MEHMET DOMAÇ (İstanbul) – Benim proje hakkım...

BAŞKAN –Şimdi değerli arkadaşlar, bizim burada, şahsi kanaatim biraz...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Devlette para çok, emekçiye verin.

BAŞKAN –Şimdi devlette paramız elbette çok da bürokrat arkadaşlarımızı, uygulayıcı arkadaşlarımızı da cesaretlendirmemiz gerekiyor usulü dairesince. Yani burada Türkiye’de olmayan bir sistem üzerinde bir çalışma yapılacaksa -ki şu anda yaptıklarını söylüyorlar- eğer bu ülkemizin yararına, menfaatine olacak bir şeyse de buna biraz kafa yormak lazım. Belli noktalarda da onlar risk alıyorlar ama sınırları aşmamak kaydıyla da bizim işin tabiatı gereği birtakım şeylere de eğer mevzuat eksiği noktasında, burada EPDK’dan arkadaşlar var, siyasi parti temsilcisi arkadaşlarımız var. Eğer mevzuat noktasında ülkemize yarar getirecek bir husus var da tamamlanması gereken yönler varsa da onu da konuşmamız gerekiyor. Şu anda konuştuğumuz şey aslında bir yönüyle baktığımızda bir eksikliğimizi de konuşuyoruz devlet olarak. Yani tüm dünyada uygulanan bir sistem var, belki maliyeti bilmiyorum daha düşük olan bir sistem var ama biz ülke olarak, devlet olarak bunu uygulamaya kalktığımız zaman işte karşılıklı olarak tartışmalar yaşıyoruz ve bürokrat arkadaşlar veya bürokrasi çekiliyor. Çekiniyor ve çekiliyor, bu işi yapmaktan vazgeçiyor yani baktığımız zaman burada artıda mıyız, ekside miyiz açıkçası bunu hep birlikte tartışmamız gerekiyor.

Evet, şimdi o diğer konuyu da konuşmak istiyorsak onu da konuşalım.

İsmail Bey, buyurun.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; şimdi benim anladığım kadarıyla siz bu enerji üreten firmalara bağlantı hattını çektiyorsunuz, bağlantı hattını çektiirdikten sonra da onlarla galiba bir sözleşme yapmanız lazım çekmeden önce. Diyorsunuz ki, işte, en düşük ihale bedelini ve on yıl süreyle faizsiz olarak... Bu Boyabat firmasıyla da böyle bir sözleşme yaptınız mı?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Aynı sözleşme.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Aynı sözleşmeyi yaptınız. Yani gerekli olan sözleşmeler yapıldığından dolayı burada herhangi bir problem var mı?

BAŞKAN – Yani şu anda yok tabii de, bence. Bana bakıp da sorduğun için cevap veriyorum da.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Adam fiyatı kendisi belirlemiş.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Hayır, hayır.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Öyle canım işte.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Ama kendisi fiyatı, kendi nasıl yaparsa yapsın ama burada önemli olan bu kurum diyor ki: “Ben size en düşük ihale bedeliyle bunu ödeyeceğim.” Bunu da karşı taraf kabul etmiş zaten.

BAŞKAN – Şimdi değerli arkadaşlar, bakın, aynı şeyi konuşup duruyoruz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Sayıştaya şunu sormak istiyorum: Bununla ilgili...

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Vatandaş da kurumun istediği şekilde yapmamış. Buradaki sıkıntı bu.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Hayır, bizim en önemli hususumuz projenin bizim kriterlerimize göre yapılması, ondan taviz veremeyiz. Bölge teşkilatı baştan sona bizim onaylı projelerimiz üzerinden yapıyor bunlar.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Çift hat mı?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Şu anda tek hat yapıldı bu. Çift hat projemiz yok elimizde.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Direkt çift hat projeniz yok, çift hat var.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Tabii, tabii ki.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Ayrı direk, çift hat...

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Bir de güç yetmiyor, orada taşınacak güçse ancak iki hafta...

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Ama ilgili şirket ne yapmış? Tek direk çift hat yapmış.

BAŞKAN – Yapmamış.

Değerli arkadaşlar, bu konuyu toparlayalım.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Tek direk, tek hat yapmış.

BAŞKAN – Anladık da bakın, tek direk, tek hat uygulamasını sadece Boyabat değil şu anda mevcut sisteme katılmak isteyen bütün firmalar yapıyor.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Sayın Başkan, bizim kurum diyor ki: “Bizim standardımız belki maliyet anlamında yüksek.” Demin maliyet anlamında düşük olan şeyi konuşuyorduk şimdi Genel Müdürün açıklamasından sonra olayın doğru, çünkü backup hattının olması gerekiyor, hat devreden çıktığında yerini alabilmesi için. Şimdi, diyor ki: “Bizim kurumun standardında iki tane ayrı hat.” Yani tek direk üzerinde iki ayrı hattı bahsetmiyorum. “Çift direk, farklı direklerde hattın götürülmesi. Bizim standardımız bu.” diyor. Ama ilgili şirket, kurum da gitmiş tek hat üzerinden önce çift hattı öngörmüş ama ondan da vazgeçmiş tek hat yapmış. Bu da kurumun standartlarına aykırı şu anda. Yapmış mı? Yapmış.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Hayır, biz söyledik onu.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – O zaman siz söylediklerinizle çelişiyorsunuz.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Hayır, hayır.

Şimdi, konu neydi biraz önce açıkladım.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, bakın...

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Bir backup sistemi olabilmesi için iki ayrı yerden ya da bir loop yapmanız lazım. Yani bu noktaya, Ankara’ya Erzurum üzerinden dolaşp da aynı noktaya gelip ya da İstanbul üzerinden dolaşp ama Erzurum’un da, İstanbul’un da ringini sağlamanız lazım. Doğru mu? Başka hatlarda. Şimdi doktor anlıyor bunu, diyor ki: “Tek hat üzerinden tek direk yapmış.” Direği yıkıldı, Karadeniz’deki şeyden sonra ne oldu?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Altinkaya tarafının bağlantısını da biz yapıyoruz şu anda.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Yapıyorsunuz, ikinci bir hat, bağlantı yapıyorsunuz.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Ve Kurşunlu tarafını da biz yapacağız.

BAŞKAN – Tamam sorun yok.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Ben sözlerimi tamamlayabilir miyim Başkanım, ben bir soru sormak istiyorum?

Sayın Genel Müdürüm, şimdiye kadar Türkiye’de bu şekilde yaptığınız hatlarla ilgili, ödemelerle ilgili herhangi bir sıkıntınız oldu mu, mahkemeye düştünüz mü, mahkeme sizi diyelim ki...

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Hiç kimse mahkemeye vermemiş ki.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Yani ben onu soruyorum işte.

Fazladan para ödemek zorunda kaldınız mı?

BAŞKAN – Evet, Kemal Bey, buyurun.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Bu seneye kadar herhangi bir ödeme yapmadık. Bu sene on yıllık ödeme süreci başladığı için ödemelere başlıyoruz. Öncelikli olarak sistem kullanım bedellerinden mahsuplaşma, kalan paranın da nakit olarak ödenmesi on yıl içerisinde faizsiz olarak gerçekleşiyor.

BAŞKAN – Evet, değerli arkadaşlar, konu detayıyla konuşuldu, tartışıldı ve anlaşıldığı kanaatindeyim. Boyabatı konuşuyoruz, öbür konuya gireceğiz. Dolayısıyla Boyabat’la ilgili olarak arkadaşlarımız, daha doğrusu Boyabat firmasının yaptığı bu proje çalışması belki bir kriterleri olmuş olsaydı bir açılım olacaktı ama şu anda kurum zaten onu üniversiteyle birlikte yapmaya devam ediyor. Boyabat’la ilgili olarak da herhangi bir ödeme yapılmadığını ve arkadaşlarımız o sistemden de vazgeçildiğini ifade ettiler. Alt komisyonda bu konuşmalar muhtemelen benzer şekilde olduğu için alt komisyon üst komisyona taşıma gereği duymamış ama söz sırası gelmişken söyleyeyim Komisyon üyesi arkadaşlarımızın her biri bilsin: Bir yıl önce üst komisyon gündeminde tutulan bir husus sorun çözümlenmiş olmuş olsa bile mutlaka üst komisyona taşınmak durumundadır yani usulümüz budur. Bunu söylemiş olayım.

Şimdi, Sayıştay tarafından talep edilen hususlar yapıp gereği yerine getirildiği için konunun gündemden çıkartılması hususunu, Boyabat konusunun...

Farklı bir şey yok değil mi Mahmut Bey bu konuda?

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, evet, bizim ivedi durum raporumuzda istenilen soruşturma yapılmış, müfettiş raporuna katılıyoruz gündemden çıkarılmasını teklif ediyoruz.

BAŞKAN – 2009 yılı raporu gündeminde tutulan hususların, birinci önerinin gündemden çıkartılması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, Aykut Bey, şu konuyla bağlantılı olan yer...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ben, şimdi, öncelikle hızlıca şunu söyleyeyim: Yani bir ülkede kamu kuruluşlarıyla devlet üniversitelerinde inovasyonun özendirilmesi bizim en çok arzuladığımız şey. Orta Doğu Teknik Üniversitesiyle, İTÜ'yle, Boğaziçiyle böyle çalışmaların yapılarak yeni teknolojiler bulunursa bu ülke zenginleşir, bunu son noktasına kadar destekliyoruz.

İkincisi, size bu bağlantı meselesinde bir yetki verilmiş, yetkiyi okudum, son derece üstü kapalı yani sonradan sorun çözmek üzere biz de çok kanun hazırladık. Yetki kanunu 2008 yılında çıkmış, 2000 yılından 2008 yılına kadar bu şekilde yapılan her işlem hukuka aykırıdır, her işlem kanuna aykırıdır, her işlem Kamu İhale Kanununa aykırıdır yani bir kere net olmak gerekiyor orada.

Üçüncüsü, hani burada biz en düşük hat üzerinden yapıyoruz, en düşük bedel üzerinden yapıyoruz... Bir ihalenin onlarca kontrol mekanizması vardır, bunların hepsi iptal edilmiş. Direkler arası mesafeden tutun iyi niyetle biz bunları uyguladık diye bir devlet yönetimi olmaz çünkü bu devlet yönetimidir. İşte onun için ihale kurallarının bir sürü düzenlemesi olur. Bu yapılan ihalelerin tamamı bir doğrudan temin yöntemi yani Kamu İhale Kanunu'ndaki istisna yöntem demektir. Bu konuyla ilgili finansman sıkıntısı, işte, kurum yetkililerinin şöyle bir avantajı olur arkadaşlar: Kendileri kurumu çok iyi tanıdıkları için buna “bilgi nispetliliğiyle avantaj sağlama” denir yani Türkçesi herhâlde tam olarak bu şekilde olur. Yani “Finansman sıkıntımız vardı da biz bu yollara gittik.” diyen kurum öncelikle gider kendisin ceza alacaklarını tahsis eder, bir sürü sizin alacağınızı tahsil konusunda sıkıntı yaşadığınızı, isteksiz olduğunuzu, bir sürü özellikle dağıtım şirketiyle bunları yaşadığınızı görüyoruz. Hani bu Parlamentoda da söylediğiniz şeyler de bu bilgi nispetliliğini kullanmamanız gerekiyor. Böyle bir işlem yapılacaksa da altyapısı hazırlanır bu işlemin. Denir ki bu şu şekilde o firma tarafından İhale Kanunu hükümlerine uygun yapılacaktır veya benzer bir yönetmelik hazırlanır, malzeme teklifi nasıl alınacak, şartname nasıl yazılacak? Bunlar sağlandıktan sonra yapılabilir ve diyorum ya buna onlarca çözüm bulabiliriz ama yaptığınız işlem hukuka aykırıdır. Ben hangi şeylerden toplam ne kadar ihale yapıldığını yani 2000 yılından itibaren bu şekilde toplam kaç şirketle anlaşmaya girildiğini yani toplam alacak bedelinin ne olduğunu, hangi şirketler için ne kadar olduğunun özetini istiyorum. Gelen bu konuyla ilgili ihbar mektubu da olmak üzere ihbar mektubunun bir örneğini, yapılan soruşturmanın

Sayın Bakanlık temsilcisi, soruşturma raporunun ekte bir örneğini ve Yüksek Denetleme Kurulunun da raporunu içeren dosyayı istiyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, böylelikle 2009 yılında gündemde olan öneriyi görüşmüş olduk.

Şimdi, **2010 yılı önerilerine geçiyoruz.** Kuruluşla ilgili olarak 5 adet öneri bulunmakta, şu anda ilk öneriyi okutuyorum, buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ –

Öneri 1-: İletim sistemi kullanıcıları ile ilgili olarak sistem kullanım anlaşmasındaki ihlallere ilişkin cezaların uygulanmasında sıkıntı oluşturmaması için;

-14.07.2011 tarih ve 21-286 sayılı Yönetim Kurulu Kararında yer alan sistem kullanım anlaşmasına ilişkin itiraz komisyonunun oluşturulması ve sistem kullanım anlaşması ile diğer mevzuatlar arasındaki uyumsuzlukların giderilmesi,

-İletim sistemi kullanıcılarının alışı veya verişi kapasite ihlali ile ilgili olarak, TEİAŞ tarafından ihlalin tespit edildiği tarihte bildirimde bulunulması,

-4628 sayılı Kanun ve ikincil mevzuatta yer alan eşit taraflar arasında ayırım gözetmeme ilkesi doğrultusunda, iletim sistem kullanım anlaşmasının cezai şartlar başlıklı 10 uncu maddesindeki ihlalleri yapan iletim sistemine bağlı olan serbest tüketiciler dahil tüm kullanıcılara, ilgili mevzuattaki cezaların süresi içerisinde uygulanması,

BAŞKAN – Evet, cevabı alalım, cevap da bayağı uzun ama.

Buyurun.

TEİAŞ MÜŞTERİ İLİŞKİLERİ DAİRE BAŞKANI İBRAHİM BALANUYE – Cevap veriyorum. Öncelikle paragraf paragraf öneriye cevap veriyoruz.

Cevap 1- İtiraz Komisyonunun oluşturulması ve sistem kullanım anlaşması ile diğer mevzuatlar arasındaki uyumsuzlukların giderilmesi.

Kuruluşumuz Teftiş Kurulu Başkanlığının 22/06/2011 tarih ve 337 sayılı Müzekkeresinde yer alan önerileri doğrultusunda; Nisan 2003-Aralık 2008 ve Ocak-Aralık 2010 dönemlerine ilişkin düzenlenen sistem kullanım ceza faturalarında, Kuruluşumuzdan kaynaklanan gecikmeler ve farklı uygulamalarla ilgili hususların yeniden gözden geçirilerek değerlendirilmesi ve belirsizliklerin giderilmesi amacıyla Yönetim Kurulumuzun 14/07/2011 tarih ve 21-286 sayılı Kararı doğrultusunda Müşteri İlişkileri Dairesi Başkanlığı bünyesinde İtiraz Komisyonu oluşturulmuştur. Komisyon, "Maksimum Enerji Alışverişi Kapasitesinin Aşılması" ihlali konusunda Nisan 2003-Aralık 2008 ve Ocak-Aralık 2010 dönemlerine ilişkin düzenlenen ceza faturaları hakkında kullanıcılardan gelen

itirazları değerlendirip sonuçlandırmaktadır. Sözü edilen dönemlere ait ihlal hâllerine, kullanıcılarca Kuruluşumuza 16 itiraz başvurusu yapılmış, bugüne kadar bu itirazların 13 adedi İtiraz Komisyonu tarafından değerlendirilmiş, Komisyon çalışması sonucunda, Kuruluşumuz uygulamaları ile mevzuat karışıklığı ve/veya uyumsuzluğundan kaynaklandığı anlaşılan hususların giderilmesine yönelik gerekli işlemler tesis edilmiştir. Kalan itiraz dosyaları Komisyon gündemine alınmış olup, gerekli inceleme ve değerlendirme çalışmaları yapılmaktadır.

Elektrik Piyasasında İletim ve Dağıtım Sistemlerine Bağlantı ve Sistem Kullanımı Hakkındaki Tebliğ'de yapılan değişikliklerin 05/01/2012 tarihli 28164 sayılı Resmî Gazete'de, Revize edilen Sistem Kullanım Anlaşması'nın da Elektrik Piyasası Düzenleme Kurulunun 15/03/2012 tarih, 3735 (a) sayılı Kararı ile onaylanarak 29/03/2012 tarihli ve 28248 sayılı Resmî Gazete'de, yayımlanarak yürürlüğe girmesiyle, sistem kullanım anlaşmasıyla diğer mevzuat hükümleri arasındaki uyumsuzluk giderilmiştir.

Tebliğ ve Sistem Kullanım Anlaşması'nda yapılan değişikliklerle;

Kullanıcıların, Sistem Kullanım Anlaşması'nın "Cezai Şartlar" bölümünde yer alan ihlal durumlarına ilişkin öngörülen cezai şartların uygulanabilmesi için (özellikle maksimum enerji alışveriş kapasitelerinin aşımı durumları için düzenlenmiş olan cezai şartların uygulanabilmesi için) Kuruluşumuzun yazılı uyarısının olması gerektiği yönündeki yorumları ve itirazları nedeniyle oluşan tereddütler giderilmiştir.

Sistem Kullanım Anlaşması'nın revize edilmesi sürecine ilişkin kullanıcıların ve Kuruluşumuzun uyacağı usul ve esaslar ayrıca belirlenmiştir.

Maksimum enerji alışveriş kapasitesi ihlallerine ilişkin olarak, TEİAŞ tarafından ihlalin tespit edildiği tarihte bildirimde bulunulması,

Sistem kullanım anlaşmalarında belirtilen maksimum enerji alışveriş kapasitelerini ihlal eden kullanıcılara, daha önce (29/03/2012 tarihli anlaşma ile yürürlükten kalkan Sistem Kullanım Anlaşması) yürürlükte bulunan Sistem Kullanım Anlaşması'nın "Cezai Şartlar" başlıklı 10'uncu maddesinde düzenlenen güç aşımı cezaları uygulanırken, sözü edilen maddenin başında "Kullanıcının ilgili mevzuat, taraflar arasında imzalanan Bağlantı Anlaşması ve bu anlaşma hükümlerinin herhangi birini ihlal etmesi, söz konusu ihlali TEİAŞ'ın uyarısına rağmen uyarıda belirtilen süre içinde sona erdirmemesi durumunda, TEİAŞ, aşağıda belirlenen cezai şartları uygulayacaktır. TEİAŞ'ın uğradığı zararlar ayrıca tazmin edilecektir." hükmü yer almasına karşın, hangi ihlal hallerinde uyarıdan bahsedilmediği, hangi ihlal hallerinde uyarıda bulunulacağı veya işin tekniği ve doğası gereğince uyarının mümkün olduğu ihlal durumlarının madde altındaki ceza tablosunda açıkça belirtilmiş olması nedeniyle, maddenin yukarıda yazılan birinci fıkrasındaki uyarı sürecinin de bu ihlaller için geçerli

olduğu değerlendirmesiyle, ceza tablosunda uyarıdan bahsedilmeyen hususlarda herhangi bir bildirimde bulunulmamıştır.

Sözü edilen madde hükümleri, işin teknik gereklilikleriyle birlikte bir bütün olarak değerlendirildiğinde, uyarıda bulunulacağı ceza tablosunda belirtilenler dışındaki ihlal durumlarında, kuruluşumuzun cezai işlem yapabilmesi için yazılı uyarı şartının aranmadığı açık bir şekilde görülecektir.

Ayrıca, önceki Sistem Kullanım Anlaşmasının "Maksimum Enerji Alışveriş Kapasitesi" başlıklı 2'nci maddesindeki, "Kullanıcı, bağlantı noktasından bu anlaşma revize edilmeden maksimum enerji alış kapasitesinin üzerinde elektrik enerjisi alamaz, maksimum enerji veriş kapasitesinin üzerinde elektrik enerjisi veremez. "Kullanıcının alış veya veriş kapasitelerini ihlal etmesi durumunda TEİAŞ, bu anlaşma kapsamındaki yaptırımları uygular ve ihlalin düzeltilmesi için kullanıcıya, ihlalin tespit edildiği tarihte bildirimde bulunur...." hükmü ile de, kullanıcıların anlaşmalarını revize etmeden, maksimum enerji alışveriş kapasitelerinin üzerinde elektrik enerjisi alıp veremeyecekleri, aksi durumda kuruluşumuzun anlaşma kapsamındaki ilgili yaptırımları herhangi bir bildirimde gerek olmaksızın uygulayacağı açıkça belirtilmiştir.

Buna rağmen, anılan maddenin yukarıda yer verilen hükmü, uygulamada bazı kullanıcılar tarafından, ihlal durumlarında (özellikle güç aşımı durumlarında) ceza uygulanabilmesinin ön şartı şeklinde yorumlanarak kendilerine uygulanan cezai işlemler itiraza konu edilmiştir.

Sistem Kullanım Anlaşması'nda belirtilen maksimum enerji alışveriş kapasitelerinin aşılması nedeniyle kuruluşumuz tarafından düzenlenerek ilgili kullanıcılara gönderilen sistem kullanım ceza faturaları, yalnızca Sistem Kullanım Anlaşması'nın 10'uncu maddesi ve İletim Sistemi Sistem Kullanım ve Sistem İşletim Tarifelerini Hesaplama ve Uygulama Yöntem Bildiriminin ilgili hükümleri doğrultusunda düzenlenmemiş aynı zamanda Tebliğin "Maksimum enerji alış ve maksimum enerji veriş kapasiteleri" başlıklı 5'inci maddesinde yer alan;

"(1) İletim sistemi kullanıcıları için bağlantı noktalarından enerji alış ve veriş kapasiteleri ile ilgili olarak aşağıdaki hükümler uygulanır;

a) Alış ve veriş kapasitelerine uygunluk:

1) İletim sistemi kullanıcısı, bağlantı noktasından bağlantı ve/veya sistem kullanım anlaşmaları revize edilmeden maksimum enerji alış kapasitesinin üzerinde elektrik enerjisi alamaz,

2) İletim sistemi kullanıcısı, bağlantı noktasından bağlantı ve/veya sistem kullanım anlaşmaları revize edilmeden maksimum enerji veriş kapasitesinin üzerinde elektrik enerjisi veremez.

b) İletim sistemi kullanıcısının alış veya veriş kapasitelerini ihlal etmesi:

1) Bağlantı ve/veya sistem kullanım anlaşmalarında düzenlenmiş bulunan yaptırımlar işlerlik kazanır,

2) TEİAŞ, ihlalin düzeltilmesi için iletim sistemi kullanıcısına, ihlalin tespit edildiği tarihte bildirimde bulunur.

Üretim faaliyeti gösteren tüzel kişi, bildirim aldığı tarih itibarıyla, diğer iletim sistemi kullanıcıları ise bildirimin alınmasından itibaren otuz gün içerisinde bu durumu düzeltmekle yükümlüdür. Bu yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde ilgili kullanıcının elektrik enerjisi kesilebilir. Elektrik enerjisinin kesilmesi ve tekrar verilmesi durumunda oluşan maliyetler, ilgili kullanıcı tarafından TEİAŞ'a ödenir."

hükmü gereğince düzenlemiştir.

Tebliğin yukarıda belirtilen ilgili maddesi uyarınca da, iletim sistemi kullanıcısının sistem kullanım anlaşmalarını revize etmeden maksimum enerji alış/veriş kapasitelerinin üzerinde elektrik enerjisi alması/vermesi durumunda bağlantı ve/veya sistem kullanım anlaşmalarında düzenlenmiş bulunan yaptırımlar işlerlik kazanmaktadır. Tebliğde, bahse konu yaptırımların uygulanması için bildirim gibi bir ön koşul belirtilmemiştir. Bu hükme göre alış/veriş kapasitelerine uymayan kullanıcılara Sistem Kullanım Anlaşmasının 10'uncu maddesinde yer alan yaptırımın uygulanması ile ihtar gönderme müessesesi birbirinden ayrılmış ve aralarında bağlantı kurulmamıştır. Yani yaptırım uygulamak için ihtar şartı bulunmamaktadır. Düzenlemenin bu kapsamda olmasının sebebi, alış veya veriş kapasite ihlallerinde, enerji alış/verişi ile birlikte anlık olarak ihlalin gerçekleşmesi ve artık geri dönüşün, yani ihlali ortadan kaldırma imkânının bulunmamasıdır. Tebliğdeki söz konusu düzenlemeye paralel olarak anlaşmanın 2'nci maddesine göre ihtar, kullanıcının elektrik enerjisinin kesilebilmesi için gerekli bir işlemdir. Nitekim madde metnindeki "TEİAŞ, bu yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde kullanıcının elektrik enerjisini kesebilir." lafzından da bu sonuç açıkça anlaşılmaktadır. Dolayısıyla kuruluşumuz, maksimum enerji alış/veriş kapasitesinin aşılması durumunda ihtar göndermeksizin yaptırım uygulayabilir ancak, kullanıcıya ihtar göndermeden elektrik enerjisini kesemez. Bu maddede düzenlenen ihtarın başka bir hükmü ve sonucu bulunmamaktadır.

Sistem kullanımına ilişkin ihlal durumları ve ihlaller için öngörülen cezai yaptırımların yor aldığı diğer bir düzenleme de yöntem bildirimidir. 2003-2009 dönemindeki yöntem bildirimlerinde Sistem Kullanım Anlaşması'nın ihlal edilmesi durumunda anlaşma hükümlerine göre yaptırım uygulanacağına ilişkin düzenleme yer almaktaydı. 2010 yılı yöntem bildirimine, kullanıcıları bilgilendirmek ve olası tereddütleri önlemek amacıyla "aylık olarak düzenlenerek kullanıcılara gönderilen sistem kullanım ve sistem işletim faturalarının uyarı niteliğinde olduğu" düzenlemesi eklenmiştir.

Eski Sistem Kullanım Anlaşması'nın lafzından kaynaklanan yorum farklılıkları ve tereddütlerin giderilmesi için, 15/03/2012 tarih ve 3735/a sayılı Kurul Kararı ile onaylanan yeni sistem kullanım anlaşmalarından "Cezai Şartlar" maddesinin ilk cümlesi "Kullanıcının ilgili mevzuat, taraflar

arasında imzalanan bağlantı anlaşması ve bu anlaşma hükümlerinin herhangi birini ihlal etmesi durumunda, TEİAŞ aşağıda belirlenen cezai şartları uygulayacaktır. TEİAŞ'ın uğradığı zararlar ayrıca tazmin edilecektir." şeklinde değiştirilmiş, devamında, kullanım ihlalleri ve bunlara ilişkin cezalar yeniden düzenlenmiştir.

Ayrıca, Sistem Kullanım Anlaşması'nın "Maksimum Enerji Alışveriş Kapasitesi" başlıklı 2'nci maddesi de, "...Kullanıcının maksimum enerji alış veya satış kapasitelerini ihlal etmesi durumunda TEİAŞ, bu anlaşmanın 9'uncu maddesi kapsamındaki yaptırımları uygular ve ihlalin tekrarlanmaması için kullanıcıya bildirimde bulunur. Kullanıcıya TEİAŞ tarafından kesilen ve aldığı/verdiği gücü belirten faturalar bildirim yerine geçer, bu durumda ayrıca bildirim yapılması gerekmez." şeklinde değiştirilmiştir.

Yapılan bu düzenlemeler ile birlikte kullanıcılara düzenlenen iletim faturaları bildirim yerine geçmekte olup, ayrıca başka bir bildirime gerek kalmamaktadır. Bu kapsamda, güç aşımı ihlalleri başta olmak üzere kullanıcılara kuruluşumuz tarafından bildirim yapılması gerekip gerekmediği hususunda uygulamadaki tereddütler de tamamen giderilmiştir.

İletim sistem kullanım anlaşmasının cezai şartlar başlıklı 10'uncu maddesindeki ihlalleri yapan iletim sistemine bağlı olan serbest tüketiciler dahil tüm kullanıcılara, ilgili mevzuattaki cezaların süresi içerisinde uygulanması,

4628 sayılı Kanun ve ikincil mevzuatta yer alan eşit taraflar arasında ayırım gözetmeme ilkesi doğrultusunda, Sistem Kullanım Anlaşması'nın "cezai şartlar" başlıklı 10'uncu maddesindeki ihlalleri yaptığı tespit edilen iletim sistemine bağlı olan serbest tüketiciler dahil tüm kullanıcılara, söz konusu maddede yer alan sistem kullanım cezalarından reaktif enerji sınır değerlerinin aşılmasına ilişkin ihlal hali dışındaki tespitlere dayalı tüm cezai işlemler süresi içerisinde uygulanmaktadır. Söz konusu reaktif enerji sınır değerlerinin aşımına yönelik olarak uygulama kılavuzu hazırlanmış, revize Sistem Kullanım Anlaşması ile güncellenen reaktif enerji sınır değerlerinin aşılmasına ilişkin ihlal halinde uygulanacak yaptırımlarla ilgili çalışmalara başlanılmıştır.

Yeniden düzenlenen ve 29/03/2012 tarihinde yürürlüğe giren yeni Sistem Kullanım Anlaşması'nda yer alan cezalarda ihlal durumuna giren tüm kullanıcılara süresi içinde uygulanacaktır.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Söz talebi?

Kamer Bey, buyurun.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Teşekkür ederim. Gerçekten çok uzun bir şey, teknik de bir konu. Ben burada öğrenmek istediğim, şimdi deniliyor ki: Evvela bu sistem kullanma cezaları hangi esasa göre belirleniyor? Mesela, 16 kişiye, 16 tane itiraz dosyası varmış. Miktarları ne kadar yani? Bu 16 dosyada kesilen ceza miktarı ne kadar? Bu konuda bir bilgi verebilir misiniz?

İkincisi: İdare mahkemesine veya adliye mahkemesine bu konuda dava açılması gerekirken siz hangi yetkiye, neden dayanarak, Komisyon... Diyorsunuz ki: “Bünyemizde bir itiraz komisyonu kurduk. Müşteri İlişkileri Daire Başkanlığı bünyesinde itiraz komisyonu oluşturulmuştur.” Bu itiraz komisyonunun bir hukuki yapısı var mıdır? Yani bize göre ya idare mahkemesine gidecek ya adliye mahkemesine. Bu konuda kesilen sistem kullanım cezalarına karşı. Bu itiraz komisyonunun bir hukuki değeri yok. Dolayısıyla burada geçen zaman da bence yarın öbür güne yani vatandaşın itiraz süresini de kaçırma durumu var, kaçırabilir. Yani bizim İdari Yargılama Usul Kanunu’na göre otuz gün içinde idari yargı... Bu tabii para cezası olduğuna göre oraya dava açabilir veya hukuk mahkemelerine dava açılması lazım. Buraya dava açmadan böyle bir itiraz komisyonu oluşturmuşsunuz. Öğrenmek istediğim bir itiraz komisyonunun hukuki dayanağı nedir?

Bir de bu sistem kullanım cezasını rakam olarak veriyor musunuz, neye göre kesiyorsunuz? Onu da öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Kemal Bey, şimdi diğer arkadaşlarımızdan da söz talep edenler var. Lütfen not alın, en son size söz vereceğim.

Bir de teknik olarak hazırlık gerektiren hususlar varsa da Komisyon tutanaklarımızın tarafınıza iletilmesinden itibaren on beş gün içinde yazılı olarak da cevap verebilirsiniz.

Aykut Bey, buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Şimdi, Sayıştay raporundan ve kurumun verdiği cevaptan, raporun kendi metninden de anladığım kadarıyla bu konuda bir idari isteksizlik söz konusu. Sayıştay yazıyor, kurulmuyor. Son dönemde yerine getirilmiş ama. Bu karşımızdaki büyük kullanıcıların hepsi benim gözümde zengin, para babası adamlar. Şey de demek istemiyorum. Bu zenginlik düşmanı anlamında söylemiyorum ama. Şimdi bu ülkede şöyle bir örnek var. 7 çocuklu Hacire Aslanhan bir kış günü elektriği kesiliyor -çocukla herhâlde elektriksiz yaşanmayacağını hepimiz biliyoruz- bu kadın bir bağlantı yapıyor çocuklarına elektriği verip ısıtılmak için. Kadın yakalanıyor, kanser hastası, 7 çocuğu hapisanenin önünde. Bu kadın mevzuatın bu hükmüne uymadığı için şu an hapisanede ve çocukları perperişan. Buna bu kadar şahin olan bu devlet... “Ya bu koca koca şirketlere bakıyorum. Ya işte komisyon kurulacaktı da, ara sözleşmede bu oldu da...” Burada bir idari kararlılık gerekiyor. Bizden ne desteği bekliyorsanız bu idari kararlılıkla vermeye hazırız. Hacire Aslanhan’a nasıl bir devlet varsa bu para babalarına da öyle bir devlet olsun.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Kemal Bey, buyurun.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Tabii, buradaki konu şu: Biz bu cezaları kesmekte neden tereddüt içerisinde olduk? Biraz önce arkadaşımız bahsetti. Ana kural eşitler arasında eşitsizlik yapılamaz. Dağıtım şirketleri geçmişte TEİAŞ'la bağlantı anlaşması yapmakta tereddüt ettiler, bağlantı anlaşması yapmadılar. Büyük tüketim şirketleri, bunlar biliyorsunuz, devletteyken ama özelleşince yapmak zorunda kaldılar. Bu cezalar o yüzden kesilemiyordu. Yani siz bir taraftan mevcut özel şirketler kanalıyla iletim bedelini tahsil edip bağlantı anlaşması yapmış kişileri cezalandırırken öbür taraftan iletim bedelini tahsil etseniz bile bağlantı anlaşması yapmayan kişileri cezalandıramıyorsunuz.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Kanunu yok hükmüne mi getiriyorsunuz?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Değil. Yok öyle değil. Orada bağlantı anlaşması yapması için dağıtım şirketleri zorlandı. Sonunda EPDK dedi ki: “İster bağlantı anlaşması yapsın ister yapmasın siz mevzuatı uygulayın.” dedi. Biz de ondan sonra uygulamaya başladık. Zaten çoğu da özelleştiği için bağlantı anlaşması...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Çok özür diliyorum. Niye yapmak istemiyor?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Şöyle: Bu cezalar daha çok fider açmaları ve güç aşırımlarıyla ilgili. Dağıtım şirketlerinde güç aşırımları çok olmayabilir ama zaman zaman da olabiliyor. Yanlış güç...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Kamu şirketleri niye bu anlaşmayı yapmak istemiyor?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Şöyle, şunu söyleyeyim: Fider açmaları kamu şirketinde, dağıtım şirketinde çok fazla. Mesela, bin, 2 bin tane yıllık fider açması oluyor. Bunların hepsi büyük cezalar manasına geliyor. Mesela, biz Dicle'ye bir ceza kestik, 18 trilyon. Adam diyor ki: “Ben zaten iflas etmiş bir kuruluşum. Banka bana teminat vermiyor ki sizinle bağlantı anlaşmasını nasıl yapayım ben?” gibi sorunları aşmak için mütereddit kalındı. Neticede kararlı olundu, kesildi. Tabii, itirazlar gelmeye başladı. Kamer Bey'in söylediği konuya geri dönersek. Bu itirazlar zaman zaman itiraz komisyonu teknik bir komisyon, haklı olduğu görüldü. Mesela, nedir? Dağıtım şirketleri bir dağıtım merkezinden, bir indirici merkezden başka bir indirici merkeze güç aktararak o indirici merkezde yapılan çalışma için indirici merkez sıfırlanabiliyor. Dolayısıyla bu güç o tarafa kalktığı için sanki güç aşırımı olmuş gibi yorumlanıyor. Hâlbuki, bizim mevzuatımızda bununla ilgili protokol tutulur, varsa bu durum bildirilir, dağıtım şirketine ceza kesilmez.” şeklinde mevzuatımızda maddeler olmasına rağmen bölge teşkilatları, ilgili dağıtım şirketi de çoğu zaman bunlara dikkat etmemiş, haksız cezalar kestiğimizi gördü. Tabii, bu demant aşırımları, sayaçlar tarafından zaten her an kaydedilmekte. Yani geçmiş, bir yıllık, iki yıllık, kaç yıllıksa bunları tekrar tekrar gidip yerinde bulabiliyorsunuz. Dolayısıyla komisyon bunları inceledi. Bunların doğruluğunu doğruladıktan sonra bu değerlendirmeleri yaptık. Değilse kesilmiş cezaya itirazdan geri dönüldü manasında değil. Yapılan

teknik hatanın bölge teşkilatımız tarafından ve ilgili dağıtım şirketi tarafından yapılan teknik hatanın düzeltilmesi manasındadır.

Arz ederim.

BAŞKAN – Buyurun.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Efendim, diyorum ki: Bu mahkemeye dava açacak vatandaş sonuçta. Mahkeme o konuları inceler, haklıysa cezayı terkin eder, değilse etmez ama şimdi siz bir de idareye bu yetkiyi verdiğiniz zaman çok büyük para cezalarının çok hatır gönül işi veya menfaat karşılığı... Yani ben kimseyi itham etmek de istemiyorum yani o idare bünyesinde birtakım insanların bu işi halletme neticesi doğar ki bence hatalı ve çok tehlikeli. Diyorsunuz ki trilyonluk cezalar kesiliyor değil mi? Trilyonluk cezayı da müsaade edin de mahkemelere gitsinler de bilirkişi incelemesi yaptırırlar. Eğer hatalı bir ceza kesilmişse o yönde telkin edilir. Ama eğer bilirkişi sizin kendi bünyenizde tekrar bunu bir yeniden bir itiraz komisyonu kurmanız bence bizim hukuka aykırı yani müdahale.

BAŞKAN – Buyurun.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Sayın Başkan, buradaki konu şu: Zaten itirazı yapan kişi konuya bilinçli olarak itiraz ediyor. Yani ona geri dönüşüm olduktan sonra kendi geri kalan cezasını zaten ödemek durumunda. “Şunlara itiraz ediyorum, öbüründe siz haklısınız.” diyor, itirazlar şu şekilde oluyor. Tamamına bir itiraz şeklinde bir şey söz konusu değil efendim.

BAŞKAN – Burada Kamer Bey, yalnız bizim devlet uygulamamızda siz de biliyorsunuz ki yani itiraz müessesesi var. Yani en doğal bu devletin garanti alacağı olan, hakkı olan vergi alacaklarında bile biliyorsunuz mükellefler itiraz ve uzlaşma, ona gidebiliyor.

KAMER GENÇ (Tunceli) – O ayrı bir olay, o kanundan...

BAŞKAN – Enerji Piyasasındaki arkadaşlar da var, onlara soralım.

EPDK TEMSİLCİSİ – Sistemin işleyişinde TEİAŞ’la beraber en son yaptığımız mevzuat değişikliği zaten olabilecek çelişkileri gidermek anlamında yaptığımız bir değişiklik değil.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Bunun hukuki bir dayanağı var mı?

EPDK TEMSİLCİSİ – Kendi içlerinde zaten...

KAMER GENÇ (Tunceli) – Kendi içinde olmaz kardeşim, kanunla olur. Burada itiraz ediyor. İtiraz edince de Sayın Başkan, bir de tahsilat da yapmıyorlar, öyle anlaşıyor. O itiraz komisyonunda yıllarca beklerse devletin bir sürü alacağı itiraz komisyonunda gecikme zamsız ve ondan sonra tahsilatsız bekliyorsa... Yani böyle bir şey olmaz. Onun için, bence kanuna dayanmayan böyle bu itiraz komisyonu bence...

BAŞKAN – İtiraz komisyonunun yasal dayanağı neye bağlı?

EPDK TEMSİLCİSİ – Efendim, biz bununla ilgili müsaade ederseniz bir inceleme yapıp daha sonra yazılı olarak bildirebilir miyiz? Yani bütün detaylarıyla beraber.

BAŞKAN – Sizin ekleyeceğiniz bir husus var mı? Yasal dayanak anlamında. Yani bu itiraz komisyonunun bir alacağınızı veya kestiğiniz cezayı affetme mi diyelim veyahut da alacağınızdan vazgeçme anlamında mı ifade kuralım? Bu yetkiyi nereden veriyorsunuz bu itiraz komisyonuna?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Şöyle: İtirazı yapan kurum, şirket diyor ki: “Ben bu tarihte şu belgelerle böyle bir güç aşımında bulunmadım. Bu yanlış bir bildirimdir. Bunu lütfen inceleyin.” diyor. Biz de kendi oluşturduğumuz, gerek teftiş kurulundan gerek hukuk müşavirliğinden gerek de teknik birimlerden oluşturduğumuz bir heyet gözetiminde bunları inceliyoruz, tespiti yapıyoruz. Eğer haklıysa, evet, burada bölge yazılı olarak bu konuya dikkat etmediğini, bu konuyu anladığını bize bildiriyor dolayısıyla itirazlar bu şekilde değerlendiriliyor. Tabii, bunlar mahkemeye de sunulabilir belge olarak, mahkeme tekrar inceleyebilir eğer itirazlar olursa.

BAŞKAN – Sayıştay temsilcisi arkadaşım bir açıklama yapacak herhâlde.

Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, raporumuzun 46’ncı sayfasında bu konu anlatılıyor. Şimdi, itiraz komisyonu tamamen idarenin yaptığı idari bir işlem. Müfettiş diyor ki: “Bu tür itirazların fazla olmaması veya itiraza mahal kalmayacak şekilde düzenleme yapabilmemiz için bir komisyon oluşturun. Sorunlar ne? Bir daha çıkmaması için gerekli tedbirleri alın.” diye bir öneride bulunuyor. Yönetim kurulu kararıyla bu idarenin tamamen yani sorunlar yaşanmadan çözülmesi için idarenin takdiriyle kendi yönetim kuruluyla aldığı bir işlem. Bunlar mahkemeye gitmeye mâni değil. Onun bir alternatifi veya mahkemeye itiraz komisyonundan sonra gidiliyor anlamına değil, o süreç ayrıca işliyor. Yine raporumuzda belirtiliyor zaten efendim. Yani raporumuzun 2’nci sayfasında, 46’nci sayfasında bu mealde 30 tane de mahkeme başvurusunun olduğu. Yani mahkemeye başvuruyor ama bir taraftan da itiraz, yani “Mahkemeye gitmeyecek kadar haklı olduğunu idare bilirse bunu düzeltir.” diye düşündüğü konuları da mahkemeye gidiyor veya mahkemeye gitmeden itiraz komisyonuna getirebiliyor.

BAŞKAN – Kamer Bey, buyurun.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Arkadaşlar, bana göre bu izah tarzı olmaz çünkü Türkiye bir hukuk devleti. Yani bir idare kendi bünyesinde itiraz komisyonu oluşturamaz. Cezayı kesmiş, cezayı ilgiliye tebliği eder, tebliğ tarihinden itibaren bir süre sonra mahkemeye gitme durumu var. Bu, bana göre çok suiistimale elverişli bir şey. Yani güçlü adamı olan, arkasında politik gücü olan kişi kendisine 3 trilyon, 5 trilyonluk para cezası kesilmiş, gider, onu terkip ettirir arkadaşlar. Yani ben şunu yapıyor, bunu yapıyor değil. Aydın Doğan’a EPDK dağıtıcı firma kanalıyla 5 trilyon muydu, 50 trilyon para

cezası kesmişti ama onlar gittiler, mahkemede dava açtılar. Yani o petrol dağıtıcı şirketlerine muazzam cezalar kesildi biliyorsunuz. Onlar da haksızdı. Sonra idari yargıya gittiler, orada şey ettiler.

Şimdi, efendim, bu itirazda bekleme süresi de belli değil. Yani itiraz komisyonu kuruyor, yönetim kurulu kararıyla nasıl kendi bünyesinde itiraz komisyonu kurabilir? O bakımdan, bence bu komisyonun feshedilmesi lazım ve hemen bu itirazların idari yargıya veyahut da artık konusuna göre, idari yargıya galiba giriyor, oraya itiraza gitmesi lazım. Yoksa, burada uzun zaman bekletirler, ondan sonra bir cevap verince, biliyorsunuz İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda otuz gün içinde dava açması lazım. Eğer otuz gün içinde bu işlemin düzeltilmesi için idareye başvurur. Bu başvuru tarihinden itibaren idare iki ay içinde cevap vermezse isteği reddedilmiş olur, ondan sonra dava yeniden açabilir. Ama iki ay geçtikten sonra cevap vermezse dava hakkı sürüyor. Fakat sonradan tekrar cevap verirse yeniden dava hakkı başlıyor.

O bakımdan, yani yıllarca bu para cezalarının burada bekleme durumu var. Onun için, bence bunun kaldırılması lazım.

BAŞKAN – Kamer Bey, şimdi siz tabii yıllarınızı bu işe vermiş bir kişi olarak, tecrübeli olarak bu iş daha iyi bilirsiniz ama biliyorsunuz vatandaşın, gerek tüzel kişilik olsun gerekse özel kişi olsun vatandaşın bireysel olarak kamuya itiraz hakkı var. Yani bir eylem ve işleme karşı mağdur olduğunu düşünen vatandaş itiraz edebilir. Kurum bu itirazı değerlendirir, haklı da görebilir vatandaş. “Ya, bizim bir uygulama aşamasında bir birimimiz yanlış yapmıştır, hata yapmıştır, dolayısıyla özür diliyoruz ve biz bunu düzeltiyoruz.” deme hakkına sahip kurum her zaman. Yani illa her itiraz efendim doğrudan doğruya idare mahkemesine gidecek diye bir şey yok. Bu, idare hukukunun genel şeyine aykırı.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Anladım da, idarede düzenlenmiş bu.

BAŞKAN – Şöyle: Tamam. Şimdi, burada arkadaşlar yapılacak olan itirazların, gelecek olan itirazların değerlendirilmesi anlamında uzman bir heyet oluşturmuşlar. Yani bunu bunlar değerlendirsinler, itirazları karşılasınlar. Eğer bizim alt birimlerimizde, bölgelerimizde yapılan yanlışlıklar varsa da biz bunu mahkemeye aksetmeden, mahkeme süreci yaşanmadan çözelim noktasına iyi niyetle düşünülmüş.

KAMER GENÇ (Tunceli) – O zaman mahkeme görevi nasıl alır Sayın Başkan? Anlamaz ki yani...

BAŞKAN – Hayır, mahkeme görevini alma değil. Bu idarenin...

KAMER GENÇ (Tunceli) – Bir haksızlık vardır, mahkeme halleder bunu. Neyse, ben kendi düşüncemi söyleyeyim...

BAŞKAN – Bakın, ben de kendi kanaatim, idarenin yaptığı hatadan dönmeye hakkı ve...

KAMER GENÇ (Tunceli) – Bakın, bu çok suiistimale müsait bir şey. Yani idare para cezasını kesiyor, sonradan politik bir güç gelir, fatura cezalarını terkin eder.

BAŞKAN – Kamer Bey, şimdi, karşılıklı konuşuyormuş gibi olmayalım ama cezayı kesme yetkisine baştan zaten sahip. Yani oraya bir politik güç veya herhangi bir dayatma olacak olsa kişi 10 milyon lira değil de 3 milyon lira ceza keser. Yani eğer öyle düşünersek zaten baştan işin içinden çıkamayız.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Başlangıçta para cezası yok ama kestikten sonra onu terkin etmek önemli.

BAŞKAN – Zaten şu anda da herhâlde komisyon kararları idari karar niteliğinde olduğu için de az önce Mahmut Bey, Sayıştay temsilcisi arkadaşımız da söyledi, 30' a yakın da şu anda...

KAMER GENÇ (Tunceli) – Hayır, itiraz komisyonunda ne kadar süre bekletiyorlar efendim?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Bir açıklama yapmak istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Biz cezaları tahsil ediyoruz. Tahsilden sonraki itirazları değerlendiriyoruz. Dolayısıyla bu itirazlar eğer mahkemeye verildiğinde haklı görülürse bu sefer kurum saygınlığını yitirecek “Siz ne yaptığınızı bilmiyorsunuz.” manasına gelecek kendi yaptığımız hatadan dolayı.

BAŞKAN – Yani nihayetinde sonuçta, karşı tarafta bir mağduriyet varsa alınan idari kararın bu komisyon marifetiyle de olsa mahkemede takibi yolu her zaman açık.

KAMER GENÇ (Tunceli) – 16 itiraz dilekçesindeki ceza miktarı toplam olarak ne kadar, onu öğrenmek istiyorum.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Onu yazılı olarak verelim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Tamam, teşekkür ediyorum.

Evet, şimdi öneriyle ilgili olarak ne diyorsunuz?

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, bizim önerimiz üzerine idare hem bazı çalışmalar hem bazı düzenlemeler de yapmış. Kendileri de öneri doğrultusunda çalışacaklarını belirtiyorlar. Biz bu kapsamlı cevap için idareye teşekkür ediyoruz. İzlenmesini...

BAŞKAN – Önerinin izlenmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2 numaralı öneriyi okutuyorum:

Öneri 2-:

Özellikle sistem kısıtlarının giderilmesi amaçlı 1 kodlu talimatların sık sık verildiği ve yük alma fiyatları yüksek olan bölgelerdeki fiyatların düşürülmesi için;

- Mevcut enerji iletim hatlarından kapasite yetersizliği nedeniyle genişleme veya yeni yatırım gerektiren yerlerdeki yatırımlara öncelik verilerek yatırımların biran önce tamamlanması,

Sistem kısıtlarının giderilmesi amaçlı (1) kodlu talimatlarda fahiş fiyatların oluşmaması için geçiş dönemi süresince müdahale edilerek gerekli önlemlerin alınması hususunda EPDK ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı nezdinde girişimlerde bulunulması,

BAşKAN – Evet, cevabı alalım ama cevabınız yine çok uzun. Mümkün olduğu kadar özetleyebilirsek, seviniriz.

Buyurun.

TEİAş MÜşTERİ İLİşKİLERİ DAİRE BAşKANI İBRAHİM BALANUYE – Hızlı okuyayım efendim.

Cevap 2: Serbest piyasa yapısı nedeniyle emre amade santrallerin yük tevzi tarafından çalıştırılması serbest piyasa koşullarına göre yapılmaktadır. İkilili anlaşması bulunan santraller hariç, yüksek fiyat teklif eden santraller yerine fiyat sıralaması gözetilerek daha uygun fiyat veren santraller çalıştırılmaktadır. Bu koşullar altında yapılan işletim sırasında bir bölgede herhangi bir nedenle sistem kısıtı oluştuğuunda o bölgede bulunan santrallere zorunlu olarak 1 kodlu talimatlar verilmektedir.

Trakya Bölgesi Enterkonnekte Elektrik Sistemi, Anadolu Enterkonnekte Elektrik Sistemine 4 adet 380 kv ve 2 adet 154 kv EİH ile bağlıdır. Ayrıca, Enterkonnekte Elektrik Sistemini Avrupa Sistemine bağlayan E.İ. Hatları da bu bölgede yer almaktadır. Tüketimlerin yüksek seyrettiği veya doğal gaz sıkıntısı yaşandığı dönemlerde Trakya bölgesinin tüketiminin karşlanabilmesi ve Avrupa bağlantı hatlarının açmasının önlenmesi amacıyla Trakya bölgesindeki santrallere 1 kodlu talimat verilmiştir.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde kış aylarında ısınma amaçlı, bahar ve yaz aylarında da bölgede yapılan sulama nedeniyle artan tüketimlerin karşlanabilmesi için bölgedeki santrallere 1 kodlu talimatlar verilmiştir.

Her iki bölge için Kuruluşumuz Yatırım Programı'nda bulunan tesislerin yapılması, bağlantı görüşü verilen santral projelerinin ve EİH'lerinin tamamlanıp devreye girmelerinden sonra 1 kodlu talimatların azalacağı muhakkaktır.

Ancak 1 kodlu talimatlar sistem işletmeciliğinin olmazsa olmaz bir koşulu olup Türkiye'nin herhangi bir bölgesinde oluşacak bir kısıt durumunda enerji kesmeden önce uygulanması gereken bir durumdur.

Ülkemizin 2011 yılı sonu itibariyle 53.235 mw kurulu gücüne karşılık, 36.122 mw puant gücü bulunmaktadır. Kurulu gücün dışında yaklaşık 86.700 mw bağlantı görüşü verilmiştir. Verilen bağlantı görüşleri ile şimdiden 2023 hedeflerine ulaşılmıştır. Tesis bittiği hâlde bağlantı hattı olmaması nedeniyle servise alınamayan santral bulunmamaktadır.

Doğal gaz sıkıntısı nedeniyle üretilmeyen enerjide kuruluşumuzun uygulayacağı bir yaptırım olmadığı gibi bağlantı görüşü verilen santrallerin kısa zamanda tesisinin tamamlanması konusunda da herhangi bir yaptırım gücümüz bulunmamaktadır.

Trakya ve İstanbul bölgesinin enerji güvenilirliğini sağlamak ve olabilecek sistem kısıtlarını gidermek amacıyla kuruluşumuzca iletim sistemi planlamaları yapılarak yatırım programlarına yeni tesisler konulmuş, ayrıca bağlantı anlaşmaları kapsamında tesis edilecek yeni santral ve bağlantı hatlarına bağlantı görüşü verilmiştir.

Söz konusu yatırımların tamamlanması ile bu bölgede de 1 Kodlu talimatların verilmesine gerek kalmayacağı kanaatindeyiz.

Kuruluşumuz AB uyum sürecini takip etmekte ve ENTSO-E ile senkron paralel çalışmaktadır. 1 Haziran 2011 tarihinde Avrupa ile elektrik ticaretine başlanılmıştır.

Her ne kadar elektrik dağıtım şirketlerinin bazıları, EÜAŞ santrallerinin de büyük bir kısmı özelleştirilememiş olsa da, sistem serbest piyasa kuralları doğrultusunda işlemektedir. Konu ile ilgili ETKB ve EPDK yetkilileri ile görüşülmüş ve geçiş dönemi adı altında da olsa piyasaya yapılacak müdahalenin üretim tesisi yapacak yerli ve yabancı firmalara caydırıcı etki yapacağı ve ENTSO-E nezdinde de olumsuz değerlendirmelere neden olacağı düşünülmüş ve herhangi bir düzenlemeye gerek duyulmamıştır.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Hocam, buyurun.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Sayın Genel Müdürüm, şahsınızda tüm arkadaşları selamlıyorum.

1 kodlu talimat ne demek?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

1 kodlu talimat dengeleme güç piyasasında oluşan fiyatlar üzerinden oluşan kısıtların giderilmesi demek. Şu manaya geliyor: Sistem gün öncesi piyasasında dengeli bir sistem yük tevziye sunulduktan sonra eğer içeride bir dengesizlik olursa... Nedir mesela? Bir üretim santrali bir ünitesinde, bir jeneratöründe meydana gelen arızadan dolayı gerekli üretimi yapamazsa o zaman en uygun fiyatlı orada 1 kodlu talimat kısmında fiyatı olan üretim santralini devreye alınması demektir.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Yani, bu, serbest piyasa ilkelerine göre çalışan elektrik sistemi nedeniyle uygulanan bir şey.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Şöyle: Burada iletilmeyen, üretilmeyen elektrik en pahalı elektriktir mantığıyla sıradaki elektriğin o üretilmeyenine yerine biraz fiyatı yüksek de olsa devreye alınması manasına geliyor.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Yani, eğer, Türkiye Elektrik Kurumu yani bu enterkonnekte sisteme bana göre en uygun yönetsel yapı, o tek yapı devam etseydi 1 kodlu talimatname diye bir şeyimiz olmayacaktı.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Bu, tabii, piyasa yapısının gerektirdiği bir konu dediğiniz gibi, ondan dolayı.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Onu öğrenmek istiyorum.

Ben buna ilişkin olarak çok teknik görünüyor bu soru ve cevap ama doğrusu bana hiç öyle gelmedi. Görüşlerimi paylaşmak istiyorum sizinle.

Hatırladığım kadarıyla 1985 yılıydı, enerji sektörü uyarılama proje kredisi ortaya çıkmıştı. O zaman zaten 89 yılında yine, hafızam beni yanıltmıyorsa, Türkiye Elektrik Kurumunun yeniden yapılandırılması ikraz anlaşması yapılmıştı. Yani şunu söyleyeceğim ki, Dünya Bankası Türkiye'ye bir taş attı, biz darmadağın olduk. Aslında Türkiye'de enterkonnekte sistem denilen bu sistem sırf Türkiye'de değil, bu hizmetin gereği nedeniyle. Türkiye Elektrik Kurumu gibi kamunun elinde ve üretimi, iletimi, dağıtımı tek elden sağlanan bir yapılanmamız varken ve hiç de fena gitmiyorken işler önce üçe, şimdi bilmiyorum kaç parçaya bölündü. O yüzden de bu 1 kodlu talimatnameler vesaireyle burada bence yaşamın en önemli trajedilerine neden oluyoruz çünkü bu verdiğiniz cevapta geçen bazı sözcüklere bakıyorum. Isınmadan söz ediyorum ben aslında elektrikten söz ettiğimde. Yani insan soyunun ısınmadığı zaman soyunu sürdürememesi gibi çok temel bir ihtiyaç maddesinden söz ediyorum. Sulamadan söz ediyorum. Türkiye gibi bir tarım ülkesinde aksadığı takdirde bize maliyeti çok yüksek olan işlerden. Elbette sanayiden söz ediyorum ve aydınlanmadan söz ediyorum. Neredeyse ekmekle hava kadar önemli bir şeyden söz ediyorum.

Dünya Bankasının bizi sıkıştırdığı bu serbest piyasa esaslarına göre elektrik üretin, dağıtın sisteminin burada yaptığımız bütün tartışmaların temel sebebi olduğu kanısına vardım.

Benim sorum, bu siyasi bir soru değil, bu uzmana yönelik olarak bu hizmet nasıl yönetilmeli biçiminde çok teknik bir soru. Serbest piyasa kurallarına göre elektrik hizmeti vermek Türkiye'nin ihtiyaçlarına uygun mudur diye soracağım. Hakikaten bunun cevabını istiyorum ama tüm komisyon üyelerimizle de bunu tartışabilmeyi çok arzu ederim doğrusu.

Bu çerçevede bu politikanın parçası olarak bir sorum daha var. ENTSO diye herhâlde kısaltmasını okuyorsunuz. Avrupa İletim Sistemi İşletmecileri Birliğiyle bağlantımız var. Sizin açıklamanızda, ilk sunuş konuşmanızda da vardı. Biz burada bir anlaşma yaptık ama tam üyelikle beraber gerçek anlamda bir sonuca varacağız. Ben bu konuda açıklama rica ediyorum. Türkiye'de Avrupa Birliği üyelik süreci çok sıkıntılı bir süreç. Enterkonnekte bir sistemin parçası hâline getiriyorsak eğer Türk elektrik sistemini o vakit tam üyelikten ne bekliyoruz? Tam üyelik gerçekleşmediği için bizim sıkıntımız nerede? Bize ne zararı olabilir bunun?

Yine sunuşunuzda bir şey söylediniz: “Suriye’ye daha fazla elektrik vermek için yaptığımız yatırımları durdurduk. Bunu yapmamızı Avrupa istemedi.” Kayıtlara da bakabiliriz, notumu öyle almışım. Şimdi, Suriye’ye dönük olarak haksız bir savaş tehdidi olduğu kanısındayım, benim partim de böyle düşünüyor. Suriye’yle su ve elektrik bakımından ilişkilerimiz elbette bu insani temel ihtiyaç malzemesi olması nedeniyle önemli. Acaba elektrik hizmeti bakımından Suriye’yle ilişkiler konusunda da biraz daha bizi aydınlatabilir misiniz?

Bir sorum daha var. Yine sizin sunuşunuzdan ortaya çıkıyor. Bizim elektrik üretimimizin yüzde 46 doğal gazdan, yüzde 7’si de ithal kömürden kaynaklanarak elde ediliyor. Malum doğal gaz bizim kaynağımız değil. İthal kömür adından belli zaten, bu kömür bizdeki kömür değil. Fiyatlardaki dalgalanma ve serbest piyasanın sarsıntıya uğramasında burada gerekçelerden biri olarak da doğal gazda yaşanan sağlama sıkıntılarından kendinizde söz ediyorsunuz. EPDK burada. Onu EPDK’ya yöneltmek isterim. Verilen lisanslara baktığımızda, Türkiye’nin kurulu kapasitesi kadar doğal gaza ve ithal kömüre dayanan santrallere lisans verdiniz. Dışa bağımlılık son derece kritik bir sorun. Bu benim partimin görüşü değil yalnızca, iktidar partisi de bu seneki Hükûmet Programı’nı okurken “Türkiye’nin enerjide dışa bağımlılığını ortadan kaldıracacağız.” diye açıkça yazdı. Biz de bundan büyük memnuniyet duyduk. Ama şimdi yüzde 53’ü dışa bağlı kaynaklardan elde edilen bir elektrik sistemimiz var ve EPDK’nın verdiği lisanslar bu bağımlılığı hiçbir şekilde azaltmayacak görünüyor.

Burada sizin rakamlarınız da onu gösteriyor. Daha kısa bir perspektif. 2020’ye kadar olan süre. Oranlamasını aldım. Herhangi bir yapısal değişikliğe gitmeyeceğiniz anlaşılıyor. Oysa bölgemizde yaşanan savaş tehditleri sanal tehditler değil. Biz ithal kömür ve doğal gaza dayalı bir elektrik sistemiyle yürürsek ne kadar mesafe alabiliriz? Çok kuşkuluyuz parti olarak bundan. Son dönemde gelen zamlar bunun bir parçasıydı. Son gelen zamlarda doğal gaza yüzde 20, elektriğe de yüzde 10 zamlarla karşılaştık. Ben bir tüketici olarak topu topu iki kişinin yaşadığı mütevazî bir evde 160 lira elektrik parası vermekten çok yorgunum. Bir tarafta ülkenin bağımlılık problemi bir tarafta da halkın üzerindeki yükün artması. Bu nedenle elektrik sistemimizin yönetimi bakımından şu serbest piyasa ekonomisi denen kuyuya taş atmaca modelinden vazgeçmeyi düşünmez miyiz?

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Necati Bey, buyurun.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Hocamın söylediği son elektrik fiyatları zamlarından gelerek buraya başlayacağım. Ben hep PMUM’daki uygulamaları başından beri eleştiren bir insanım çünkü elektrik fiyatlarındaki ortalama fiyatları yükselttiğini bildiğimden dolayı. Yani o dağıtım şirketlerine gelene kadar veya TETAŞ paçal

fiyatlar uyguladığı için bu fiyatlar bu uygulamalardan dolayı yükseldiğini başından beri iddia etmeme rağmen ve çeşitli bilgileri de detaylı istememe rağmen bir türlü gelmiyor.

Bakın, burada, YDK raporlarında açıkça ifade edilmiş. Şimdi, Sayın Genel Müdürümüz diyor ki: “Zaman zaman” Ama burada diyor ki: “Geçen yıl denetim raporunda bazı bölgelerde yük alma fiyatlarının çok yüksek olduğu ve sürekli olarak aynı santrallere 1 kodlu talimatlar verildiği, ortalama yük alma birim fiyatı 2009 yılı Aralık ayında 168 TL megavat saat olmasına karşın Güney Doğu Anadolu Bölgesi’nde yer alan 5 santrale 2009 Aralık ayının ortalaması 248 ila 316 TL megavat.” Yani bu aşağı yukarı işte kayıp kaçakları vesaireleri eğer böyle bir fiyat uygulaması olsa Türkiye’de, şu anda tam 2 katına tüketiciye ulaştırabilecek durumdayız. Yani normal ortalama satış fiyatlarının bile 2 katı üzerinde bu santrallerden enerji alıyoruz. Bu da aşağı yukarı az rakamlar da değil. Yani 4 milyar kilovat saate yaklaşan rakamlar. Bunları, bazı şeyleri biz burada dile getirirken, bizim sırf siyasi anlamda dile getirdiğimizi düşünerek birtakım şeylerde defans yapmanıza gerek olmadığını düşünüyorum.

Mesela bununla ilgili soru sormuşum Enerji Bakanlığına. Bunlara açıklık getirmek için soru sormuşum. Bunların cevabını size buradan, aynı şekilde KİT’lerde de gelenler, bakın örnek olsun diye okuyorum: “2008, 2009, 2010 yıllarında PMUM’a ne kadar elektrik alışverişi olmuştur? Bunların ne kadarı dengesizlikte olmuştur? Dengesizlikte hangi kuruluşlardan ne kadar elektrik alınıp satılmıştır?” diyorum. Bakın, “Dengesizlikte hangi kuruluşlardan ne kadar elektrik alınıp satılmıştır? Ortalama fiyatları nelerdir?” diyorum. Bana gelen cevap: “Şu yıllarda işlem sayısı 822, Aralık 2009-2010’da 855, ortalama fiyatı 145 kuruş...” Ben hangi kuruluşlardan ne kadar alınmıştır, kuruluşların aldığı verdiği fiyatlar nedir? Şuraya bakın. İki satır. Yani ben şimdi bununla kalkacağım değerlendirme yapacağım. Hatta 2009 yılında EÜAŞ bu sisteme yani dengesizlikte 7 milyar kilovat saat elektrik almış, 8 milyar kilovat saat elektrik satmış, arada 1 milyar kilovat saatlik fazla vermesine rağmen 400 milyon lira borçlu hâle düşmüş. Ben bunu soruyorum. Bana gelen cevap, bakiye sıfırlamadan dolayı şu kadar şu olmuş, aslında EÜAŞ’ın aldığı elektrik fiyatı 6 kuruşmuş. Daha vahim bir durum. 6 kuruşa aldığı elektriği 22 kuruşa çıkartacak kadar bakiye sıfırlaması yapılıyorsa çok daha vahim. Şunu ifade etmek istiyorum: Burada ne oluyor, ne bitiyor? Buradaki çarpıklıklar nereden kaynaklanıyor? Ben müşahhas sorular soruyorum. Beş yıldır soruyorum bu soruları. Beş yıldır bu soruların cevabını alamıyorum.

Marjinal maliyet diye bir uygulama var. Burada bir daha anlatayım. Bana hâlâ bunun savunması yapılıyor. Şuradaki sizin 1 kodlu dediğiniz talimatlarda, bakın rakam olarak söylüyorum, 1 milyon kilovat saat elektrik lazım. Birisi dedi ki, ben 100 bin veririm, öbürü 100 bin veririm, 200 bin veririm vesaire. Fiyatları verdiler, 10 kuruş, 15 kuruş, 20 kuruş, 25 kuruş. O rakam dolduğu zaman en

üstteki fiyat neyse yani en üstteki fiyat 25 kuruşsa, 10 kuruş verenin de elektriği 25 kuruştan alınıyor. Bunun mantığını birisi bana söylesin Allah aşkına.

PMUM'daki uygulamalarda marjinal maliyet uygulanıyor, ikili anlaşmaların dışındaki bu sistemde. Adı marjinal maliyet. Verilen fiyatlar o ihtiyaç dolana kadar alınıyor. İhtiyaç dolduğundaki en üst rakam neyse o fiyattan alınıyor. Ben bunu soruyorum. Bunun bana faydasını söyleyin. Özel sektörü teşvik etmekse, özel sektörün yatırımlarını teşvik etmekse, böyle çarpık çurpuk uygulamalarla değil, daha farklı teşvik ederek, yenilenebilir enerji kanunlarında teşvik ederek veya diğer farklı bir şekilde teşvik edelim. Yani şurada kimin neye ne kadar bir şekilde nereden nereye para aktarıldığı belli değil.

Bakın, burada YDK raporlarında teferruatlı olarak açık açık söylenmiş. Lütfen sorduğum sorulara, bakın, tekrar soruyorum, 2009'da EÜAŞ'ın verdiği ve aldığı elektrik rakamlarını ay ay... Sıfır bakiye uygulaması böyle bir şeyse, -ki o kâğıt yok şimdi yanımda, onu da getirdim- onun da açıklamasını bana yapın. Nasıl bir sıfır bakiye? Bu dengesizlikteki uygulamalarda burada onu da belirtmiş YDK. Yani bakiye sıfırlamasında bu da önem arz ediyor diyor. Bu nasıl bir önem arz ediyor, bunu da söyleyin. Bu yüksek fiyatların oluşması bakiye sıfırlamasında bir şey oluşturuyormuş.

Bir de şunu merak ettim ben: Gerçi bu alış satış rakamları farklı da. TEİAŞ burada elbette bir aracılık yapıyor. 1 lira kârı yok, 1 lira zararı olmaması lazım ama bu alış satışlarda, bu bakiye sıfırlamasını falan da şey yapıyor. Ortalama satış fiyatları 145 kuruşken alış fiyatları 156 kuruş oluyorsa bu aradaki fark nasıl oluyor, diğer başka alışlarla mı dengeleniyor, bunu merak ediyorum.

Bir de projeksiyonlarda ifade ettiniz siz de, 86.700 megavatlık kurulu güç başvurusu var. Bunun, yaklaşık söylüyorum, bakmadım rakama ama, 28 bin megavatlık lisans almış veya bağlantı görüşü almış projeler var. Ama elektrik projeksiyonuna bakıyoruz. 2006'ya kadar 10 bin megavatlık bir projeyi ilave etmişsiniz, ondan sonrasını sabit tutmuşsunuz. Madem bağlantı görüşü almış, lisans almış projeler 28 bin megavat. Dört yıl içerisinde bunların ancak 10 bin megavatını yapıp ondan sonra da geriye kalanının da tamamlanmayacağı mı düşünülüyor, onların süresi mi bitiyor, nedir? Bu sizin bize verdiğiniz projeksiyonla, tabloyla burada ifade ettikleriniz arasında da bir çelişki var. Bunu da anlamak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ali Bey, buyurun.

ALİ SARIBAŞ (Çanakkale) – Diğer iki arkadaşımın sorularını tekrar etmemek üzere ben aynı konuda, baştan düğmeye basmıştım ama bu kod uygulamasında, özellikle Marmara havzasından bahsediyorsunuz ve ben de Marmara'da son on beş gün içerisinde gezdiğimde termik santrallerden aldığınız, özellikle devletin işlettikleri, ki yerli kömüre bağlı olarak ve çağdaş sistemler kurduğumuz. Yine ithal kömürle özel sektörün işletmelerini gezdiğimde ve yine doğal gazla gezdim bu

enterkonnekte sisteme bağılı yerlerden. İki aydır kendi işlettiğimiz ve yerli kömüre bağılı santrallerden bu kod 1’den faydalanmadığınızı görüyorum. Bu da tespitim ve hâlâ şu anda çalışmıyor santraller.

Yine, enerji fiyatlarına ve bağlarına baktığımızda dışa bağımlı, politika anlamında diğer bu kod 1’e göre. Çünkü buradaki şu verdiğiniz sonuçlarda bu marjinal maliyetlere göre çok kafamda soru işareti. Yerli kömürde biz kendi üretimimizdeki maliyetin çok yüksek olduğu anlamı mı çıkıyor yani bizden almadığımıza göre?

Özellikle de doğal gazı bağılı çevrim santrallerinden şu anda Marmara havzasında bağlantı devam ediyor kendi ürettiklerimizin haricinde ve özel sektöre bağılı ithal kömürle çalışan bölgemizde, az önce Gelibolu dediğiniz bağlantı hattını kurduğunuz bölge de dâhil olmak üzere, oradaki termik santrallerde de enerji hatlarımızda çalıştırdığınız kod 1’e göre faydalandığınızı görüyorum. Burada verdiğiniz bu cevapla uygulamanın çelişki olduğunu görüyorum. Ya biz bu yerli kömüre bağılı maliyetlerimiz çok düşük, bilemiyorum çünkü çok net rakamları elde edemediğimizden. Buradaki bu tespitim doğru ve iki aydır gerçekten de yerli santrallerimiz kendi işlettiğimiz, kendi kömür ocaklarımızdan elde ettiğimiz ve çağdaş dediğimiz, akışkan yataklı dediğimiz termik santrallerden, enerji hatlarımızdan faydalanmıyorsunuz. Bu tespit doğru ve bunu giderek, görerek hepsini gezdiğim için söylüyorum.

Şimdi, bu anlamda da bu kod 1’in çok ideal ve çağdaş dünya normlarına göre uygulandığını söylüyorsunuz. Bence ya uygulamada bir çelişki var ya burada bize sunumlarınızda bir hata var. Bunun rakamlarını ben istiyorum. Bizim termik santrallerimiz yerli, üretimde olan, devletin elinde bulunanların maliyeti mi çok yüksek, niçin iki aydır çalıştırılmıyor? Niye en pahalı olarak bildiğimiz, sunumda da yüzde 45’i dışa bağımlı olan ve özellikle ısıtmada kullanmamız gereken, dünya ısıtmada kullanırken bizlerin elektrik enerjisinde kullandığımız, tercihen doğru olmayan doğal gazı niye hâlâ bu kod 1’de kullanıyorsunuz ve ithal kömürlü olan ve her tarafa lisans verilen, son yıllarda özel sektöre teşvik edilen bu kömürlerin denetimi oldukça zor olan bir termik santralden maliyeti çok mu düşük de bunlara öncelik veriliyor? Bu soruların cevabını almak istiyorum.

İki, en önemli konu sizlerle ilgili bu anlamda da. Bizler tüketici olarak elektrik dünyada ve sizlerin, gene Elektrik Mühendisleri Odasının verdiği rakamlara baktığımızda, hatlardan kaynaklanan kaçak ya da tüketimden kaybolan enerjinin ve yine az önce arkadaşlarımızın bu bağlantı ve diğer yerlerden kaynaklanan maliyet ve enerji kayıplarının tüketiciye yansıtıldığını görüyoruz. Bu tüketiciye yansıtma da fatura başına yüzde 9 gibi bir rakama ulaşılıyor ve sorulduğunda verilen cevap da “Bunları biz cebimizden mi ödeyeceğiz, vatandaşa...” Bir böyle yasal zorunluluktan çok niye bu kaçaklarımızın iletimde ya da bu sistem içerisinde önlemleri alınmıyor? Faturalara yüzde 9 olarak yansıyan bu tüketimdeki aydınlatmalar haricinde bunların hepsinin vatandaş üzerindeki bu kayıplardan yani en önemli şey üretimlerin ya da elektrik iletimdeki sizin hatlarınızdaki kayıpların önlenmesi çok

önemlidir. Yanlış anımsıyorsam düzeltin. Son verilerinize göre yüzde 2,3 sizden kaynaklanıyor, toplamda yüzde 16 civarında. Bunun daha düşürülmesi için ne tedbir aldınız, ne yapmaktasınız ve bu projeksiyon içerisinde ileriye dönük neler düşünüyorsunuz? Ben bu soruların cevaplarını almak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, biz, tabii, Elektrik İletim AŞ’i denetliyoruz. Ama elbette ki sistemi tartışalım fakat arkadaşlarımızın kendilerinin cevap veremeyeceği sorular da var. Gerek üretime yönelik olarak gerekse dağıtıma ilişkin olan hususları müsaade buyurursanız TEDAŞ’ın ve diğer EÜAŞ’ın hesapları sırasında gündeme getirelim.

ALİ SARIBAŞ (Çanakkale) – Ben kendileriyle ilgili sordum. Elektrik tüketimiyle ilgili.

BAŞKAN – Ben genel anlamda söylüyorum.

ALİ SARIBAŞ (Çanakkale) – Benimkiler herhâlde bu konuyla ilgili yanlış anımsamıyorsam.

BAŞKAN – Buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Çok kısa bir şey soracağım.

Necati Bey’in gündeme getirdiği yani toplam miktar içerisindeki payı yüzde 10 civarında olmasına rağmen yüzde 25 ödeme yapılan bu 5 santral kimlere aittir? Hangi santrallerdir ve ne zaman kurulmuşlar? Bu Batman I ve Batman II, Çağçağ, Kangal TM, Karakaya, bunlar mıdır söz konusu bu 5 santral? Bu 5 santral kime ait?

BAŞKAN – Evet, soralım.

Kemal Bey, buyurun.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Tabii, bu santraller genelde güney doğuda olan santraller ve verilen 1 kodlu talimatlar da böyle sürekli verilen talimatlar değildir, olamaz çünkü niye? Efendim, biliyorsunuz, saatlik uygulama 2009 Aralığından itibaren fiyatlar saatlik teklif edilmekte ve puant saatlerinde enerji yetmediği zaman yapılan bir uygulamadır.

Puant saati nedir? Yazın yaz saatleridir. Saat on iki, birden sonraki saatlerdir yani on iki, bir ve ikide uygulanabilecek rakamlardır. Ondan sonra devrede tutmazsınız, zaten giremez. Çünkü o sırada normal fiyatına ve normal tüketimine gelmiştir sistem. Kış saatlerinde de akşam saatleridir.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Burada YDK raporunda yazıyor bu.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – O öyle anlaşılıyor herhâlde.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – YDK raporunu düzeltsin o zaman. Sürekli derken, işte burada okudum ben: “Yük alma çok yüksek olduğu ve sürekli olarak aynı saatlere 1 kodlu talimatlar verildiği...” Yani ortalama yük alma birim fiyatları 168 TL megavat saat olmasına rağmen 316 TL

megavat saate kadar çıktığı. Sürekli aynı saat. Elbette puant saatlerini de vermiştir tabii de ama sürekli. Demek ki her gün veriliyor.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bu 5 santral kime ait?

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, sorularımızı sorduk. Lütfen cevaplara müsaade buyurun.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Yanlış soru sormuşuz gibi cevap veriyor. Ben öyle bir soru sormadım ki. YDK raporunda neyse okuduğumun onun cevabını versin.

BAŞKAN – Tamam.

Buyurun Kemal Bey.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Şu manaya geliyor; diyor ki: Sizin orada iletim sisteminiz yeterli değil, siz bu santralleri alarak bunları 1 kodlu talimatlarla yüksek fiyatlarla enerji kesmemek pahasına bu işi yapıyorsunuz. Bu normal bir uygulamadır. Yapılması gereken bir uygulamadır. Biz 2010 yılında orada güç salınımları ve sistemin enerji dengesizliği ortaya çıktığında oraya yaptığımız geze bu salınımların nasıl önleneceği üzerine birtakım çalışmaları iletim şirketi olarak çözümlerini oluşturmaya çalıştık. Tabii, buradaki sorun nedir? Buradaki sorun, sürekli oraya sahaya yayılmış aşağı yukarı 7-8 bin tane her biri 200-300 kilovatluk olan motorların kontrol edilemeyen bir enerji tüketimi ve burada dağıtım şirketi bunlara bir feeder üzerinden yaklaşık 40 megavata kadar yüklenebilen enerji müsaadeleri vermiş. Bu arızadan açtığınız sistemi sallayarak iletim sisteminde rahatsız edici boyutlara gelmiş. Tabii, bunlar, bizim bu sorunlar olduktan sonra haberimiz olan konular.

Şimdi, biraz önce de bahsedildiği gibi, oraya bir sürü iletim yatırımı ve trafo merkezi yatırımı, indirici merkez yatırımları yapılmakta ama bu yapılan yatırımların, yatırım programına alınıp gerçekleşmesi süre almakta. Buna rağmen biz kendi işletme imkânlarımızla oraya geçici merkezler oluşturarak bin megavatluk bir iletim tesisi yapmamıza rağmen ertesi sene bin megavatluk tüketim artışı oldu.

Şimdi, siz ne yapacaksınız?

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Ne kadar maliyeti? Özür dilerim Sayın Genel Müdür?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Bin megavatluk 15 milyon lira civarında.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Şimdi, bakın, bir şey yapalım da...

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, Necati Bey, şimdi bakın, 4 arkadaşımız soru sordu, notlarını aldılar...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Bir konuya açıklık getirmek için Sayın Başkan.

BAŞKAN – Yani bir konuya açıklık getirecek ama...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Bir cümle söyleyeceğim.

BAŞKAN – Peki, hadi söyleyin bir cümlenizi ama böyle karşılıklı olmaz ki bu.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Ama faydalı bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN – Açtım mikrofonunuzu, buyurun, faydalı bir şey söyleyin.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Bakın, 10 milyon mu dediniz?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – 15 milyon.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – 15 milyon lira. Burada bu firmalardan alınan elektrik rakamı 578 milyon kilovatsaat. Burada verdiğiniz 15 kuruşluk fazla fiyat 75 milyon lira yapıyor. Yani ben TEİAŞ açısından değerlendirmiyorum. Devletin bütün kurumları, bunu şimdi aldık, öbür tarafa geçti. 10 milyon yatırım yapacaksınız.

BAŞKAN – Evet, Kemal Bey, buyurun.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Efendim, mesele o değil. Bunlar raf malzemesi değil. Bir trafonun imali bir yıl sürmekte. Siz bugün çıkıp o trafuyu almaya kalksanız, bir kesiciyi almaya kalksanız bir yıl sonra anca. Söylemek istediğim, bu işletme yedekleriyle acil olarak yetiştirdiğimiz yatırımlar. Diğerleri zaten iki sene sonra bitecek. Yani bunlar öyle kolay şeyler değil. Hemen, şöyle sorun çıktı, bu işi hemen halledelim.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Ya işte hâlâ...

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Söylüyorum Sayın Vekilim. Biz girişimimizi elimizdeki yedekleri buraya harcayarak...

BAŞKAN – Necati Bey, arkadaşlar da bir şekilde bunları bir yıl içinde yapsalar bu sefer de bu komisyonda diyeceğiz ki kardeşim, siz hangi mevzuata göre bunları yaptınız, nasıl kafanıza göre yaparsınız.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Ne alakası var?

BAŞKAN – Yapmayın, şimdi her şeyin usulü var, yapsınlar.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Hiç alakası yok söylediğinin, hiç alakası yok.

BAŞKAN – Olur mu öyle şey?

Kemal Bey, buyurun.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Yalnız şunun da bilinmesi lazım: Yani siz oraya...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Devlet zarar etsin yani.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Sayın Vekilim, siz oraya trafo götürseniz, hat götürseniz üretim olmasa ne işe yarayacak?

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Ya biraz önce dediniz ki: “Bu trafo olmadığından dolayı fiyatlar yukarı çıkıyor.”

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Hayır, değil. Sayın Vekilim, şunu söylemeye çalışıyorum.

BAŞKAN – Kemal Bey, bir saniye.

Değerli arkadaşlar, bu yöntemle biz bu toplantıyı sürdüremeyiz. Yani karşılıklı 2 kişi böyle söz al, söz ver, söz al, söz ver olmaz. Diğer Komisyon üyesi arkadaşlarımızın soruları da var, onlar da cevap bekliyor.

Buyurun, devam edin.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Şimdi, tabii Sayın Vekilimizin söylediği Türkiye Elektrik Kurumu üretim, iletim, dağıtım olarak ayrılması 4628 sayılı Yasa'nın öngördüğü bir durum. Bu doğru mudur, değil midir? Bana sorarsanız Türkiye Elektrik Kurumu bu büyümesiyle tek elden idare edilebilecek bir kurum olmaktan çıkacaktı. Üretim, iletim ve dağıtım nasıl bölünmüş? Tabii bunu dış ülkeler, ileri seviyede gelişmişliklerini sağlamış ülkeler bunu yıllar önce, on-on beş yıl önce oluşturmuşlar ve yasada da şunu söylüyor: “Devlet bundan sonra asla üretim santrali yapmayacak. Özel sektör bu santralleri yapacak.” Yaklaşık bin megavatlık bir santralin maliyeti 1 milyar dolar civarında, yani 1 katrilyon. Siz böyle 50 tane ya da 30 tane santral yapmak durumunda kalacaksınız devlet bütçesinden.

Tabii bunları benim söylememe gerek yok. Sizler zaten biliyorsunuz bunları. Dolayısıyla üretim, iletim ve dağıtımın kendi ihtisas alanları içerisinde bölünmesi, bence ihtisas alanları itibarıyla, performanslarının artırılması itibarıyla uygun bir yapılanma ama elektriği siz fiziki olarak bölmeniz mümkün değil. Üretildiği anda santralde, burada elektrik. Dolayısıyla bu sistem bu hâliyle bizim önümüze geldi ve bu sistemin içerisinde oluşturulan serbest piyasa yapısı da bizim önümüze geldi. Biz bunu işletmekle yükümlüyük. Onu eşit ilkeler dahilinde işletmeye çalışıyoruz. Baştaki vazifemiz de bu. Zaten bütün bu sisteme mensup olan, bağlantısı olan gerek kamu gerek özel şirketler aynı kurallara tabidir. Çalışan program bu kamudur, bu özeldir, bu falan şirkettir, bu filan şirkettir diye görmez. Yani neticesi ne ise onu neticelendirir. Programın neticesi zaten faturalandırılır, herkes alacağını, vereceğini burada mahsuplaşmış olarak, yani dengeleme ve uzlaştırma faturası olarak bizim tarafımızdan uzlaştırılmış bir sistem olarak yürümeye devam eder. Eğer burada bir sıkıntı, bir şey varsa zaten gerek tüketiciler gerek üreticiler direkt itirazlarını bizim üzerimizden gerçekleştirerek neticelerini alabilmekteler, almaktadırlar. Burada yapılacak herhangi bir farklı uygulama...

Marjinal fiyat uygulamasına gelince, bunu defalarca konuştuk. Marjinal fiyat uygulaması şirketlerin aldıkları kredileri ödeme pahasına bu santralleri yaparken maliyetlerini minimum tutarak devrede olmaları lazım ki üretim yapıp da bu paralarını tahsil edip bu geri ödemelerini yapabilmeleri söz konusu. Eğer sisteme giremezse verdiği yüksek fiyattan dolayı zaten üretim yapamaz, zaten para tahsil edemez, elindeki tesisi de ya birisine devretmek zorunda kalır ya da ne olur bilmiyoruz. Dolayısıyla marjinal fiyat uygulaması minimum kârla sisteme fiyat teklif etme manasına gelmekte. Tabii zaman zaman bazı acil durumlarda, demin söylediğimiz gibi puant room'larında veyahut da -bu

puant room'ları daha çok içte oluyor- işte doğal gaz sıkıntısı gibi durumlarda önceden bu fiyatların yüksek olacağını öngörüp risk alarak yüksek fiyatlar verebilmektedirler. Bazı saatlerde de bu yüksek fiyatlar uygulamaya geçmekte. Bunun tabii uygulamalarına yurt dışında baktığımızda örneğin Fransa'da 9 Kasım'da 90 euro olan elektriğin megavat saat başındaki maliyeti 450 euro 10 Kasım'da olmuş, 11 Kasım'da 1.450 euro olmuştur o saat için.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Marjinal fiyat uygulanıyor mu Avrupa'da?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Tabii ki.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bütün piyasa normal fiyat değil yani.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Kesinlikle.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Hepsi değil.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Hayır, Avrupa'nın bütün piyasası serbest piyasa uyguluyor, İngiltere hariç.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Serbest piyasa başka, marjinal fiyat başka.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Orada da fiyatlar aynı, marjinal fiyat.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Önemli bir şey. Anlamadık. Şu marjinal fiyat, diyelim ki biz hepimiz arz edeniz, ben 1 lira verdim, işte bin megavat, 1,50 verdi, benim fiyatım da 1 lira 50 kuruş mu olacak?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Tabii ki o anki fiyat o olmuş oluyor belirlenmiş bütün.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Avrupa'da da bu sistem, mesela Fransa'da elektrik piyasasında bu sistem böyle mi uygulanmaktadır?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Aynı.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bana çok anlamlı gelmedi de.

BAŞKAN – Ama şunu söylemek lazım: Eğer piyasaya girmesi gereken 10 kişi var, üretici 12 kişiye, eğer siz verdiğiniz yüksek fiyatla 11'inci ve 12'nci kişiyseniz o zaman da piyasaya hiç elektrik veremiyorsunuz, yani oradaki kâr marjını veyahut da işte hangi seviyede belirleyecekseniz onu biraz da o arz-talep belirliyor. Demin az önce Genel Müdürümüzün ifade ettiği husus da bu. Hiç veremeyeceksiniz, bu sefer firmanızın ticari faaliyeti kalmayacak.

BAŞKAN – Evet, devam edin.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – 1 kodlu talimatların uygulanması, biraz önce Sayın Vekilimizin ifade ettiği gibi, gün öncesi piyasasından yerli kömür santrallerinin uygulamasıyla ilişkilendirilemez. Çünkü niye? Herkes burada teklifini gün öncesi piyasasından, o saatte, her saat için, 24 saat için devrede olmak üzere veriyor ama girip girememesi verdiği fiyatın düşüklüğüne bağlı o

saatteki. Dengeleme güç piyasası ise gün öncesi piyasa kapandıktan sonra gün içinde oluşacak dengesizliklerin giderilmesi amacıyla verilen 1 kodlu talimatlardır, enerji kesmemek pahasına.

Arz ederim efendim.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bu beş santrali söylemediniz.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Beş santrali yazılı olarak söyleyelim.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Benim üç sorum daha vardı. Avrupa Birliğiyle yaptığınız protokolü sormuştum.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Evet, Suriye'yle ilgili ve ENTSO-E'yle ilgili iki sene süren projemizden biraz önce bahsetmiştim, Türkiye'nin kazanımlarını da bahsetmiştim. Bu büyük bir özellik bence. Yani Avrupa'nın frekansı bizim frekansımız aynı. Şu anda Portekiz ile Avrupa'nın en batısındaki bir generatörle bizim en doğusundaki Atatürk'teki bir generatörün 3 bin devirde çalışmak zorunda olduğunun bir sistemin içine girmiş bulunuyoruz. Bu teknik bir başarıdır. Avrupa burada bize bu üstünlüğümüzü, bu kabiliyetimizi kabul etti, bizi içine aldı. Tabii bu gözleme süresi nedir? İşte bu güneydoğuda oluşan güç salınımları, olumsuzluklar ve demir çeliklerin sistemimizin üzerindeki olumsuzlukları takip ediyor. Nereden? Löwenburg'daki Güneydoğu Avrupa İzleme Merkezinden bizim Millî Güç Kalitesi Projesi'nde oluşturduğumuz izleme sistemleriyle bunu oradan izleyebilmekte. Oluşan sistem çöküntülerini, oluşan güç salınımlarını buradan izleyebilmekte ama gene bizim arkadaşlarımızın üstün performansı ile AGS ayarlarını, otomatik generation ayarlarını bölgede uygun vaziyette ayarlama kabiliyetine gelmesinden sonra onların sınırları içerisinde kalmaya başladık.

Geçen sene Suriye'ye izole bölge yöntemiyle, yani ENTSO-E kurallarına göre ya izole bölge yöntemiyle elektrik verip alabilirsiniz ya da ünite yönlendirebilirsiniz veya da back to back sistemlerle. ENTSO-E ona hiçbir şey diyemez çünkü tamamen izole bir sistem. DC sistemlerle iki sistemin birbirine karışması olumsuz etkileri önlenmiş oluyor. Bizim de söylediğimiz buydu. Biz artık bu sistemleri kurmak zorundayız. Komşularımızla bu paralelliği asenkron olarak meydana getirmek üzere artık bu piyasa yapısı içerisinde Avrupa'yla elektrik ticareti de devam ettiği bir yapı içerisinde bu komşularımızdan alınacak, satılacak elektriğin de Avrupa'ya uzanıp oradaki piyasada alınıp satılmasını sağlamak için bu Gürcistan tarafının tesis ettiği back to back sistemleri, İran, Irak ve Suriye tarafında bizler tesis etmeyi planlıyoruz. Dolayısıyla ENTSO-E'nin bir olumsuz bakışı da böylelikle ortadan kalkmış olacak. Ama ENTSO-E, şu sistem içerisinde, ben Suriye'ye elektrik izole bölge yöntemiyle vermiyorum demesi mümkün gözüküyor bize. Neden? Onu öyle dillendiriyorlar ama bizim Güneydoğu'daki salınımlarımızı bahane ederek dillendiriyorlar. Zaten salınımlarınız var, bir de oraya elektrik veriyorsunuz demeye çalışıyorlar fakat geçen sene verildi. Orada tamamen pasif bir yük var, sanayi yükü yok. 380 megavat ve hiçbir zararı da olmadı. Biz bu konuda ısrarcı olacağız.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Ben soruma tam cevap alamadım, bir ek soruyla yineleyebilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Bu kadar yaptırımı var mı ENTSO-E'nin bizim üzerimizde?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Tabii, eğer bu güç savunuları Avrupa hatları üzerinden, Avrupa'daki ülkeleri rahatsız eder vaziyete geliyorsa bu bizim teknik sorunumuz.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – İyi ama “Bu deneme süresi geçiş süresi” diyorsunuz siz sunuşunuzda.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – İşte onlar gözetleniyor.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – “Tam üye olduğumuz zaman bir şey çıkar buradan, o zaman iyi olur” diyorsunuz ama sanki tam üye olmuşuz gibi, her türlü yaptırım var bizim elektrik sistemine ilişkin fakat bizim elde ettiğimiz bir şey yok görünüyor.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Tam yaptırım demeyelim Sayın Vekilim, ikazlar var.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Daha ne olsun.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Yani sisteminizi düzeltmek için gayret sarf edin demeye çalışıyor. O da onların hakkı. Düşünün, biz, 36.122 megavatlık bir puantlık sistemi idare etmek de ne kadar zor olduğunu konuşurken, 600 bin megavatlık bir puantı olan sisteme dâhil olmuş oluyoruz. Dolayısıyla 600 bin megavatlık bir puantı idare etmek ne kadar zordur tahmin edebilirsiniz.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Genel Müdürüm, bu insan hakları bakımından kendimizi düzeltmiyoruz, Avrupa Birliği'ne girelim de onlar bizi düzeltsinler gibi oldu, ha?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Vallahi ben o konuda bir şey diyemiyorum.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – 18 Eylül 2010'daki protokol nedir?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Bizim bağlantımızın onaylandığı ve sistemin artık Avrupa sistemiyle paralel çalışabilmesinin uygun olduğu protokol.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Kimler arasında yapıldı o protokol?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – ENTSO-E ile Türkiye Elektrik İletim A.Ş. arasında. ENTSO-E, biliyorsunuz, Avrupa İletim Sistemi İşletmecileri Birliği.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Müzakere sürecinde var mıydı bu konu? Müzakere sürecinin parçası olarak mı gündeme geldi?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Yok, zaten yapılan projelerin neticesi bu. Bu projeler ne idi? İletim sisteminin performansının denenmesi. İki yıl sürdü. Burada Avrupa'da Planere Grup, yani işte ERVI'nin, gerek RTE'nin, yani Fransız, Alman, İsviçre, Bulgaristan ve Yunanistan.

Yunanistan bizi teklif etti, Avrupa Birliğine, Avrupa'daki bu ENTSO-E sistemine paralel olabilmemiz için onlar teklif etti. Bu projeler neticesinde TÛBİTAK'la da yaptığımız çalışmalarda biz iletim sistemi performansının iyi olduğu neticesi onaylandı. İkinci proje frekansın iyileştirilmesi. Bizim görev alanımızın dışında bütün generatörlerin, gerek özel sektör gerek kamu generatörlerinin governor ayarları veya stabilizatör ayarlarını, TÛBİTAK'la ve o Planere Grupla birlikte, burada zaman zaman Rostock Üniversitesinden de katılımlar ve incelemeler, birtakım etütler yapılarak bize destek sağlandı. Neticede bizim iletim sisteminin frekansı 50 hertz olarak Avrupa iletim sisteminin frekansına uygun hâle geldi. Ondan sonra dediler ki, artık testlere geçebiliriz. Testler yapıldı. Maksimum yük şartlarında, minimum yük şartlarında testler yapıldı. Nedir bu testler? Minimum yük şartlarında 750 megavatlık bir santralin devreden çıkarılarak frekansın bozulup bozulmadığı test edildi; maksimum yük şartlarında da aynısı Görüldü ki netice iyi, siz artık bize senkron paralel bağlanabilirsiniz onaydır bu.

BİRGÛL AYMAN GÛLER (İzmir) – Son olarak Sayın Başkanım, bu ilişki ENTSO-E'nin, Türkiye'nin Suriye, İran, Irak, Ermenistan'la elektrifikasyon ilişkilerine ikazlarda bulunma, yönlendirme, önerilerde bulunma gücünü verdi Avrupa'ya.

TEİAŞ GENEL MÛDÛRÛ KEMAL YILDIR – Öyle bir şey değil Sayın Vekilim. Bu, ENTSO-E'nin bütün ülkelere uyguladığı bir kural, yani nedir? Bu işin teknik kuralı, fiziki bir kural. Yani fiziğin elektrik kanunlarının oluşturduğu bir kural. Ohm Kanunu, Kirşof Kanunu'nun oluşturduğu bir kural. Yani siz sisteme senkron bağlı olan bir ülke için işte bu kadar devam eden projeler neticesinde hem de sistemi iyi olan bir ülke için bu kadar süreç yaşıyorken sistemi kötü olduğu kesin olan gerek İran gerek Suriye gerek gerek Gürcistan'ın dâhil olması mümkün değil. Buraya sen bir bağlantı yaparken nasıl bir bağlantı yaptığını bana gönderip ben bir etütlere bakacağım, ondan sonra sistemi riske etmemek için bunu bana vermek durumunda, yani bu teknik bir gereklilik.

BİRGÛL AYMAN GÛLER (İzmir) – Yani bölge ülkeleriyle siyasi ilişkilerimizi teknik zorunluluklar nedeniyle Avrupa Birliğine verdik, teslim ettik.

TEİAŞ GENEL MÛDÛRÛ KEMAL YILDIR – Öyle bir şey söz konusu değil. Lütfen yani...

BAŞKAN – Hocam, siyasi konulara biz gireceğiz. Şimdi, şöyle...

TEİAŞ GENEL MÛDÛRÛ KEMAL YILDIR – Ben enerji sarf ediyorum, teknik...

BİRGÛL AYMAN GÛLER (İzmir) – Hiçbir şey saf teknik değil.

BAŞKAN – Kemal Bey, bir saniye...

Şimdi, bakın, değerli arkadaşlar, eğer biz Avrupa Birliği elektrik sistemine dâhil olmuşsak, onlar bir standart belirlemişlerse biz o standarda uymamız lazım ve onlar sıkıştığımız zaman bize, kendi sistemlerinden elektrik aktarıp bizi besleyeceklerse, biz de fazlamızı onlara vereceksek diğer 3'üncü olan ülkelerle ticaretimizi engelleyici bir şey yok. Dedikleri şey şu: Siz back to back sistemi...

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Suriye bizi dalgalandırıyor.

BAŞKAN – Hayır. Back to back sistemi. Hocam, siz onu kaçırdınız herhâlde.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Irak, İran bizi dalgalandırıyor.

BAŞKAN – Hocam, orayı kaçırdınız herhâlde. Back to back sistemini kurun, yani istediğiniz zaman istediğiniz kadar elektrik verebilirsiniz, sadece ana sistemi etkilemeyecek şekilde altyapıyı kurduktan sonra biz size karışmıyoruz diyorlar. Yanlış mı anladım?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Kesinlikle.

BAŞKAN – O kadar. Sistem, mesele bu.

Necati Bey, dördüncüye söz istediğiniz için inşallah bu sefer kısa olur.

Buyurun.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Bu maddede mi istedim dördüncüyü?

BAŞKAN – Tabii.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Vallahi kayıtlara bakalım yani.

ZİVER ÖZDEMİR (Batman) – Başkanım, biz konuşmuyoruz.

BAŞKAN – Yani eğer öneriyle ilgiliyse devam edelim.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Şimdi, Ziver Bey, bizim burada söylediklerimizin hiçbir cümlesi şahsi menfaatlerimiz veya parti menfaatlerini gerektiren şeyler değil.

ZİVER ÖZDEMİR (Batman) – Biz, şahsi menfaatinizi konuşuyorsunuz demedik.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Hayır, bütün bunlar kamu menfaatiyle alakalı, kamu menfaatini ilgilendiren, yol gösterme veya fikir söyleme gibi düşüncelerimizden kaynaklanıyor. Yoksa ben de bir an önce bitsin, gideyim yemeğimi yiyeyim, işime gücüme bakayım diye düşünürüm. Ben de senin gibi bir insanım. Yani sonuçta bu konudaki görüş ve düşüncelerimizi ifade etmekten niye rahatsız olunuyor, ben bunu anlamıyorum.

ZİVER ÖZDEMİR (Batman) – Rahatsız olan yok.

BAŞKAN – Arkadaşlar, Necati Bey, bir saniye... Ziver Bey, bir saniye.

Değerli arkadaşlar, bizim elbette burada görüşlerimizi ifade etmemizden doğal bir şey olamaz ancak komisyon üyesi diğer arkadaşlarımızın da beklentisi şu: Yani verimli çalışma, zamanı verimli kullanma anlamında da bir beklentisi var arkadaşlarımızın. Yoksa bir konuyu...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Ben ilk maddelerde hiç söz almadım.

BAŞKAN – Bir konuyu akşama kadar konuşabiliriz.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Hayır, hiç söz almadım. Yani böyle gerektirmeyen şeylerde de herhâlde her şeye de atlayan bir adam da değilim.

BAŞKAN – Bakın, beş yıldır PMUM’u tartışıyoruz, beş saat daha tartışırız, sorun değil.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Elbette tartışacağız. Bir şeyler düzelmediyse tartışacağız tabii. Yani, bakın ben size şunu söyleyeyim: Ben sorularımı tekraren buna hem kendim ikna olmak açısından hem de varsa bir şeyler bir şeyi düzeltmek adına söylüyorum.

BAŞKAN – Lütfen konuya geliniz.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Bakın, PMUM’daki uygulamalarda Sayın Genel Müdür dedi ki: “Özel sektörün de o maliyetlerini düzeltmek açısından...” Özel sektör PMUM’daki dengesizliğe güvenerek yatırım yapacaksa hiç yapmasın zaten. Bakın, ben size o zaman bariz bir örnek daha vereyim. Şimdi, santrali olan bir arkadaşımın ifadesini söylüyorum size. Yani bunu kaç kişi yapıyor, kaç santral yapıyor bilmiyorum. Hidroelektrik santrali var, diyor ki: “Ben, normal gündüz ve gece saatlerinde PMUM’dan elektriği alıyorum, müşterilerime veriyorum, puant saatlerinde de santralimi çalıştırıyorum, PMUM’a veriyorum. Şimdi, böyle bir uygulamanın, bakın nasıl bir sonuç olacağını siz düşünün. Yani böyle çalıştıran santralin aradaki maliyeti bırakın, bir hidroelektrik santralinin maliyeti on beş yıla o arkadaş herhâlde üç yılda, beş yılda o santralin maliyeti. Yani marjinal maliyet uygulamasında maliyet bildirerek veriyorsa benim hani üst rakamın alınmasına da bir şeyim yok ama 10 kuruş diyorsa 10 kuruştan alın, 15 diyorsa 15. Yani dolana kadar, borsa, İMKB nasıl çalışıyorsa, kâğıtların transferi nasıl oluyorsa... Ben sizi eleştirmek açısından söylemiyorum, sizin yapacağınız bir şey yok, siz yönetmeliği uyguluyorsunuz, ben genel sistem açısından söylüyorum bunları. Yani genel sistemi de anlama, anlatma, makul bir şeye getirmek açısından söylüyorum. Burada elektrik fiyatlarının bu sistemin uygulanmasından dolayı arttığı açık ve net bir şekilde ortada duruyor. İşte burada rakamlar ortada. EÜAŞ’ın verdiği elektrikten işte bakın -bunun bana izahını yapın- 1 milyar kilovatsaat fazla elektrik vermiş dengesizlikte, 400 milyon lira borçlanmış. Bu dengesizliğin neresi dengeli şimdi? Bu soruyu da soruyorum: Bu dengesizlikte EÜAŞ’ın dışında bu oranda elektrik veren, yani 100 bin kilovat da verse aynı oranda borçlu kalan başka bir firma var mı? Yani bir özel sektör 100 bin kilovatsaat diyelim elektrik verdi, EÜAŞ gibi borçlanan, sıfır bakiye uygulaması, vesaire. Dediniz ya “Herkes eşit uygulanıyor bütün her şey.” Mesela şu dengeleme güç piyasasının işletilmesi sırasında verilen talimatlar, yük alma fiyatlarının oluşmasında, dolayısıyla sıfır bakiye düzeltme tutarının belirlenmesinde büyük önem arz etmektedir. Bunun da ben bir açıklamasını istiyorum. Sorularımı tekrarlamak açısından söz aldım. Yani net olsun diye. Dengesizlikte hangi kuruluşlar ne kadar elektrik alınıp satılmıştır, ortalama aylık fiyatlarını soruyorum. Yani 2009-2010 yıllarında hangi kuruluşlardan ne kadar elektrik alınıp satılmıştır, aylık ortalama fiyatları ve rakamları nedir? Ben bunları tekrar söylüyorum, tekrar istiyorum. Bir de EÜAŞ’ı da lütfen. Yani bunlar yazılı olur zaten, sözlü olmaz ama bir kere daha altını çizeyim. Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Şimdi, Kemal Bey, şu önerilere verdiğiniz cevaplar gibi ayrıntılı bir şekilde, şu anda ekleyeceğiniz varsa lütfen ekleyin ama Necati Bey’in sorularını ve diğer arkadaşlarımızdan eksik kalan soruların cevaplarını lütfen yazılı olarak verin.

ZİVER ÖZDEMİR (Batman) – Başkanım, ben de söz istiyorum.

BAŞKAN – Ziver Bey, bağlayalım şu konuyu artık.

Buyurun.

ZİVER ÖZDEMİR (Batman) – Bağlamak için söz istedim.

Necati Bey’in sorularından hiçbirimiz rahatsız olmayız. Elbette ki bu komisyonun bir çalışma prensipleri vardır. Yani sohbet havasında sabahtan akşama kadar da oturup sohbet veyahut da soru veyahut da birbirimizi tenkit edebiliriz. Bunda hiç problem yok. Bizim buradaki arkadaşlarımızın sorularında bir rahatsızlık söz konusu asla ve asla değil. Arkadaşlarım ne şekilde düşünüyorsa aynı şekilde biz de buradaki yönetici arkadaşlarımıza bu soruları, eğer bir sıkıntı varsa bu sıkıntıların cevaplanması ve sorunları çözmesi için şey ediyoruz.

Sayın Çok Değerli Hocam diyor ki mesela, Suriye’yle ilgili hemen işi siyasi boyuta getirerek. İşte Suriye’yle olan bir savaş, partinin bir şeyi...

Hayır, müsaade buyurun Aykut Bey.

Burada hâlbuki Genel Müdürlüğün sunumunda -ben de takip ettim Hocam gibi- diyor ki: “Türkiye-Suriye arasında mevcut olan 400 kilovoltluk Birecik-Türkiye, Halep-Suriye enterkoneksiyon hattı üzerinde daha fazla elektrik transferinin sağlanabilmesine yönelik Birecik HES yakınlarında 600 megavatlık back to back istasyonunun tesisini planlıyoruz.” Hâlbuki soru içinde ayrı bir şekilde soru soruluyor. Yani bizim buradaki eğer akşama kadar arkadaşlarımız konuşacaksa akşama kadar burada oturuyoruz. Necati Bey diyor ki: “Yemek yemek.” Elbette ki orada bir şeyimiz yok. Necati Bey, adamın birisi demiş ki “Ben kulağından tutup seni dünyanın dört tarafına...” “Beraber olmayacak mıyız?” Hep beraberiz, buyurun devam edelim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

ZİVER ÖZDEMİR (Batman) – Bir de bir şeyi daha ben söyleyeyim. Aykut Bey’in de bir sorusu, mesela beş firma üzerinde, ısrarla Genel Müdüre sordu. Onun içinde de Batman I, Batman II. Ben Batman Milletvekiliyim. Batman’da özel bir firmanın işlettiğini bilmiyorum.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Onlar değilmiş.

ZİVER ÖZDEMİR (Batman) – Yani işlettiğini bilmiyorum. Eğer özel bir şey varsa Sayın Genel Müdür de cevap verir Aykut Bey’e.

BAŞKAN – Neyse, onları zaten yazılı olarak verir.

Ne diyorsunuz öneri olarak?

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, önerinin izlenmesini.

BAŞKAN – Evet, 2 no.lu önerinin izlenmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3 numaralı öneriyi okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – “**Öneri 3-** : 380 kilovoltluk Temelli-Afyon-2 Elektrik İletim Hattı ihalesiyle ilgili olarak;

-4.12.2007 tarihinde yapılan ihalede en uygun ikinci teklifin sonradan mevzuata aykırı olarak değiştirilmesi,

En uygun teklifi veren firmanın itirazına rağmen ikinci en uygun teklifi veren firma ile sözleşme imzalanması,

-Kamu İhale Kurulu'nun ihaleyi iptal etmesi üzerine sözleşmenin iptal edilerek işin tasfiyesi, kalan işin tekrar ihalesi,

Böylece işin bitiminin 11 ay gecikmesine, ek maliyete, gelir kaybına, hizmetin aksamasına ve Kurumun imaj kaybına neden olduğundan, sorumluların tespiti için söz konusu işlemlerin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca incelenmesi, gerekirse soruşturulması,”

BAŞKAN – Arkadaşlar, cevap çok uzun gene. Özetleme imkânı varsa özetleyelim. Zaten herhâlde soruşturma da var işin içinde devam eden.

Buyurun.

TEİAŞ MÜŞTERİ İLİŞKİLERİ DAİRE BAŞKANI İBRAHİM BALANUYE – Kısa bir cevabımız var uzunun yanı sıra. Konuyla ilgili olarak Bakanlığımız Denetim Hizmetleri Dairesi gerekli işlemleri tesis etti. İncelenmektedir. İzin vererseniz onlar daha detaylı.

BAŞKAN – Bakanlık temsilcisi arkadaşımız, buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ NURHAYAT CANTEKİN – Efendim, rapor Sayın Bakanın imzasından çıktı, şu an Sayıştay ve kuruma dağıtım aşamasında.

BAŞKAN – Size rapor geldi mi Mahmut Bey?

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, bize henüz rapor ulaşmadı, görmedik biz raporu.

TEİAŞ MÜŞTERİ İLİŞKİLERİ DAİRE BAŞKANI İBRAHİM BALANUYE – Gönderilmedi henüz, yeni imzadan çıktı efendim, daha dağıtım yapılmadı.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, bunu her hâlükârda görüşeceğiz, sonuçta -rapor gelmediği için- gündemde tutacağız. İsterseniz gündemde tutulmasını oylayalım.

Bu konuyla ilgili olarak söz isteyen varsa söz vereyim, yoksa direkt gündemde tutulmasını oylayacağım.

Kamer Bey, buyurun.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Efendim, şimdi burada ihale yapan kişinin ihaleye fesat karıştırma gibi bir durum var. Bu konuda herhangi bir inceleme, Sayıştay da bu konu üzerinde durmamış çünkü sözleşmede kasten 1 yerine 2 yazmış, onun karşısında fiyatlarda bir değişiklik yapmış ve dolayısıyla burada, ihaleyi feshedip yeniden yapılmasından dolayı 1 milyon lira civarında devletin bir zararı var. Hâlbuki feshetmeden devam etseydi o 1 milyon lirayı da devlet zarar etmezdi. O 1 milyon lirayı ne yapmayı düşünüyorlar? Onu öğrenmek istiyorum efendim.

BAŞKAN – Başka söz talebi var mı?

Ali Bey, buyurun.

ALİ SARIBAŞ (Çanakkale) – Teşekkür ederim.

Tabii rapor ne çıkacak bilmiyorum ama şunu öncelikle söyleyeyim: Birinci ihalenin özüyle, birincide değil ikinci arkadaşımızın teklifinde değişiklik ve tadilat yapılmış, yani burada rakamlarla oynanarak, adetler üzerinde oynanarak tahribat var ve bu ihale buna verilmiştir. Burada tüm ihalenin, hangi ihale olursa olsun, hangi tür olabilirse olsun bu tür ihalelerin üzerinde 1'inciye getirmek üzere 2'nci teklifin 1'inci hâle getirilmesinde özellikle kalem oynatılmasının çok doğru değil, tamamen suç duyurusudur. Bu anlamda da özellikle ben şunu belirtmek istiyorum, rakamlar da belli zaten, onlara girmeyeceğim: İhale Komisyonunun 4434 sayılı Kanun'un 37'nci maddesine ve Türk Ceza Kanunu'nun maddesine göre de aykırı davranarak ihaleye fesat karıştırma suçu işlenmiştir. Yani raporda konunun Bakanlık tarafından incelenmesi önerilmiş ancak az önce burada sözlü ifadede bulunuldu, bitmiş ama buraya gelmemiştir. Bu nedenle de Sayıştay Kanunu'nun bir gereği olarak denetçilerin savcılığa suç duyurusunda bulunması gerektiğini hatırlatarak Komisyonumuzca suç duyurusunda bulunulması önerisi getirilmiştir. Bu konuda da...

BAŞKAN – Suç duyurusu yok şu anda.

ALİ SARIBAŞ (Çanakkale) – Getirebiliriz diyorum.

BAŞKAN – Şu anda yok yani. Usulü açısından şöyle...

ALİ SARIBAŞ (Çanakkale) – Yok, devam ediyorum efendim. Bu kanunda bu ifade vardır. Yani sonuçta buradan bu sonuç çıkıyor. Onun için buradaki gerekli işlemler yapılmış mıdır? Yani bu anlamda soruşturuyorum Sayıştay tarafından. Çünkü net burada, rakamların, özellikle 4.888 küsurun birkaç bin liraya aşağıya çekilerek adetlerde ve rakamlardaki miktarlarda oynanarak buraya çekilmiştir ki bunun telafisi hiç mümkün değildir. Bunu tartışmaya bile gerek olmadığı kanısındayım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Aykut Bey, buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Şimdi, ben Komisyon üyelerine çok hızlı bir özetleyeyim, burada ne olmuş. Bir ihale yapılıyor, ŞARA-EMMON konsorsiyumuyla ÖZÇEGAL A.Ş. ikisi giriyor. ŞARA'nın verdiği teklif 43 milyon 880 bin 888, ÖZGEÇAL Anonim Şirketinin verdiği de 43 milyon

877 bin 809, bin lira fiyat farkı var. Onun için fiyattan ÖZÇEGAL'ın kazanması gerekiyor ama ondan sonra diyorlar ki burada 2 yazacak bir malzemenin yerine 1 yazmışlar, o da 3 bin lira civarında, fiyat üzeri çiziliyor, düşürülüyor, düşürülünce ÖZÇEGAL'ın fiyatının altına geçiyor, kazanan firma ÖZÇEGAL yerine ŞARA-EMMON konsorsiyumu oluyor. Buna da aritmetik hata deniliyor. Şimdi, aritmetik hata şöyle olur. Mesela yazar oraya $2 \times 2.500 = 7.500$. Bunun adı "aritmetik hata"dır, "aksi tahrifat"tır yani böyle bir şey yaptığınızda kazanan değişir. Ben gene söylüyorum, ben Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının Teftiş Kuruluna zerre kadar güvenmediğim için ben burada bir şey çıkacağını sanmıyorum. Bunu da kayıtlara geçmek üzere söylüyorum. En az yirmi olayda test ettik. Enerji Bakanlığı, bu ülkenin en çok para harcayan, en kritik bakanlığı. Ben, raporun gene de bir örneğini görmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, rapor, o zaman, Komisyon üyesi arkadaşlarımıza gelip zaten dağıtılacak. Raporu okuduktan sonra daha sağlıklı karar vereceğiz. Sayıştaya da gelmedi rapor.

Önerinin gündemde tutulması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer öneriyi okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Öneri 4: TEİAŞ'ın özellikle enerji iletim hatları ile ilgili ihalelerde, alüminyum ve çelikten üretilen nakil hattı iletkenleri ve direkler, ihale bedelini belirleyen en önemli malzemelerden olduğundan ve uluslararası piyasalarda fiyatlarında meydana gelen dalgalanmalardan yüklenici firmaları dolayısıyla kuruluşu olumsuz olarak etkilediğinden bu sorunun aşımı için; malzeme iş kalemlerinin ilgili malzemenin montajı tamamlandıktan sonra iade edilmek üzere malzeme bedeli kadar ilave teminat mektubu karşılığında yapılabilmesine olanak tanıyan gerekli düzenlemenin yapılabilmesi için ilgili kurumlar nezdinde girişimler başlatması,

BAŞKAN – Evet, cevabı alalım.

TEİAŞ MÜŞTERİ İLİŞKİLERİ DAİRE BAŞKANI İBRAHİM BALANUYE – Cevap veriyorum: Kuruluşumuz yatırım programına aldığı enerji iletim hatlarını açık ihale usulü ve teklif birim fiyat yöntemi ile ihale etmektedir. Enerji iletim hatları 154 kilovolt ve 380 kilovolt gerilim seviyesinde olup direkler arasında ortalama 350 ile 450 metre arasında mesafe bulunmaktadır.

Hat uzunlukları 380 kilovolt Temelli-Afyon II il enerji iletim hattında olduğu gibi 214 kilometreye varabilmektedir.

Her bir direğin isabet ettiği yer bir diğerinden farklı özellik göstermekte, bulunduğu arazi dağlık, ormanlık, mera ya da meskûn mahal vasıflı olabilmektedir.

Tesis aşamasında direklerin hafriyat, beton ve dolgu işlemleri ayrı bir ekip, üst montajları ise ayrı bir ekip tarafından yapılmakta, tel çekimi ise daha sonra başka bir ekip tarafından gerçekleştirilmektedir.

Direk malzemeleri paketlenmiş bir hâlde şantiyeden alınıp araziye taşınmakta ve burada montaj edilinceye kadar beklemektedir. Yine benzer şekilde iletken makaraları tel çekiminin yapılması için etap yerlerine taşınmakta ve tel çekiminin yapılmasına kadar arazide beklemektedir.

Öte yandan enerji iletim hatlarının yüzde 70 ile yüzde 75'i malzeme bedelinden oluşmaktadır. Malzemelerin çoğu demir ve alüminyum olup Londra Metal Borsasına göre fiyatlandırılmaktadır.

Yüklenicilerin en büyük riski malzeme bağlantısını yapmayıp zamana bırakmasıdır. Zamanla yükselen malzeme fiyatları birçok yüklenicinin aşırı zarar etmesine sebep olmuştur.

Kuruluşumuz bugüne kadar tesis ettiği yaklaşık 50 bin kilometre enerji iletim hattı tecrübesine dayanarak yüklenicilerin riskini azaltıcı yöntemler uygulamıştır. Şantiyeye getirilen malzemelerin yüzde 80'ini "malzeme teminatı" adı altında bir teminat olarak yükleniciye ödeme yapmıştır.

Böylece yükleniciler şantiyeye getirdikleri direk malzemeleri veya iletkenin bedelinin yüzde 80'ini alarak malzeme tedarikçisine ödeyebiliyor böylece riskini sıfırlayabiliyordu.

Bir yüklenici firma malzeme teminat mektubu alınmadan şantiyeye getirilen malzemelerin bedelinin yüzde 80'inin TEİAŞ tarafından ödenmesi istemi ile Kamu İhale Kurumuna şikâyetle bulunmuş, şikâyetin reddedilmesi üzerine Kamu İhale Kurumunu Mahkemeye vermiştir.

Ankara 7. İdare Mahkemesi özetle, ihale dokümanlarında teklif mektubu ekindeki fiyat formlarında malzemelerin temininin iş kalemi olarak yazıldığını, malzemelerin şantiyeye getirilmesi ile o iş kaleminin tamamlandığını, ödemenin hak ediş olarak yapılması gerektiğini, ayrıca bir teminat istemeye gerek olmadığını, "malzeme teminatı" adı altında bir teminat türü bulunmadığını, idarenin böyle bir talebinin olamayacağını ayrıca yüzde 6 oranında kesin teminat alındığını, bunun dışında bir teminata gerek bulunmadığını, zaten All Risk sigorta yapıldığını, bu nedenle malzemelerin güvence altına alındığını belirterek 2009/1515 esas sayılı Karar'la yürütmeyi durdurmuştur.

Oysaki şantiye yükleniciye aittir. Arazide birkaç yerdedir. Bekçisi ya da tel örgüsü, şantiye aydınlatması yüklenicinin sorumluluğundadır. Malzemelerin direk yerlerine sevki ve montajı yine yüklenicinin kontrolündedir. Şantiyeye getirilen malzemeye ödenecek bedel, işin yüzde 60'ı kadardır. Mahkemenin öngördüğü teminatlar bu bedeli karşılayacak durumda değildir. All Risk sigorta ise her bir direk yeri için yirmi dört saat bekçi, ışıklandırma ve tel örgü istemektedir. Bu da mümkün değildir.

Kuruluşumuzu risk altına sokmamak için bu kez montajlı iş kalemleri oluşturulmuş, malzemeler monte edilip eser hâline getirilince ödeme yapılması esasına dayalı ödeme süreci başlatılmıştır. Bu, uygulama yüklenicileri zor durumda bırakmıştır. Montaj yaptıkça para alacağından

bir çok yüklenici önceden malzeme bağlantısını yapamaz hâle gelmiştir. Bu durumda mecbur olmadan malzeme alamayan firmalar fiyat artış tehdidi yüzünden ihalede daha yüksek tekliflerde bulunmaya başlamışlardır.

Bazı firmalar ise ilk yapacağı iş kalemlerine yüksek teklif verip sonraya kalan iş kalemlerine çok düşük teklifler vermekte, bu şekilde ön finansman sağlamaya çalışmaktadır. Bu durum, Kamu İhale Kanununa uygundur ama TEİAŞ için çok sakıncalıdır. Firma daha işin başında tesisin yüzde 20'si kadar iş yapıp yüzde 70'i kadar hak ediş alırsa ve herhangi bir nedenle işi tamamlayamazsa idarenin zararını tazmin edeceği bir teminatı olmayacaktır.

Tüm bu nedenlerle şantiyeye getirilecek direk malzemesi, iletken, izolatör ve hırdavatların bedelinin yüzde 80'inin idareyi riske sokmayacak şekilde yükleniciye ödenmesinin sağlanması amacı ile montaj yapıldıkça geri verilmesi kaydıyla teminat alınmasının yanı sıra, fiyat tekliflerindeki iş kalemlerine ait birim fiyatların toplam iş içindeki yerine uygun ve makul bir oranda olmasını sağlayacak bir düzenlemenin Kamu İhale Kanunu'nda yapılması için 5 Aralık 2011 tarih ve 5684 sayılı yazımız ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığından talepte bulunulmuştur. Bakanlığımızca 26 Aralık 2011 tarih 1228/14779 sayılı yazı ile Kamu İhale Kurumundan konu hakkında görüş sorulmuş olup görüş beklenmektedir.

BAŞKAN – Konuyla ilgili olarak, Ali Bey, buyurun.

ALİ SARIBAŞ (Çanakkale) – Evet, hep aleyhte konuşmayalım. Tabii, hep başka türlü konuşulacak dedin ama... Ben de kamunun korunması açısından -uygulamalardan gelen birisi olarak da biliyorum- para ödediğinizde müteahhit veriyorsunuz, teminat almaz da malzeme çıkıyor. Yani yüzde 60-yüzde 80, bu oranlar da çok önemli değil ama gece yarısı o malzeme yerinden yok oluyor ve bu arada da sizin ödediğiniz para da malzeme de orada yok olduğundan dolayı da bekçi ve denetim de zimmet ne kadar raporlarla, tutanaklarla alsalar da arkadaşlarımız, o konuda sıkıntı yok. Bence bunu uygulamanın ya da bu yazışmada istenen talebin doğru olduğu kanısındayım. Mutlaka imalattan sonra yani imalattan sonra paranın ödenmesinin doğru olacağı kanısındayım. Sadece bu İhale Kanunu'nun hepsinde geçerli ve bu konuda da çok sıkıntı vardır. Bu konuda da olumlu görüşe katılıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun Mehmet Bey.

MEHMET GELDİ (Giresun) – Tamam, yasal düzenleme yapılsın, ayrı bir konu ama bu olmadığı müddetçe uygulamaya, mahkeme kararına aykırı olsa bile, görülse bile... Yani mahkemeler bu işi öğrenene kadar bir yirmi sene daha geçer çünkü mahkemelerde maalesef bilirkişiler olsun... Fiilen yürütme her zaman... Yani mahkeme kararlarında bakıyorsunuz baypas edilebiliyor, mahkeme kararları baypas ediliyor. Dolayısıyla bazen de yanlış kararlar çıkabiliyor burada olduğu gibi. Yükleniciyle karşılıklı şartnamelerde bu isteğe bağlı bir uygulamayı getirme yöntemiyle devam

ettirilse yüklenici bunu kabul ediyorsa baştan alabilir; teminatını vererek ödeme yapılır, yapmıyorsa da ödeme yapılmaz. Dolayısıyla hem mahkeme kararı uygulanmış olur hem de eski uygulama devam etmiş olur bu isteğe bağlı olarak, şartnamedeki gibi düzenlenecek bir şekilde. Yani, yoksa, bu Kamu İhale Kurumunda, “Kanun’da bir değişiklik yapılarak...” dersek bu arada hem işverenler açısından sıkıntı olur, iş yapacaklar açısından hem de idare açısından, ikisi açısından.

BAŞKAN – Kemal Bey, ne diyorsunuz?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Şöyle Sayın Başkan: Buradaki mahkemeye veren firma bunu yine iptal konusu yapabilir, ihaleye itiraz konusu yapabilir, öyle bir sakıncası var; değilse, Sayın Vekilimin dediğine biz de katılıyoruz. Zaten uygulamanın o şekilde olması doğrudu, onun devam etmesinden yanayız. Ama tabii ki ihaleye bu şirketler de girebilmekte; bu uygulamayı da bir itiraz konusu yapıp iptal ettirebileceği düşüncesindeyiz.

BAŞKAN – Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, bu konu İletim AŞ tarafından aşılması gereken bir sorun. Kamu ihale mevzuatımız açısından da geliştirilmesi gereken bir durum. Eskiden KİT Komisyonumuz tavsiye kararları falan alırdı, öyle bir karar alınabilir belki veya önemine binaen tekrar gündemde tutulabilir ama biz izlenmenin yeterli olacağını düşünüyoruz.

BAŞKAN – Bir daha mı söz istediniz Ali Bey?

ALİ SARIBAŞ (Çanakkale) – Yok, sadece gene tartışılın diye...

Tabii ki ihaleye girişinde... Böyle bir değişiklik söz konusuysa bunun için yapamayız tabii ki bu hukuki süreç başlamış, bu ayrı bir sorun, bu tartışma konusu. Bundan sonraki ihaleler için ben konuştum yani bir şeyi doğru tespit yapmak lazım. Yanlış algılandı herhâlde benim sorum. Bu sadece bu ihaleye değil, tüm, hepsinde böyle bir sorun var. İki taraf açısından baktığımızda malzemeyi yıktığında, malzemeyi oraya koyduğunda yüzde 80 ya da yüzde 60, onu almak istiyor tabii haklı olarak yani bu İhale Kanunu’na göre. Ama ben orada bunu alan bir mühendis olsam, gidiyorsunuz, “Burada bu indirilmiştir.” diye tutanak tutuyorsunuz ve onu alıyorsunuz ama kime teslim ediyorsunuz? Şantiyede kalıyor, onun bekçisinde kalıyor, onun yerinde kalıyor. E, sorumluluğa kim giriyor? Buradaki mühendis giriyor yani oradaki teknik kontrol mühendis kalıyor, kamu giriyor. Bu tamamen kamunun elinde. Orada böyle uygulamadan gelen bir sıkıntı var. Burada tabii ki ihalede böyle bir teklif olursa her müteahhit önceden buna girer ve ona göre koşullarının kırımını yapar, ona göre girer. Bu, gerçekten sadece burada değil, tüm ihalelerde böyle bir sıkıntı vardır. Yani hem ben uygulamadan gelen birisi olarak hem iki taraf adına konuşmayı doğru görüyorum. Onun için de genelde de yani bu kamunun... Bazen yangınlar çıkar, bazen başka çalıntılar, bazen arabalar şantiyeye gece girer, yok olur, bunlar yerinden uçar gider ama soruşturmayı kime açacaksınız? Sonuçta, oradaki devletin memuruna ya da mühendisine açmak zorundasınız. Onun için burada böyle

bir çelişki var. Bu özel bir konu. Bu hukuk işlemiştir, o yargının yerine getirilir, o doğrusu olur ama bundan sonraki ihalelerde -az önceki Sayıştayın görüşüne de katılıyorum- böyle bir tavsiye ya da bir kanun değişikliği doğrudur. Türkiye'de bütün uygulamalarda bu sıkıntı vardır, onun için belirtmişim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Aykut Bey, buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Öncelikle şunu söyleyeyim: Böyle bir teklif gelmeden önce biz kesinlikle ve kesinlikle Cumhuriyet Halk Partisi olarak böyle bir talebin daha sonra Kamu İhale Kanunu kapsamı dışına çıkarılmasına hiçbir zaman rıza göstermeyiz çünkü Hükûmetin yaptığı düzenlemeden böyle bir risk görüyoruz. Asla Kamu İhale Kanunu dışına çıkarılacak bir anlayış bizim için söz konusu değildir.

İkinci husus: Bu firmalar kendi riskini alarak bu ihalelere teklif verirler. Evet, kendi firmalarımızdır, makul düzeyde korumamız gerekiyor ama bu riski devletin üzerine de almanın anlamı yok. Ticarete kazanmak da var, kaybetmek de var. Ha, o anlamda ülke ekonomisinde makro yarara, şirketlerimiz de dâhil bir düzenleme yapıyorsa, buyursunlar yapsınlar ama şunu başından söyleyelim: Kesinlikle Kamu İhale Kanunu kapsamı dışına çıkarılmasına taraftar değiliz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ziver Bey, buyurun.

ZİVER ÖZDEMİR (Batman) – Ben de şunu öğrenmek istiyorum: Firmalara ihalesini yapıp da bu malzemeyi şantiyeye indirdikten sonra ve parasını alıp da bu malzemeleri tekrar geri, başka bir yere götüren böyle firmalar var mı?

BAŞKAN – Kemal Bey, buyurun.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Buradaki uygulamamız bizim demin de arkadaşlarımızın izah ettiği gibi biz malzeme ihzarat mektubu, teminat mektubu olarak malzemenin sevkine müsaade ediyorduk. Bir firma kendisi bankalarda olan sorunundan dolayı, teminat mektubu alamamasından dolayı bunu mahkemeye taşıdı. Mahkeme de böyle bir karar verdi. Dolayısıyla biz de bundan sonra montajı bitmiş işe hak ediş ödemeye başladık. Sıkıntı budur. Arkadaşlarımız, sayın Sayıştay denetçileri bunu haklı bir neden olarak değerlendirip bununla ilgili kanun teklifinin sunulmasını bize önerdiler. Biz de Bakanlık üzerinden Kamu İhale Kurumuna bunu...

BAŞKAN – Peki, mahkemenin kararını münferit olay için kabul etmek mi gerekiyor, yoksa diğer uygulamalara da genelleştirmek durumunda mıyız?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Sayın Başkan, bu firma ihalelere girmeye devam etmekte. Dolayısıyla ister istemez onu yasaklayamayacağımız için...

BAŞKAN – Peki.

“İzleme” mi dediniz o zaman?

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – İzleyelim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Önerinin izlenmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer öneriyi okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Öneri 5: Sayıştay Raporunda yer alan diğer öneri ve tavsiyelerin de yerine getirilmesi.

BAŞKAN – Cevabı alalım.

TEİAŞ MÜŞTERİ İLİŞKİLERİ DAİRE BAŞKANI İBRAHİM BALANUYE – Cevap veriyorum: Öneri doğrultusunda hareket edilecektir.

BAŞKAN – Diğer önerilerle ilgili olarak söz almak isteyen arkadaşımız varsa...

Aykut Bey, buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – “Diğer öneriler”le kastınız ara öneriler değil mi?

BAŞKAN – Evet.

AYKUT ERDOĞDU (Devamla) – Zaten çok önemli konuların bir kısmı ara önerilerde kalmış. Şu anda da yemek saati. İsterseniz bir yemek arası verelim, öyle devam edelim, zulüm olmasın.

BAŞKAN – Kaç öneri var?

AYKUT ERDOĞDU (Devamla) – Vallahi, beş altı tane var ve önemli yani Telekom meselesi, ELTEM-TEK meselesi...

BAŞKAN – Alt komisyonda görüşülmedi mi bunlar?

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Alt komisyonda şöyle bir şey var: “Nasıl olsa üst komisyonda görüşeceğiz, bunları görüşmeyelim.” diyor arkadaşlar...

AYKUT ERDOĞDU (Devamla) – Biz çok güvenerek hareket ediyoruz yani bunlar önemli olmasa söylemem. Çoğu arkadaşım yani ben de çok acıktım ama bir çözüm bulalım yani isterseniz hızlıca mı görüşelim? Bilmiyorum ki...

BAŞKAN – Biraz daha devam edelim bir on dakika da yani siz devam edin, iki gibi ara verimiz.

AYKUT ERDOĞDU (Devamla) – İlk mesele bu ELTEM-TEK meselesi; 7 numaralı başlıkta. Bir de bu ara önerilerin hangi sayfada olduğunu bir zahmet yazarsanız bir daha rapora dönüp her bir öneri için iki yüz sayfalık raporu şey yapıyoruz yani bunu kim hazırlıyorsa ara önerilerin sayfasını yazarsa çok iyi olur.

Bu ELTEM-TEK şirketinin hissedarlarına baktığımızda...

BAŞKAN – Bir saniye...

Şimdi önce usule uygun bir şekilde üst komisyon olarak ara önerilerin okutulması –talep ettiğiniz- ondan sonra da üst komisyonda görüşülmesine karar vermemiz gerekiyor yani bu işin usulünü doğru yapmamız gerekiyor.

7 numaralı Ara Öneri'yi okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Öneri 7- : Geçmiş yıl raporlarında değinildiği üzere teşekkülün iştiraki de olsa bir özel sektör kuruluşu olan şirkete ayrıcalık tanınarak ve rekabet tesis edilmeksizin mal ya da hizmet satın alınması kamu ihalelerine ilişkin temel ilkelere aykırı olduğundan, bu çerçevede yeni yürürlüğe giren yönetmeliğin "Doğrudan Temin" başlıklı 22'nci maddesinin f bendindeki iştiraklerden alımla ilgili hükmünün yürürlükten kaldırılması önerilir.

BAŞKAN – 7 no.lu Ara Öneri'nin gündeme alınmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Evet, 7 no.lu Öneri'nin cevabını okuyalım şu anda.

TEİAŞ MÜŞTERİ İLİŞKİLERİ DAİRE BAŞKANI İBRAHİM BALANUYE – Cevap veriyorum: 4 Mart 2011 tarih ve 27864 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren TEİAŞ'ın 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 3/g maddesi uyarınca istisna kapsamında yapacağı Mal ve Hizmet Alımlarında Uygulanacak Esas ve Usuller Hakkındaki Yönetmeliği'nin 22'nci maddesi (f) bendi uyarınca; TEİAŞ, iştirakleri ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarından veya üniversitelerden de hizmet alımı yapılabilmektedir.

Bakanlığımıza muhatap 25 Şubat 2010 tarih, 524 sayılı Yazı'mızla, teşekkülümüzün ana faaliyet konularına ilişkin ihtisas gerektiren ve piyasadan ihale yoluyla temini mümkün görülmeyen mühendislik hizmet alımlarının istisna kapsamına alınması ile bu tür hizmetlerin ilgi yönetmeliğimizin 22/f maddesi kapsamında EL TEM-TEK'ten de temini konusunun Kamu İhale Kurumuna aktarılması istenmiştir.

Bu talebimiz Bakanlığımızın 25 Mart 2010 tarih, 276 sayılı Yazı'sı ile Kamu İhale Kurumuna aktarılmıştır.

Yazımıza cevaben, Kamu İhale Kurumunun 08 Haziran 2010 tarih, 7237 sayılı Yazı'sı ekinde gönderilen 06 Mayıs 2010 tarih, 2010/32 sayılı Kamu ihale Kurulu Kararı'nda; talepte bulunduğumuz ana faaliyet konularımıza yönelik mühendislik hizmetleri alımlarının istisna kapsamında olduğunu ve bu tür hizmetlerin ilgi yönetmeliğimiz kapsamında temin edilmesini onaylamıştır.

TEİAŞ iştiraki veya diğer kamu kurum ve kuruluşlarından veya üniversitelerden istisna kapsamında hizmet alımı yapılmasına cevaz veren yönetmeliğin "Doğrudan Temin" başlıklı 22'nci maddesinin (f) bendinin alımla ilgili hükmünün kuruluşumuz menfaatine olduğu görüşündeyiz.

BAŞKAN – Öneriyle ilgili olarak söz talebi...

Aykut Bey, buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Değerli arkadaşlar, “Bu ELTEM-TEK firması iştirakimiz.” diyorsunuz, yüzde 47’ sine sahipsiniz. Ben, şimdi raporda gene yerini tam bulamadım ama yüzde 53’ ü özel şirketlerin. Bu ÇEAŞ, Kepez’ in de hisseleri var, bir de büyük bir, yüzde 27 ortaklı başka büyük özel sektör kuruluşu var. Yüzde 47’ si sizin de, yüzde 53’ ünün özel olması gerçeğini değiştirmiyor. Şimdi diyorsunuz ki siz: Biz, bunu 22/f maddesine göre, Yönetmeliğimizde... Burada gene tabii bir karışıklık olmuş; “Yönetmeliğinize göre alın.” demiş, siz yönetmeliğinizin 22/f’ sine göre alıyorsunuz. Sizin yönetmeliğiniz sadece 22/f değil, a’ sı, b’ si de var, açık ihale de var. Eğer bu firma bu kadar akıllı, iş bilir, kurum için yararlıysa ihalesini açarsınız, bu firma da ihaleye girer, siz bu firmadan mal alabilirsiniz ama bu şekilde, Kamu İhale Kurumunun “doğrudan temin” dediğimiz yani ihale yapmaksızın, bizzatı, “Gel kardeşim, senden mal alacağım.” dediğiniz yöntemle yaptığınızda... Hep şunu söylüyorum, bunu çok iyi niyetli söylüyorum, Türk Ceza Kanunu diyor ki: “İhaleye katılma şart ve yeterliliğine sahip olan kişi ve kurumları ihaleye sokmamak ihaleye fesat karıştırmaktır.” Ben de ELTEM-TEK’ le aynı iş yapıyorsam ve siz bana haber vermeden, doğrudan ELTEM-TEK firmasını aldığınızda beni o ihaleye sokmamış olursunuz. Bunu bu şekilde bir düşünün.

Bu yapılan işlem doğru değil. Onun için, Komisyon kayıtlarına da girmesini istiyorum. Sayıştay sürekli bu konuda tespitler yapıyor, ya bir tanesinde de suç duyurusunda bulunalım yani bir yargıya gitsin bu olay. Gerçekten, yoksa, sürekli devam eden problem... Uzatmayayım ben, diğer şeylere geçelim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ali Bey, buyurun.

ALİ SARIBAŞ (Çanakkale) – Sadece ben de burada bunu ilave ediyorum: Yüzde 51 hissesi devletin olsaydı belki gerekçe bulabilirdiniz ama gene “Gerekçe bulabilirdiniz.” diyorum, “Doğrudur.” demiyorum. Böyle bir şey de yok yani böyle bir... Şu anda kamu kuruluşu da olsa ihaleye girmek zorunda. Şu andaki yasalar da böyle söylüyor zaten. Onun için de İhale Yasası’nda... Bence, burada bunu diğer firmalardan farklı bir şekilde uygulamaya sokmanız bence doğru değildir ve doğru yapılmamıştır. Bence burada bir, ihalede hoş olmayan husum hasıl olmuştur yani kötü bir ihale olmuştur.

BAŞKAN – Haydar Bey, buyurun.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Burada Sayıştay önerilerde bulunuyor ama bu defalarca tekrarlanmış bu firmayla ilgili, hiçbir şey yapılmamış yani ihalede yapılmamış ama alımlarla ilgili bir inceleme de yapmamış Sayıştay. Bu konuyu da birilerinin inceleyip de gerçekten bu alımların doğru olup olmadığı, yanlış olup, piyasa fiyatlarının üzerinde olup olmadığı konusuna açıklık getirirse daha net olur, net anlaşılır diye düşünüyorum konu. Yani sadece tavsiye kararında bulunmuş. Eleştiriyor yani 2010 kitapçığının da 23-24-25-26’ ncı sayfalarında sadece uygulamayı eleştiriyor. Yani eleştirme

diye bir hakkınız yok, niye eleştiriyorsunuz ki? Bu yanıışsa yanlış olduğunu söyleyin sizin kanunlarınıza göre ve bir yanlışlık varsa da örnekleri de koyarak bizim de anlamamızı sağlayın.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Kayırma var mı yok mu...

HAYDAR AKAR (Devamlı) – Yani bu piyasada başka firmalar var mı, bunu da bizim önümüze koyarsanız çok mutlu oluruz.

Sağ olun.

BAŞKAN – Mahmut Bey, bir şey diyecek misiniz?

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, hatırlıyorsunuz, bu, önceki yıllarda da uzun uzun tartışıldı. Öyle bir noktaya geldi ki Üretim İletim AŞ itiraz etmekle birlikte ELTEM-TEK'ten alımları durdurdu, doğrudan alımları durdurdu. Biz de raporlarımızda “Amaç hasıl olmuştur.” yani “Alım durmuştur.” şeklindeki bir yaklaşımla bunu dış öneri olmaktan iç öneri olmaya dönüştürmüştük. Şu anda alımların tekrar başladığını görüyoruz. Kamu ihale mevzuatımıza göre iştiraklerden alımlar istisna kapsamında alımlardan biri değil. Dolayısıyla bu şekildeki alımların yapılmaması... Buna ilişkin kendi istisna kapsamındaki yönetmeliklerindeki ilgili hükmün, sadece bir cümlelerin... Sayıyor orada bir sürü istisna kapsamında alım yapabileceğimiz yerler var, onların içerisinde iştiraklerden alımlar orada olmaması gerektiği hâlde girmiş. (F) bendindeki “iştiraklerden alımlar” ibaresinin çıkarılması ile amacın hasıl olacağını düşünüyoruz.

BAŞKAN – Kemal Bey, ne diyorsunuz?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Buradaki hizmet alımı konusu mühendislik ve müşavirlik hizmetleri, bir mal alımı konusu değil efendim, bir defa, onu düzeltmemiz lazım. Hem üniversitelerden hem bağlı kuruluşumuzdan mühendislik ve müşavirlik hizmeti alıyoruz biz yani mal almıyoruz ve bu, yönetmelikte ve ilgili mevzuatta yer alıyor. Bununla ilgili, biz, bunun devam edip etmeyeceğiyle ilgili, Kamu İhale Kurumuna görüş sorduk; devam etmesinin faydalı olacağı yönünde görüş aldık, devam ediyoruz.

BAŞKAN – KİK'in kararına ne diyorsunuz siz?

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, hatırlıyorsunuz, bu önerinin tartışıldığı raporlarda Kamu İhale Kurulu kurucu üyesi olan bir arkadaşımız da kendi aramızdaydı yani denetleyen Sayıştay tarafındaydı. Dolayısıyla o yazıyı kendisinin yazdığını, o yazıdan haberinin olduğunu -o yazının şu anlama geldiğini- “Ya, biz istisna kapsamında bir alım yapıyoruz, bununla ilgili ne diyorsunuz?” diye sorulduğunu... Kamu İhale Kurulunun da “İstisna kapsamındaki işlerle biz ilgilenmiyoruz, mademki istisna kapsamında alıyorsunuz, bunu bize niye soruyorsunuz?” manasında bir cevap verdi. Dolayısıyla sayın idarenin veya Genel Müdürün anladığı gibi bir yazı olmadığını idare tarafından da Kamu İhale Kurulundan arkadaşların olduğu ortamlarda bunu tartıştık. Sanki bitti diye biliyor idik, biz tekrar canlandığını görüyoruz. Elbette ki bundan sonraki raporlarımızda

incelemelerimizi yapacağız, bunu belki dış öneri veya ara önerilerden KİT Komisyonuna çıkarılan bir öneri olarak değil de müstakilen de getireceğiz ama bizim, bitti diye bildiğimiz bir konunun tekrar, alımın devam ettiğini görüyoruz.

Önerimizde ısrarlıyız.

BAŞKAN – Arkadaşlar, tekrar tekrar konuşuyoruz, şu anda üç tane daha söz talebi var.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sayın Başkan, ama idarenin Medisi böyle yanıltma hakkı yoktur yani bu yazı denildiği gibiyse bu milletvekillerini bu şekilde –çok özür diliyorum ama aldatmak çok ayıp bir şey. “Onaylamıştır.” diyorsunuz burada. O yazıyı bir görelim biz bakalım.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Gönderdim efendim.

Yönetmeliğimiz 4/3/2011 tarih ve 27864 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanmadan önce Kamu İhale Kurulunca onayla görüş alınmıştır. Yani görüş alındıktan sonra...

BAŞKAN – “Yönetmelik KİK’e gönderildi.” diyorsunuz.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Evet.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – “Onaylanmıştır.” diyorsunuz, biz buna inanıyoruz.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – İşte görüş alındı, ondan sonra yayınlandı.

BAŞKAN – Yani yönetmelik şimdi gönderildiyse o zaman o KİK’teki arkadaşlar yönetmeliğe bakıyorlar.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – KİK’teki yazıyla diyor ki Başkanım... Yazıyı okursanız, diyor ki: “Yazımıza cevaben Kamu İhale Kurumunun ... mühendislik hizmetleri alımlarının istisna kapsamında olduğunu ve bu tür hizmetlerin ilgi yönetmeliğimiz kapsamında temin edilmesini onaylamıştır.” Şimdi Genel Müdür de bize onaylandığını söyleyince, biz neyi onayladığımız sanıyoruz, doğrudan teminle 22/f’yle onaylandığını sanıyoruz, yazıda böyle diyor. Durum bu değil ama.

BAŞKAN – Hayır, yönetmeliğin onaylandığını... Değil mi, öyle anlıyoruz, yanlış anlamıyoruz?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Evet yönetmeliğin onaylandığını...

BAŞKAN – Tamam. Yönetmelikte bu doğrudan teminle ilgili olarak hüküm var mı?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Sanıyorum, sayın Sayıştay... Belki biz bir dönem, demin de bahsettiğim gibi TEAŞ döneminden TEİAŞ’a geçiş döneminde bir sürü uzman arkadaşımızı diğer kurumlara kaybettik. O sırada dışarıdan hizmet alımı yoluyla ELTEM-TEK kanalıyla birtakım elemanları kurumumuzda çalıştırdık. Eğer kasıt, eleman alımıyla ilgili bir kasıtsa, onu zaten söylediğimiz tarihten itibaren yapmadık.

BAŞKAN – Siz neyi kastediyorsunuz Mahmut Bey?

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, biz, Kamu İhale Kanunu’nun doğrudan alımla ilgili maddelerine bakıyoruz, iştiraklerden alımları orada görmüyoruz. Yönetmeliğe konulmuş. Yönetmelik de Kamu İhale Kurulundan onaylanmış bile olabilir ama bizim gerekçemiz, Kanun’a göre bunun olmaması gerektiğini söylüyoruz. Dolayısıyla, kurum bunu koyarken bunu göz önünde bulundurmamış olabilir, Kamu İhale Kurulu yazısını yazarken bunu göz önünde bulundurmamış olabilir. Bizim söylediğimiz: Doğrudan alımlara ilişkin kısımda iştiraklerden alımlar düzenlenmemiş. İştirakler de bütün ihalelerimize diğer üçüncü firmalar gibi girebilir elbette ama doğrudan alım şeklindeki iştiraklerden alımların uygun olmadığını düşünüyoruz.

BAŞKAN – Haydar Bey...

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Evet, kanunda olmayan... Çünkü niye? Geçen gün de bir kanun teklifinin son maddesine şunu eklemiştiniz... Devlet Demiryollarının yan kuruluşları olan üç şirketten, bağlı kuruluştan yine ihale kapsamı dışında bırakılması kararlaştırılmıştı. Niye? Çünkü kanunda öyle bir düzenleme yok, kendi iştiraklerinden ihalesiz alır... Orada, “Zamanında yetiştirilemiyor.” gibi bir bahane sunulmuştu ve bu, bu hâle getirildi; hatırlarsınız siz de beraber orada biraz tartışmıştık.

BAŞKAN – Evet.

HAYDAR AKAR (Devamlı) – Şimdi burada tam bunun canlısını yaşıyoruz.

Aslında bunu açıkladım ama şimdi başka bir şey... Yüzde 47 de burada iştirakte söz konusu, yüzde 53 de özel şahıslarda. Hem bu kadar teknolojinin, bilimin Türkiye’de ilerlediğinden, yüz seksen tane üniversite olduğundan bahsediyoruz ama mühendislik hizmetlerinde sanki tek bir uzman kuruluş varmış gibi yıllardır aynı kuruluştan mühendislik hizmetleri talep ediyoruz. Ben, bu yüzde 53’ün kimlere ait olduğunu talep ediyorum Sayın Genel Müdürüm, yani yüzde 47’ si sizin, yüzde 53 kimlere ait? Bu konuda bilgi istiyorum sizden.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Hocam, buyurun.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Aynı soruya dönük, o yüzden zaman almayayım.

Bu yüzde 53, başka kamu kurumları değil, öyle mi?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Özel.

BAŞKAN – Özel.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (Devamlı) – Kişiler mi bunlar?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Zaten yüzde 51’i geçtiği zaman mecburen KİT olmak zorunda.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (Devamlı) – Yok, tamam da yüzde 53... Yani sekiz tane ayrı kamu kurumu kurabilirler bu şirketi. Öyle değil, öyle mi?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Değil, özel şirket.

BAŞKAN – Anlaşıldı.

Mahmut Bey, bu konuyu o zaman biz takip ediyoruz, önceki yıllarda olduğu gibi bunu izleyeceğiz ve eğer burada aykırı hususlar şey yapıyorsak bu sefer bunu ana öneri olarak getiriyorsunuz.

Farklı bir şey öneriyor musunuz?

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, biz bu yolu daha önce denedik, bitti derken tekrar geldi.

BAŞKAN – Efendim, ne öneriyorsunuz o zaman?

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – “Aba altından sopa” demeyelim ama eğer tekrar bu şekilde alımların devam ettiğini görürsek herhâlde inceleme veya soruşturma ile gelmemiz gerekir.

BAŞKAN – Tamam, onu yapacaksınız o zaman. Yani şu anda bizim sizden talep ettiğimiz şey “izleme” dediğimiz zaman nedir? Bakarsınız yani eğer orada mevzuata aykırı bir husus görüyorsanız o zaman soruşturma, inceleme, vesaire işte ne gerekiyorsa onu yapacaksınız; bu kadar. Kastettiğimiz zaten bu, genel çerçevede.

Önerinin izlenmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Saat 15.00'e kadar toplantıya ara veriyorum.

Kapanma Saati: 14.01

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati. 15.00

BAŞKAN: Fahrettin POYRAZ (Bilecik)

BAŞKANVEKİLİ: Ahmet YENİ (Samsun)

SÖZCÜ: Şenol GÜRŞAN (Kırklareli)

KÂTİP: Faruk SEPTİOĞLU (Elazığ)

-----0-----

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, çalışmalarımıza kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Ara önerilerden 7 numaralı öneriyi görüşmüştük.

Aykut Bey, açıyorum mikrofonunuzu, başka ne diyorsunuz?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Değerli Başkanım, çok konu var ama ben bunları geneli üzerinde dile getireceğim ama bu konuların önemsiz olduğu anlamına gelmiyor. Sadece bir husus var, bunu bence ayrıca konuşmamız gerekiyor; bu da 63 no.lu öneride Türk Telekom Anonim Şirketiyle ilgili konu. Bence prosedürü hızlıca şey yaparsak, bu önemli bir konu, onun üzerinde bir konuşalım derim.

BAŞKAN – Peki.

63 numaralı öneriyi bulalım.

Tamam, 63 numaralı öneriyi okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Öneri 63:

Türk Telekom A.Ş.'den tahsil edilen katılım paylarının tesis maliyetini bile karşılamadığı ve karşılıklı yazışmalarda da bu tespitin tamamen iki kamu kurumu olunması esasına dayandığı,

-Türk Telekom A.Ş.'nin özelleştirme sürecinin tamamlanması nedeniyle karşılıklı yükümlülükleri içeren bir protokolün imzalanamadığı, kaldı ki resmî yazı ekinde gönderilen bu protokolde “Telekom'un kamu kuruluşu niteliğinin ortadan kaldırılması durumunda, TEİAŞ bu anlaşmayı tek taraflı iptal etme hakana sahiptir” düzenlemesinin bulunduğu hususları da dikkate alınarak, 14.7.2011 tarih 21-294 sayılı Yönetim Kurulu kararı gereği, yapılacak çalışmaların ivedilikle tamamlanarak konuya çözüm getirilmesi önerilir.

BAŞKAN – Evet, 63 no.lu ara önerinin görüşülmesi talebini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Cevabı alalım:

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Cevap 63:

Konu ile ilgili olarak Hukuk Müşavirliğinden görüş alınarak İletişim Kontrol Otomasyon ve Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığınca Yönetim Kuruluna bir takrir sunulmuştur. İletişim Kontrol Otomasyon ve Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığının 11.07.2011 tarih ve 1226 sayılı takririnde, "...Kuruluşumuza ait enerji iletim hatlarındaki OPGW (fiber optik) koruma iletkeni içinde yer alan ve Türk Telekomünikasyon AŞ'ye (TTAŞ) kullandırılan yaklaşık 2.000 km. fiberin (OPGW) TTAŞ tarafından kullanılmasına son verilmesi, bu durumun TTAŞ'a ihtarı ile TTAŞ'ın gerekli önlemleri alarak söz konusu fiberler üzerinde çalışan sistemlerini kendi fiberlerine aktarması için TTAŞ'a otuz (30) takvim günü süre tanınması ve bu konuda gerekli tüm işlemlerin ikmali konusunda Genel Müdürlüğün yetkili kılınması" talep edilmiş, Yönetim Kurulu da 14.7.2011 tarih ve 21-294 sayılı kararında, "Uygulamaya son verilmesi akabinde ortaya çıkacak durumun ne şekilde devam ettirileceğine dair çözümler hususunda dairesince çalışma yapılarak Yönetim Kuruluna bilgi verilecek şekilde yeniden sunulmasına" karar vermiştir.

TEİAŞ 28/07/2011 tarih ve 1332 sayılı yazısıyla, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu tarafından hazırlanan rapor doğrultusunda gerekli işlemlerin yapılması konusundaki prosedür ve bu konuya yönelik çalışmalara ilişkin takvimin belirlenmesi amacıyla, Türk Telekom yetkililerini toplantıya davet etmiş ve 11/08/2011 tarihinde bu konuda TEİAŞ ve TTAŞ yetkililerinin katılımıyla bir toplantı yapılmıştır. 11/08/2011 tarihinde yapılan toplantıdan sonra, Türk Telekomünikasyon A.Ş. 26.08.2011 tarih ve 4638 sayılı yazısıyla, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu raporunda yer alan hususlara ilişkin bazı görüşlerini TEİAŞ'a bildirmiş, ancak konunun çözümüne ilişkin herhangi bir somut öneride bulunmamıştır. Bunun üzerine, TEİAŞ 08/09/2011 tarih ve 1556 sayılı yazısıyla, söz konusu fiber liflerin on beş gün içerisinde devri ile mevcut donanımların devreden çıkarılmasını ve teslimini TTAŞ'tan istemiştir. Ancak, TTAŞ, konuya ilişkin 20/09/2011 tarih ve 4863/429 sayılı yazısında, TEİAŞ'ın bu talebine olumlu cevap vermemiştir.

Konuya ilişkin olarak 17/10/2011 tarihinde TEİAŞ ve TTAŞ arasında TEİAŞ Genel Müdürlüğünde yapılan toplantıda; TEİAŞ yetkilileri, konunun sonuçlandırılması amacıyla uygulanacak prosedür ve takvimin belirlenmesi için TTAŞ'ın 28/10/2011 tarihine kadar çözüm önerilerini yazılı olarak TEİAŞ'a bildirmesini istemiştir. Toplantıya katılan TTAŞ yetkilileri de bu talebi TTAŞ üst yönetimine ileteceklerini belirtmiştir. Konuya ilişkin olarak TTAŞ önerilerinin TEİAŞ'a bildirilmesinden sonra, her iki tarafın üst düzey yöneticilerinin katılımı ile konunun tekrar değerlendirilerek sonuca gidileceği yönünde karar alınmıştır.

Türk Telekomünikasyon A.Ş. 01/11/2011 tarihinde gönderdiği TTŞ.0.61.00.01 sayılı yazısıyla, Özelleştirme İdaresi Başkanlığından konu ile ilgili aldığı yazıyı göndererek, meselenin sulhen çözümü doğrultusunda kurum temsilcileri arasında toplantı düzenlenmesi de dahil olmak üzere her türlü işbirliğine hazır olduğunu bildirmiştir. Konuya ilişkin olarak Özelleştirme İdaresi Başkanlığı

27/10/2011 tarih ve 6421 sayılı yazısıyla "...bahse konu mevzuya yönelik olarak, alınan Yönetim Kumlu Kararının şirketin kamu şirketi olmasıyla ilgili olarak yapılmış bir işlem değil, Türk Telekom'un tüzel kişiliği ile TEİAŞ (mülga Türkiye Elektrik Üretim İletim A.Ş.-TEAŞ) arasında yapılmış bir işlem olması, Türk Telekom'un ülkemizde vermekte olduğu hizmetin, niteliği bakımından kesintisiz sürdürülmesinin gerekliliği ve hâlen Türk Telekom'da bulunan yüzde 31,68 oranındaki kamu hissesi de dikkate alındığında, TEİAŞ'la ilişkilerin, geçiş sürecinde, Türk Telekom'un vermekte olduğu hizmetlerin aksatılmadan devamına olanak verecek şekilde yapılandırılmasının yerinde olacağı değerlendirilmektedir." şeklinde görüş bildirmiştir.

TEİAŞ 10/11/2011 tarih ve 3953 sayılı yazısıyla, 17/10/2011 tarihinde yapılan toplantıda alınan karara atıfla, TTAŞ'ın konu ile ilgili çözüm önerilerinin bildirilmediği belirtilerek TTAŞ'nin çözüm önerilerinin 25/11/2011 tarihine kadar yazılı olarak bildirilmesini ve 30/11/2011 tarihinde Genel Müdürlüğümüzde yapılacak toplantıya katılacak TTAŞ'ı temsile yetkili görevlilerin isim ve unvanlarının bildirilmesini istemiştir.

TTAŞ 28/11/2011 tarih ve 1924 sayılı yazısında herhangi bir öneri bildirmemiş, 30/11/2011 tarihinde yapılacak toplantıya Genel Müdür Yardımcısı başkanlığında yetkili heyetlerinin katılacağını bildirmiştir.

30/11/2011 tarihinde TEİAŞ ve TTAŞ arasında TEİAŞ Genel Müdürlüğünde yapılan toplantıda; TTAŞ'nin önerilerini, açık ve net şekilde 23/12/2011 tarihine kadar TEİAŞ'a yazılı olarak bildirmesi yönünde karar alınmıştır.

Bu arada, kuruluşumuzla TTAŞ arasında yapılan toplantılarda TTAŞ yetkilileri tarafından Telekomünikasyon Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin İmtiyaz Sözleşmesinin 38 ve 39'uncu maddeleri uyarınca "Türk Telekom'un özelleştirme sırasında tüm hak ve borçları ile devredildiğinin" ifade edilmesi ve henüz bir sonuca ulaşamaması nedeniyle, 08/12/2011 tarih ve 4293 sayılı yazı ile konuya ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına görüş sorulmuştur.

Yukarıda belirtildiği şekilde konu ile ilgili süreç devam etmekte olup, TTAŞ'nin önerilerini bildirmesi ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının görüşünün Kuruluşumuza ulaşmasını müteakip çalışmalar tamamlanarak konunun sonuçlandırılması öngörülmektedir.

BAŞKAN – Evet.

Öneriyle ilgili olarak, Aykut Bey, buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) - Sayın Başkan, çok kısa bir Sayıştayın ne düşündüğünü öğrendikten sonra şey yapabilir miyiz size zahmet olmazsa.

BAŞKAN – Buyurun Sayıştay Temsilcisi.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, bu öneri bizim 2009 yılı raporumuzun 13 no.lu dış önerisi olarak yer almış, onları idarenin önerimize katılması üzerine yapılacak işlemleri izlemek

üzere iç öneri hâline dönüştürmüştük. Efendim, biz, iştirakimizle ilişkilerin bile rekabete açık hâlde yürütülmesi gerektiğini düşünüyoruz. Bir önceki şeyde de tartışıldı. Dolayısıyla, Telekom, her ne kadar yaptığı işler itibarıyla kamuya hizmet etse de bu onun özel bir kuruluş olduğunu değiştirmez. Dolayısıyla, bu konudaki yaklaşımımız, Telekom bir özel şirket gibi algılanıp TEİAŞ'la ilişkilerinin buna göre düzeltilmesi, düzenlenmesi gerektiğini düşünüyoruz. Bu çerçevede izleyeceğiz.

BAŞKAN – Peki, burada hizmeti TEİAŞ vermiyor mu? Kim veriyor hizmeti? Ben mi yanlış anladım.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Başkanım, bu bizim TEİAŞ'ın iletimde kullandığı hatlardan Telekom'un faydalanması şeklinde bir... Geçmişte, Telekom'un da kamu olduğu dönemde bizim fiber hatlarımızı Telekom'un kullanımına açmışız, açarken de fiyat belirlenirken de, karşılıklı iki taraf da kamu diye düşündüğümüz için bir yaklaşım sergilemişiz. Geçen süreç içerisinde hem fiber optik kullanım çok önemli hâle gelmiş hem bedeli artmış, bu arada da Telekom kamu olmaktan çıkmış. Dolayısıyla, bu iki değişmeyi göz önünde bulundurularak TEİAŞ'ın ilişkilerini buna göre düzenlemesi gerektiğini düşünüyoruz. Bu çerçevede izleyeceğiz efendim.

BAŞKAN – Anladım.

Haydar Bey, buyurun.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Ben, şimdi “fiber optik kablo” deyince bir tek damarlı bir kablo değil, çok damarlı kablo ve cam gibidir kablonun içerisi. Birden çok şeye tahsis edilebilir bu, yani birçok amaç için kullanılabilir aynı anda. 2 bin kilometre bu hattı kullanıyor kendi amaçları doğrultusunda. Yani bunun için bu kadar büyütülmesine, bakanlıklara falan yazı yazılmasına gerek yok. Telekom kendisi de fiber hatlarını başka kuruluşlara, kurumlara, özel sektöre kullandırıyor, hatları çekiyor, aynı hat üzerinde, üç beş fabrikayı aynı anda, aynı fiber kablo üzerinden götürebiliyor ve bunun kirasını alıyor. Telekom'da bunun bir standart kirası var zaten bu hizmetin karşılığında. Devlete bunu ödemeli en azından bu hattı kullanıyorsa, hiçbir şey yapmazsa. Ama Bakanlığınızdan görüş soruluyor, aradan altı ay geçmiş, Bakanlık cevap vermemiş, 2 bin kilometreyi Telekom –“Türk Telekom” diyoruz, adı artık Türk kaldı onun, aslında Türk değil- bedava yere kullanıyor bunu. Aynı 2 bin kilometre hattı başka yere tahsis etsek Telekom'un ne kadar ücret alacağı bellidir, bunun birim fiyatları belli. Bunun için çok fazla bir şey yapmaya gerek yok, bu kadar dallandırmaya budaklandırmaya gerek yok. Özelleştirildiği tarihten itibaren fiyat analizi yapılır, çıkartılır, oraya şey yapılır ve kullanılmaya da devam eder, ille de şeyden çekilmesi gerekmiyor yani.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Aykut Bey, buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Keşke Haydar Beyin dediği kadar işler kolay olsa.

Şimdi, bu konu Telekom’la ilgili olduğu için çok kısa bir Telekom özelleştirmesini ben hatırlatayım, ondan sonra niye böyle olduğunu daha iyi anlarız. Telekom’u özelleştirirken Aria-Ayccell birleşmesinden başlayarak işte batık bir İtalyan İŞTİM ortaklığı şirketinin kamunun gözde bir şirketiyle birleştirilmesiyle başlanması, 11,5 milyar dolara yüzde 55, yani 6 550’ye satılan Telekom’un daha sonra Berlusconi’ye ait olan yüzde 15 hissesinin bir yıl sonra, on bir ay sonra 23 milyar dolara satılması, imtiyaz kiralaması niteliğinde olan Telekom’un gayrimenkullerinin gözümüzün içine baka baka satılması, yüzde 30 vergiye göre fiyatlanmış -ki çok önemlidir yüzde 30 vergi, kurumlar vergisi- o verginin yüzde 20’ye düşürülerek para aktarılması... Yani onlarca şeyle Türkiye’nin belki de en sorunlu işlemi olan Telekom özelleştirmesinin başka bir temayüzü burada ortaya çıkıyor. 1 metre fiber optik kablo bile pahalıdır. 2 bin kilometre devlete ait fiber optik kablolar kullanılıyor, hatlar kullanılıyor ve Telekom’un cevabi yazısına bakıyorum, diyor ki: “Bu Türk Telekom’un tüzel kişiliğiyle TEİAŞ -mülga TEAŞ- arasında yapılmış bir işlem.” Ama sözleşmede diyor ki: “Kamu kurumu niteliği ortadan kalkarsa bu feshedilebilir.” İkinci, diyor ki: “Türk Telekom’un ülkemizde vermekte olduğu hizmetin niteliği bakımından kesinliğinin sürdürülmesinin -Türk Telekom özel bir şirket, vatandaşlardan çatır çatır para topluyor, bunların parasını ödemek için para topluyor- “... gerektiği ve hâlen Türk Telekom’da bulunan yüzde 31,68 oranındaki kamu hissesi -zaten bunun bir kısmı halka açıldığı için hazine payı düştü, kalan yüzde 70’i hâlâ özel ve Hariri ailesine ait- geçiş sürecinde Türk Telekom’un vermekte olduğu hizmetlerin aksatılmadan devamına olanak verecek şekilde...” Evet, hizmet aksatılmamalı. İmtiyaz sözleşmesinin 38 ve 39’uncu maddelerinde hak ve borçlardan bahsediyor.

Şimdi, kamuya karşı haklarını sonuna kadar kullanan bu şirket kamuya karşı borçlarında, haklarında şahin borçlarında karga. Yani herhangi bir kuruma sen daha önceki kamu kurumu niteliğinde mi fiyatlandırıyorsun? Mesela Hazine Müsteşarlığının telefon faturalarında “Kamu kurumudur, eski fiyattan” mı diyorsun? Hayır. Burada hepsini kullanırken bu borçlar ödenmek zorunda ve bu borçlar ödenirken de özelleştirme sonrasında geriye dönerek de bu tahsilatlar yapılmak zorunda. Rayiç bedelleri belli. Bu, doğrudan Hariri ailesine bir kaynak aktarmaktır. Hacire Aslan, 3 bin liralık elektrik borcuyla -7 çocuklu kadın, kanser hastası- bu ülke onu hapishanede tutuyor. Kanser hastası, tedaviye götürülemiyor, aynı zamanda obezite hastası.

Şimdi, biz bu ülkenin yurttaşları olarak, bu ülkenin milletvekilleri, yöneticileri olarak 7 çocuklu -bir çocuğu ilkokula gidiyor bu kadının; ben evine gittim, gördüm- bu kadını kanser hastasıyken hapishanede bekletiyorsak ve Hariri’den bu parayı alamıyorsak bize yazıklar olsun.

BAŞKAN – Bakanlık Temsilcisi arkadaşımızın söz talebi var.

Buyurun.

ENERJİ BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ NURHAYAT CANTEKİN – Efendim, TEİAŞ Genel Müdürlüğünün talebi üzerine Bakanlığımız Hukuk Müşavirliğinden görüş aldık. Burada bu söz konusu fiberlerin kullanımına son verilmesi için Türk Telekom’a gönderilecek ihtarnamede belirli bir süre tanınması ve bundan sonrası için de önlem alınması için bir ihtarname gönderilmesinin uygun olacağı düşünüldü. TEİAŞ’a ilettik ama yeni bir tarih olduğu için ellerine henüz yeni geçmiştir.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN – Kemal Bey, buyurun.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Tabii, bu konuyu aydınlatmak için... Konu, söz konusu edildiği gibi ücretsiz falan değil. Bu tesis maliyetini başta Telekom ödemiş, 10 milyon dolar, anlaşma böyle. Sonra, gelişen zaman içerisinde biz Telekom’un özelleşeceğini gördüğümüzde “Tüzel kişiliği sona erdiğinde bu hüküm ortadan kalkar.” şeklindeki bir sözleşmeyi kendilerine gönderdiğimizde imzalamadılar. Dolayısıyla, öyle bir karşılıklı anlaşma, akitleşme söz konusu değil. Diğer taraftan, bu incelemelerin başlatıldığı ve takririn yönetime sunulduğu noktada Hukuk Müşavirliğinden görüş alınmış, Hukuk Müşavirliği diyor ki: “O bir de ilave tesisler yaptı bu yatırımın üzerinde. Eğer siz onları haber vermeden, ihbar etmeden keserseniz bunu, dava ederse o haklarını geri alır sizden.” Dolayısıyla, biz bu konuların incelenmesi için dairesince bu çalışmaların yapılmasını uygun gördük yönetimde, dairesi bu çalışmaları yürüttü. Bizim onlara verdiğimiz ihbar tarihi geçerlidir, o tarihten itibaren o tahsilatı yapacağız eğer öyle bir...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Hangi tarih?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Hangi tarih? Orada yazılan tarih efendim. Orada yazılan tarih, altı ay, yedi ay önceki tarih. Biz bu işi feshediyoruz, varsa bir comment’iniz bize geri dönün diye. Onlar da özelleştirmeden ilgili bir maddeye, 30’uncu maddeye özelleştirme mevzuatındaki 30’uncu maddeyi “Türk Telekom yılı bittiğinde -on yıllık, kaç yıllıksa işte özelleşmesi- olduğu gibi teslim eder, aldığı şeklinde teslim eder.” maddesini gösterdikleri gibi, öbür taraftan da tabii, özelleştirmenin gerek dağıtım şirketleri açısından, diğer özelleştirmeler açısından, biz de tüm borç ve alacaklarıyla özelleştirildiğini bildiğimiz için, bir hata yapmayalım şeklinde, Bakanlık Hukuk Müşavirliğinden de bir görüş alma ihtiyacı hissettik. O görüş de geldi arkadaşlarımızdan, ancak üzerinde bir not var diyor ki: “Akademisyenlerden, yani hukuk fakültesinden de bir görüş alınarak işleminin sürdürülmesi.” O şekilde, şimdi, hukuk fakültesinden, Gazi ya da işte Ankara Hukuk Fakültesinden görüş alarak bir hata yapmamak üzere konuyu neticelendirmek istiyoruz.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN – Aykut Bey, buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bu konunun Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı gibi, şartnamesini hazırlayan, o özelleştirmenin mantığını bilen bir

kuruma sorularak bu durumda... Çünkü bütün süreci onlar biliyor, yani hukuk fakültesinden görüş de alsak ne olacak? Öncelikle kamuya bir sormanızı tavsiye ederim ben.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Onlardan aldık efendim.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ne diyorlar?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Onlar net bir şey söylemediler.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Türk Telekom’a kolaylık gösterin derler, başka ne diyecekler?

HAYDAR AKAR (Kocaeli) - Yani ben şeyi anlayamadım, bu tesis veya kablo, 2 bin kilometre fiber kablo... Tesis dediğiniz, ucunda fiber optik çoklandırıncılar var, her iki tarafta, çok da böyle büyük tesis falan değil, kablo maliyeti ve döşeme maliyeti var sonuçta. Bu kablo şu anda kime ait? Türk Telekom’a mı ait, bize mi ait? Bize derken, devlete mi ait?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Kablonun tesis maliyetini Türk Telekom ödedi, biz işletiyoruz, kamudayken.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Kamudayken... Siz devrettiniz bitti o iş. Ödemiştir ama sizin uhdenize geçti değil mi, özelleştirirken artık bizim malımız oldu o?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Biz şu hesaplamalara da girdik: Yani bu on milyon dolar... O zaman büyük bir rakamdı, şimdi daha düşük maliyetleri bunun, yani artık ucuzladı bu fiber optik kablolar.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sadece kablo maliyeti değil toprak vesaire...

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Tabii, tabii, hepsi, hepsi...

BAŞKAN – Müsaade buyurun arkadaşlar.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Neticede, tabii, bunların, kira alınsaydı... “Bu zamana kadar bu tahsil edilmiş mi?” şeklindeki hesaplamalara da girdik ve onun tahsil edilmiş olduğunu gördük. Yani bizim niyetimiz de alma yönünde ama bir krize neden olmak istemiyoruz.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Alma yönünde olduğunu anlıyorum da bu kadar da uzamasını da anlamıyorum. Yani özelleştirme itibarıyla bize geçmiş tesis, zapturapt altına alınmış, kablo bizim, her iki uç da bizim ve o kablonun içerisindeki birkaç damarı onlara kullandırıyoruz. Gayet net ve açık, yani bu kadar...

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Yani şunu da söylememiz lazım: Yani 2007 yılında biz bunları piyasada kullanıma açtığımızda yüksek rakamlarla kira bedelleri elde ettik. aslında konu olan bu, yani çok yüksek rakamlara verilecek bir, kira ücreti alınacak bir tesis olarak düşünülüyor ama elimizdeki diğer fiber optik kabloların kiralama sürecini yeniden gündeme getirdiğimizde iki ay önce yaptığımız ihalede, daha önce 2007’de yaptığımız 15-20 milyon liralık maliyetler yerine 3

milyon liralık bir teklif alabildik. Yani onlar da ucuzladı artık, yani öyle aşırı kârlar falan olacağını zannetmiyoruz ama bu süreci öneri doğrultusunda sürdürüyoruz.

BAŞKAN – Kamer Bey, eklemeniz mi var? Buyurun.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Bu özelleştirme sırasında bu 10 milyon dolarlık, bu bahsettiğiniz yatırım özelleştirilirken Telekom’a özelleştirilmiş mi özelleştirilmemiş mi? Yani o özelleştirilecek Telekom malları arasında bu 10 milyon dolar yoksa otomatikman devlet, özelleştirme kapsamı dışında kalmıştır; dolayısıyla, devlete ait, kirasını ödemesi lazım.

BAŞKAN – Yatırım ilk tesis maliyetini Telekom karşılamış ama şu andaki tesislerin mülkiyeti TEİAŞ’a ait. Buradaki konuşulan, tartışılan husus bu yatırım ilk maliyetini TEİAŞ karşıladığı için herhâlde ilk sözleşmede belli bir süre kullanımı noktasında bir her iki taraf da kamu kurumu olduğu için konuşulmamış. Fakat özelleştirme sonrasında karşımızdaki muhatap özel sektör olduğu için buraya bir kira bedeli takdir edelim noktasında bir çalışma var şu anda.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Beş sene de geçmiş yani.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Bizim SCADA hatlarımızla ilgili...

BAŞKAN – Evet.

Değerli arkadaşlar, süreç devam ettiği için konunun...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Çok özür dilerim, son bir bilgi olsun diye...

BAŞKAN – Peki, buyurun, bilgi paylaşımıyla devam edelim.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Çok kısa, önemli olmasa hiç söylemem.

BOTAŞ’ın da böyle bir durumu söz konusu; BOTAŞ’ın SCADA hatlarında, 8 milyon dolara çok kısa bir hattı kiraya vermesi söz konusu. BOTAŞ’la bir görüşürseniz size bilgi verecektir.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Konunun izlemeye kalması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Başka söz talebi yok.

Genel önerinin izlenmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kurumun genel faaliyetleriyle ilgili olarak söz almak isteyen arkadaşlarımız varsa...

Kamer Bey, buyurun.

Sayın Genel Müdürüm, lütfen not alıyorsunuz, sırasıyla milletvekili arkadaşlarımıza söz vereceğiz. Daha önce de ifade ettim, eğer teknik bir hazırlık gerektiren bir soruysa, Komisyon tutanaklarımızın tarafınıza iletilmesinden itibaren on beş gün içinde yazılı cevap verebilirsiniz.

Buyurun Kamer Bey.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Ben daha önce de yaptığım konuşmada bu para cezalarıyla ilgili, iletişim faturalarıyla ilgili -kesilen- ve itiraz komisyonu diye kurdukları komisyonda -o on altı tane itiraz edilmiş- kimlere ceza kesilmiş, fatura cezası, ne zaman kendisine tebliğ edilmiş, ne zaman bunlar itiraz komisyonuna gitmişler, sonuçları nelerdir? Onları bir öğrenmek istiyorum.

Burada, ayrıca, sizin raporda 700 küsur konutun boş olduğundan söz ediliyor. Bu 700 küsur konutun boş kalmasının nedeni ne? Bir de orada deniliyor ki bir 16' sının sadece kullanım hakkı sizde. Bu kullanım hakkından ne kastediliyor, yani başka yerden mi kiralamışsınız? Sizin aşağı yukarı 4.068 adet lojmanınız olmuş,” Bunun 16' sının kullanım hakkı kendisine ait.” diyor.

Bir de siz araba kiralyor musunuz? Kiralıyorsanız nasıl, kimlerden ve hangi usulle kiraladınız, kaç tane araba kiraladınız? Onu öğrenmek istiyorum.

Bir de bu bazı iletim hatları ihalesinde, işte Alaçatı-Urla, Tahtalı-Yumurtalık-Güney Adana tesisiyle ilgili ihalelerden biri feshedilmiş, yolsuzluk yapılmış. Bu yolsuzluk nedeniyle ihale feshedilmiş ama neticede devlet zarar görmüş. Burada mesela Alaçatı-Urla' da 1 milyon liralık devletin bir zararı var. Yumurtalık-Güney Adana' da da 100 bin liralık zarar var. Bunun aslında sorumlulardan tahsil edilmesi lazım. Bence bu ihale şeyi bir hatadan kaynaklanıyor, o ihale yenileniyorsa o hataya sebebiyet veren kişilerden yani eski sahibinden tahsil edilmesi lazım, bu zararın devlet üzerinde kalmaması lazım. Ben bunları belirtmek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyoruz.

Aykut Bey, buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Şimdi, Sayın Başkan, değerli üyeler; hani, Komisyonun çok da vaktini almamak için birtakım ara önerileri geneli üzerinde söyleyeceğimi söylemiştim.

Şimdi, 26 no.lu öneride Türkiye ile Azerbaycan Nahcivan ve Gürcistan Acara Özerk Cumhuriyeti arasındaki enerji alışverişinde sistem kullanım bedelleri var. Bunun niye alınmadığını çok anlayamadım ben.

Bir de “Rüzgâr santrallerinin elektrik şebekesine bağlanmasının önündeki kısıtların kaldırılması” diyor. Şimdi biz bir taraftan derelerimizi mahvediyoruz, buradaki insanlara zulmediyoruz, diğer taraftan bu rüzgâr enerjisi konusunda kurumsal bir şeyimiz var. Yani izinler EPDK' dan çıkmıyor, başvurular yapılıyor, üç yıl boyunca EPDK yönetmeliği çıkarmadığı için rüzgâr enerjisiyle alakalı sıkıntılar devam ediyor. Burada rüzgâr enerjisine karşı bir kısıt var, yani rüzgâr, güneş, bunlar bizim ithal olmayan kaynaklarımız. Özellikle bu rüzgâr enerjisi konusunda EPDK' nın ve Enerji Bakanlığının isteksizliğini anlamak mümkün değil.

Bir başka: Bu 28' inci maddede bu TEİAŞ Gölbaşı Sosyal Tesisleri İşletme Müdürlüğüne işletilen ve ortak sayaç üzerinden elektrik enerjisi kullanmaya devam edilen sosyal tesislerden

bahsediliyor. Şimdi ben ortak sayaç kullansam, böyle 15-20 tane tacir, sanıyorum bir suç işlemiş olurum değil mi, enerji mevzuatına göre ceza görürüm, yani ortak sayaç üzerinden yaparsam bunu. Yani Enerji Bakanlığının kendisi tutuyor, kaçak elektrik kullanır gibi bir suç işliyor, biz vatandaşa ne diyeceğiz şimdi? Ortak sayaçtan hüküm giymiş adama “Bu Enerji Bakanlığının sosyal tesislerinde var.” deyince ne diyecek? Böyle bir şey olmaz, bizim örnek olmamız gerekiyor. Ortak sayaç falan filan yakışmayan şeyler bence.

Yine notlarıma bakarak devam ediyorum.

Diyor ki 41’inci maddede: “Kamu İhale Kurumunun ihaleyi iptal etmesi üzerine sözleşmenin iptal edilerek işin tasfiyesi, kalan işin tekrar ihalesi, böylece işin bitiminin on bir ay gecikmesine, ek maliyete, gelir kaybına, hizmetin aksamasına...” falan sebep olanların diyor, Enerji ve Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından kurulumuzca... Yani 41’inci madde. Bir şey yazmıyor burada. Onun raporunu istiyorum. Yani burada hangi ana öneriyle ilgili olduğu yazmıyor, sayfası da yazmıyor. O kadar zorlandım ki dün gece çalışırken buna, onu söyleyeyim tekrar da.

Bir de bu TEİAŞ’ta Kurumsal Kaynak Planlaması Projesi meselesi var. Kurumsal Kaynak Planlaması (Enterprise Resource Planning) bizim burada konuştuğumuz bir şey. Kurumsal Kaynak Planlaması şu: Bankalarda ekranlarda işlem yaparlar, online şeyler, yani modern yönetimin elektronik hâlidir. Ne yazık ki bizim kurum ve kuruluşlarımızda -bunu yine söylüyorum- böyle iyi giyimli danışmanlar gelirler “Her şey cennet olacak” diye bunu satarlar, 4-5 milyon dolar da para veriz. Genelde de Dünya Bankası veya uluslararası fonlardan olur bunun kaynakları, sebebi de ihale kolaylığıdır. Zaten anlaşmalarda da Elektrik İdaresinin İyileştirilmesi Projesi diye Hocam anlattı. Yıllardır biz milyonlarca dolar veriz Dünya Bankasına. Bir türlü de kamu kurumlarında bu işler iyileşmez, hep de böyle yerlere gider. METEKSAN firmasından alınmış, 2011 yılına kadar hâlâ çalıştırılmamış. Bununla ilgili bir detay not istiyorum ben ama, çok büyük ihtimalle söyleyeyim, kullanıcı araştırması yapılmadığı için, kurum yeterince sahiplenmediği için, firma da yaptığı sunuma uygun bir proje üretmediği için bu para da çöpe atılmıştır ama bu konuda ben bir bilgi istiyorum sizden.

Şimdi, 45’inci maddede EÜAŞ ve TETAŞ’ta mahsuplaşma işleminde, yani alacak ve borç kısmında mahsuplaşma işleminde uyuşmamışsınız ve sonuçta, alacak ve borç stokunda azlık ve fazlalıklar göstererek mali tabloların doğruyu yansıtmaması sonucu ortaya çıkmış. Haklı mıyım anladığımdan? Yani bu eğer benim anladığım gibi bir şeyse, çünkü bunu da gece geç saatlerde okudum, mali tabloların doğruyu yansıtmaması gibi bir şey çıkıyor ama bunun alt yapısında şöyle bir şey var arkadaşlar: Enerji KİT’lerimiz var, madencilikten başlayan ta dağıtım şirketlerine kadar, işte Türkiye Kömür İşletmeleri, Türkiye Taş Kömürü, onların elektrik üretim şeyleri, TEDAŞ, TEİAŞ. Bunların birbirine borcu, alacağı bir dönem bir sarmal içine girdi. Sonuçta Hükûmet “Buna bir çözüm

bulayım.” dedi, çözüm bulma da şapkadan tavşan çıkarmaktı, cari borçlar birbirinden sıfırlandı, özelleştirme gelirleri de içine konuldu ve bir noktaya geldi. Son derece karışık bir süreç. Ben sizden şeyi rica ediyorum: Kanunun çıkmasından hemen önceki borç ve alacak durumları ve şu an itibarıyla enerji KİT’lerinin birbirlerinden mahsuplaştırılmak üzere borç ve alacak tutarları ne kadardır? Mesela TETAŞ’ın şu an borcu ne kadar? Biz enerji sektöründe ne kadar borçtayız, onu görmek için hazine yetkililerinden bir bilgi istiyorum.

“İncelemelerde bazı sistem kullanıcıları ile anlaşma imzalamadan iletim sisteminin kullanıldığı tespit edildiğinden, mevzuat hükümlerine uyularak ilgili anlaşmaların gereği.” Yani anlaşma yapılmadan kullanıldığını söylüyor Sayıştay. Bunlar hangileridir? Bunların bir listesini rica ediyorum. Sayıştay da bu listeyi incelerse, kendi dedikleri mi oradadır diye.

51’inci madde: “Dengeleme ve uzlaştırma işlemlerinden doğan borçların taksitlendirilmesine ilişkin mevzuatta bir hükmün yer almamasına rağmen bir firmanın...” Bu firma hangisi? 51’inci madde. “...ödeyemediği borçlarının taksitlendirilmesinin, eşitler arasında...” Yani bir tanesini taksitlendirmişsiniz, diğerini taksitlendirmemişsiniz. Bu firma kimdir, hangi borçları taksitlendirilmiştir, toplam borç nedir, taksit tutarı nelerdir bilgisini rica ediyorum.

Bu süresi içinde ödenemeyen alacaklar meselesi var 52’ncisinde. “Katılımcılar arasında ayırım yapılmaksızın gecikme zammı tahakkuk ettirilmesi.” demek ki Sayıştayın böyle bir tespiti var, birilerine gecikme zammı şey yapılmış, diğerlerine yaptırılmamış. Gecikme zammı uygulananlar hangisidir? Önce borç listesini görmek istiyorum, ondan sonra da gecikme zammı uygulananları. Hangisine uygulanmış, hangisine uygulanmamış? Bunlar kayıtlarda da olacağı için...

Benim ara önerilerle ilgili buraya sakladığım konular bunlar.

Bir de son olarak şu enerji işiyle alakalı çok genel ve hızlı bir değerlendirme yapayım.

Değerli arkadaşlar, enerji sektörüyle ilgili ilk planlandığında politika belirlenirken özelleştirme işlerinin dikey bir şekilde yapılması planlanmıştı: Üretim, iletim ve dağıtım. Biz bunu, aradakini boş bırakarak, iletim ve toptan kısmını boş bırakarak dağıtımdan başlayarak özelleştirdik. Bu son derece büyük bir hata, milyarlarca dolar bu ülkeyi zarara sokacak bir hata ve üretimle dağıtım arasındaki işte bu kötü yönetim, bu gizlilikler, bu yolsuzluklar bu aradaki kurumlara sıkışacak, yani İletime, TETAŞ’a ve devlet bundan çok zarar edecek. Enerji işi sadece bizim ülkemizde konuşulan, görüşülen bir iş değil. Ne yazık ki bizim ülkemizde de karar verilen bir iş değil. Çok uluslararası oyuncusu var, buradan çok fakirleşeceğiz, bunu da biliyorum. Enerji özelleştirmelerindeki en büyük hata da dağıtımdan başlanarak özelleştirilmesi.

TETAŞ’ta söyleyeceğimiz çok şey var.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Necati Bey, buyurun.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Teşekkür ederim.

TEİAŞ'ın bir görevi de enerji projeksiyonunu ortaya koymak. Ben arada bir soru sordum ama bunu genişleterek biraz daha, bir kısmını sözlü, bir kısmını yazılı talep edeceğim.

Şimdi, burada projeksiyonda ifade edilen “Mevcut, inşaatı devam eden ve lisans almış olup dönem içinde işletmeye girecek kapasiteler dikkate alınarak güvenilir enerjiye göre denge hesaplanmıştır.” deniyor. Tabii burada 2020'e kadar bir projeksiyon var. Ama burada yine not düşülmüş, 55.778 megavat termik, 22.804 megavat HES, 11,058 megavat RES olmak üzere toplam 89.640 megavat. Şimdi burada bu projeksiyon yapılırken, buradaki ifadeyle, yani lisans almış olup dönem içinde işletmeye girecek kapasiteler 2015 yılından sonra dikkate alınmamış, yani 66.407 megavatta, yaklaşık 8 bin megavatlık, 10 bin megavatlık bir şeyde sabit bırakılmış. Ben bunun gerekçesini istiyorum.

Bir de, bunun içinde mesela nükleer santral anlaşması yapıldı uluslararası bir sözleşmeyle, Medisten de geçti. Bunun da çalışmalarının yürütülüyor olmuş olması lazım. Bununla ilgili de projeksiyonda herhangi bir şey göremiyoruz. Dolayısıyla bunun nedenlerini... Yani rüzgârda tabii o genel kural geçerli. Kısıtlardan ziyade zaten o planlamada puan saatinin yüzde 20'si kadarını devreye almak durumundayız. Bununla ilgili de burada 11 bin megavatlık bir şey var ama sizin ifade ettiğiniz gibi puan saatimiz 36 bin megavat civarında, puan gücümüz.

Bir de ben bu puan güçlerimizin artışını da merak ediyorum 2000 yılından bugüne kadar. Yani projeksiyonlarda bunun da konulması lazım gerektiğini düşünüyorum. Nasıl bir gelişme göstermiş puan gücü, bundan sonra nasıl bir projeksiyon bekleniyor. Çünkü buradaki güçler çok fazla bir şeyi ifade etmiyor. Burada ifade edildiği gibi, termik santralin çalışma saatleri, HES'lerin çalışma saatleri, RES'lerin çalışma saatleri farklı farklı. Yani bunların ortalaması belki bir şey bize verebilir ama sonuç itibarıyla bizim maksimum elektrik ürettiğimiz saatlerde ne kadar üretebiliyoruz? Bu da, sizin de belirttiğiniz gibi, hem stratejik hem önemli. Bu planlamayı yaparken aslında yatırımı da planlamak lazım. Yatırımlar planlanırken ne yapılacak? Çok fazla, ihtiyacın üzerinde bir yatırım yapılırsa gereksiz bir yatırım yapmış olursunuz ama ihtiyacın altında da yaparsanız açık oluşur, dolayısıyla hem elektrik pahalı olur hem de ihtiyacı karşılamamış olursunuz. Dolayısıyla yatırımların da, yani bu projeksiyonların öneminin altını çizmek için de söylüyorum, yatırım planlamasını da yapmak lazım. Yani her önüne gelene bu lisansların, bu bağlantı görüşlerinin verilmesi de ne kadar doğrudur, onu da bilmiyorum. Yani bütün bunları değerlendirecek, 89 bin megavatlık bir güç hakikaten yüksek. Sizin de dediğiniz gibi, 2023 hedefi 100 bin megavatlık bir hedef. Üst üste koyduğumuzda 140 bin megavata çıkan bir şey. Mutlaka burada gerçekleşmeyen, yarım kalan vesaire birtakım şeyler olacaktır ama şu projeksiyon, işin doğrusu, baktığımız zaman en azından uzun vadede, kısa vadede belki birtakım şeyler gözümüzün önünde oluşuyor, gerçekleşebiliyor da, doğru da

çıkabiliyor ama uzun vadede bizi pek tatmin edici bir şey değil. Ben bütün bunların sözlü olanları varsa cevabını, yoksa yazılı olarak da istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Hocam, buyurun.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Burada yaptığımız denetim faaliyetinden, sabahdan beri yaptığımız çalışmadan doğrusu çok şey öğrendim. Arkadaşımın dediğimin tersine, bizim işimiz burada konuşmak olduğu için, hiç fazladan zaman harcamak değil bu konuşmalar. Soruların her biri bir başka eksiği gideriyor.

Genel Müdürüm, şunu dağıttınız bize, anlattınız: Bu 15'inci sayfa, "Ağustos 2006 Sonrası Elektrik Pazarı" başlıklı şema. Şimdi buraya baktığım zaman, özel müşteri ve son kullanıcıyı hariç tuttum, bu hizmeti üretmek için beş ayrı ana bünye var. Şimdi, iletim şirketini biliyoruz, 10 bin personeli olan bir bünye, öbürlerini göreceğiz. Onlar da herhâlde böyle dev kuruluşlar. EÜAŞ, TETAŞ, özel şirketler, TEİAŞ ve TEDAŞ'lar tabii. TEDAŞ'lar da bir tane değil, onlarda daha çok. Şimdi, yalnızca elektrik hizmetinin yönetiminde beş ana, ama TEDAŞ'ları tek tek sayarsam belki 20 yönetici, aktör görüyorum. Buna bir de EPDK'yı eklememiz lazım, sizin bir sürü kararınızın kaynağı EPDK. Bir sürü görüşün, iznin, planlamanın ve benzerinin kaynağı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı. Onun dışında...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Hazine, DPT...

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Onları saymıyorum artık, mali hesap yapan genel yetkilileri. Doğrudan sektörün unsurlarına bakıyorum.

EPDK, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı en az 5, ama gerçekte 20 tane ana yönetici. Bu işin üretiminde tabii doğal gaz var, ithal kömür var, oraya gidersem eğer BOTAŞ, doğal gazla ilgili olanlar da girecek. Şimdi, biz Türkiye'nin elektrik hizmetini böyle bir mekanizmayla yönetmeye çalışıyoruz. Geçtiğimiz günlerde elektrik fiyatlarına gelen zamdan canımız çok yandı, hâlâ da zamlar gelecek, belli. Onun açıklaması şöyle yapıldı: Dünyada istikrarsızlık var, petrol nedeniyle böyle geliyor. Bu istikrarsızlıktan yapacak bir şey yok. Elektrik üretimimi yüzde 53 düzeyinde dünya konjonktürüne teslim etmişim girdisi itibarıyla, 20+ galiba 25 yönetici kurum yaratmışım. Bu tartışmalarda aklıma şu geldi: Acaba yalnızca dışa bağımlılıktan değil de aslında teknik gereklere hiç de uygun olmayan bu kadar parçalanmış bir yönetim yapısı nedeniyle mi doğdu bu zamlar? Bu yönetim yapısı, gerçekten bu çok temel olan ihtiyaç malını yönetmemize imkân veriyor mu? Burada verimli bir yönetim tarzının yürütülebilmesi olanağını görmüyorum. Buna kanıt olarak da ara önerilerde son yaptığımız tartışmayı bundan sonra hep aklımda taşıyacağım. Bir kamu kurumu ile diğer kamu kurumu arasındaki bir anlaşma beş yıldan bu yana kamunun zararına, Türk Telekom gibi

bir yabancı şirketin yararına yürüyorsa, bu parçalanmış yönetim sisteminden biz zamlardan ve kötü yönetimden başka bir şey çıkaramayız.

Bu değerlendirme çerçevesinde şunu somut olarak size sormak istiyorum, buna ilişkin görüşünüzü sormak istemiyorum: 10 bin personelinizin içinde ayrıca gösterdiğiniz mühendis personel var. Ama elektrik iletimi -yalnızca iletimi diyeceğim- kuşkusuz teknik bir iş faka özü siyasi bir iş. Üç nedenle:

Memleketin kalkınmasıyla ilgili bir iş. Elektrik enerjisini vermezsen sanayi yok, sulama yok, tarım yok.

İkincisi: Gelir dağılımı adaletini sağlayacağımız en temel araçlardan biri, o yüzden siyasi bir iş.

Üçüncüsü: Örneklerle gördük, memleketin dış ilişkileriyle doğrudan bağlantılı bir iş, siyasi bir.

Teknik bir iş, ama üç nedenle siyasi bir iş.

Acaba, TEİAŞ'ın merkez bürokrasisinde kalkınma plancısı var mı? İktisatçı, siyaset iktisatçısı belki, siyasal iktisatçı ya da siyaset bilimci var mı? Uluslararası ilişkiler uzmanı var mı? Ben olsam, bunun stratejik planlama dairesini de istihdam ederdim. Onu düşünerek söyleyebilirim, stratejik planlama dairesinde bu tür kadrolarımız var mı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Kemal Bey, buyurun.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii, iletim şirketi tamamen teknik bir kuruluş. Başka şekilde düşünülmesi yanlış olur. Çünkü üretimin dağıtım noktalarına, yani tüketim noktalarına ulaştırılmasıyla oluşmuş bir enterkonnekte sistemi işletiyor. Yani siz eğer ürettiğiniz noktada elektriği tüketebilirsiniz iletim şirketine gerek yok, silin atın. Ama mümkün değil. Çünkü kaynaklar farklı yerde, tüketim noktaları farklı yerlerde. Dolayısıyla, bir iletim şirketine bir enterkonnekte sistem ihtiyacınız var. Niye enterkonnekte sistem ihtiyacınız var? Bölgesel olarak da bu iletimi yapabilirsiniz ama o bölgede santraller ya da bir şekilde bir şeyler arızalandığında, öbür taraflardan fazla enerjiyi transfer etme imkânınız varken edemez duruma gelirsiniz. Dolayısıyla enterkonnekte sistem kaçınılmazdır. Bu enterkonnekte sistemde bizim danışmanımız, Roma Üniversitesinden yıllardır danışmanlığımızı yapan Profesör Richard Tom'un tabiriyle, insanoğlunun şu ana kadar bulduğu en karmaşık sistemdir. Neden? On binlerce primer teçhizat var içinde, milyonlarca sekonder teçhizat ve milyonlarca kilometre sekonder kablo, hepsi birbiriyle iletişim hâlinde; canlı bir sistem bu, bir organizma bu. Bir yerinde bir şey olursa onu hemen devre dışı yapmanız lazım ki organizma devam etsin. O yüzden Ohm Kanunu

elektriğin, burada kaçınılmaz uygulandığı bir kurum, kuruluş ve sistem. Nedir? Siz elektriği iletmek için santral çıkışında 10 kilovolt seviyelerinde olan gerilimi trafolarla 400 kilovolt seviyelerine çıkararak çok ince kesitli iletkenlerle çok uzun mesafelere mümkün olan en az kayıpla... Dünyada 2,5-3 arasındadır bu teknik kayıp, bizde gördüğünüz gibi 2,4'lerde. Dolayısıyla, vardığımız noktada da, tüketim noktasında da ters bir uygulamayla, yine trafoyla kullanılabilir gerilim seviyesini düşünerek... Yani Ohm Kanunu ne diyor? Akım çarpı gerilim eşittir güç. Bu gücü kaybetmeden iki noktayı birleştirmiş oluyorsunuz.

Diğer taraftan, bir sürü iletim ağıyla birbirine örümcek ağı gibi örülmüş bir sistem, Kirşof Kanunu: Gelen akımların toplamının giden akımların toplamına eşit olması gerekir bir elektrik devresinde. Bunu da tamamen uygulayan ve sağlayan bir kurum.

Üçüncüsü de Devre Teorisi. Devre Teorisi de... Siz dersiniz ki şu şu şu hatlar devredeyken buradaki akım kapasitesi budur, bunlar devre dışı olursa budur. Dolayısıyla siz normal şartlara göre sisteminizi kurgularsınız, planlarsınız, korumalarınızı ona göre ayarlarsınız ama o şartlar bir vesileyle, hat arızasından, kesici arızasından veyahut da bir bakım dolayısıyla açılmışsa oradaki teori artık bozulmuştur, o anki teori geçerlidir.

Dolayısıyla burada kullanılacak dil teknik dildir. Bunun haricinde birisi bir şeyler kullanıyorsa işte ona bakmak lazım. Yani “Burada sen bu dili kullanmıyorsun, acaba burada farklı bir düşüncen mi var?” diye sorgulayabilirsiniz.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Çok derin bir şey söyledi, ben anlamadım.

BAŞKAN – Hocam, bizim anladığımız şu: “Tabii, siz siyasetçiler olarak kolaylıkla birtakım konuları yorumlayıp belli konularda karşılıklı olarak görüş farklılıklarınızı ifade edebilirsiniz, ancak biz teknik kişiler olarak belli kanunlarımızın olduğunu ve bu kanunların değişmez olduğunu ve buna uymak durumunda olduğumuzu biliyoruz.” Ben böyle bir şey anladım.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Çok somut bir soru sormuştum personel ve istihdamla ilgili.

BAŞKAN – Evet, somut konulara girelim.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Personel konusuyla ilgili: 8 bin civarında personelimiz var. Buradaki personel sayısında bir azalmadan, yüzde 11 azalmadan bahsederek buna karşılık da yüzde 76 civarında mühendis, teknik personel sayısında artmayı orada ifade etmiştik, sunumumuzda. Burada şunu amaçlıyoruz: Böyle bir teknik kuruluş, burada olacak eksilmelerle alttan desteklenmediği takdirde... Okul hükmünde bu kuruluş. Dışarıda ikinci bir iletim şirketi yok ki oradan transfer edesiniz yetişmiş elemanı. Aldığınız elemanı burada yetiştirmek zorundasınız. Biz aldığımız elemanı beş yıl içerisinde yetiştiriyoruz ama beş yıl sonra... Beş yıl önce bize geldiğinde 2.800 lira para veriyoruz, 2.800 lira etmediği kanısındayız. Niye? Çünkü daha çok etseydi bize gelmezdi. Ama

beş yıl sonra bu 8 bin lira ediyor ve bizden koyup gidiyor. Biz buna “Bir dakika, şu aradaki farkı bize bir öde.” diyemiyoruz ya da gitmemesi için daha fazla ücreti vererek ya da minimum, optimum bir ücret vererek onun orada kalmasını sağlayamıyoruz. Bu bizim zayıf yanımız. Burada büyük sıkıntımız var. Hele şu özel şirketlerin, artık bundan sonra üretim şirketi ve dağıtım şirketi olarak rol aldığı bir konumda böyle bir sıkıntımız var. Öbür taraftan KİK mevzuatı tabii bizim elimizi ayağımızı bağlıyor bu tesislerin bir an önce yetiştirilmesinde. Diğer yandan da dış müdahalelere de açığız yani. Tabii bunlar bizim zayıf noktalarımız. O yüzden, mühendis sayısını artırarak, birileri gitse bile kalanlarla hiç olmazsa sistem ayakta dursun amacındayız.

BAŞKAN – Diğer sorularla ilgili olarak...

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Bir şeye cevap alamadım, o yüzden izninizle, çok somut bir soru soruyorum, bağlantısını da ben kuracağım onun, siz bağlantısız bırakın.

Kalkınma plancısı, plancı, enerji politikası uzmanı, uluslararası ilişkiler uzmanı istihdam ediyor musunuz EİAŞ'ta?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Bizim Araştırma Planlama Koordinasyon Daire Başkanlığımız var, KİT'lerde bu strateji değil, ismi böyle oluyor. Bu daire başkanlığının içinde bütün uzmanlarımız var, TÜBİTAK'tan uzmanlar da çalıştırıyoruz.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Ben onun listesini rica ediyorum.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Hay hay. Uluslararası İlişkiler Müdürlüğümüz tamamen bu konulara hâkim, göreceksiniz. O bilgiyi size ulaştıralım. Aşağı yukarı TEK zamanından beri devam eden bir politikanın sürdürülmesi söz konusu burada.

BAŞKAN – Aykut Bey, ekleme yapmak istediğiniz bir husus mu var?

Buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Evet. Hocamın sorduğu sorulara ben bir siyasetçi özgürlüğüyle, muhalefet siyasi özgürlükçülüğüyle cevap vereyim. Hocam, Enerji Bakanlığı'nda büyümeyle alakalı planlar var uzmanlar vardır. Bu büyüme planları niye önemlidir? Gelecekteki enerji arzı ve talebini belirleme açısından önemlidir ama büyümeyi asıl tahmin etmesi gereken kurum Devlet Planlama Teşkilatıdır. Kaliteli uzmanlar oradadır. Enerji Bakanlığı ile DPT arasında büyüme bakımından bir fark çıkmıştır. Enerji Bakanlığı her yıl yüzde 7 büyüme öngörerek bizim 40 milyar metreküp doğal gaz alacağımızı, ihtiyacımız olacağını tahmin etmiş ve bu büyüme projeksiyonları üzerinden uluslararası anlaşmalar yapmış, DPT “Bu mümkün değil.” diye çığırılmış ama bu gerçekleşmemiş. Bu iki kere olmuş, bir 90'lı yılların ortasında, bir de 2004 yılından itibaren olmuş. Her ikisinde bize nasıl fatura çıkmış biliyor musunuz? Milyarlarca dolar -ki Sayıştay raporunda var, 4 milyar dolardı 2010 yılı itibarıyla- Rusya'dan veya İran'dan alamadığımız doğal gaz demek olmuş, milyarlarca dolar özel sektörden alamadığımız elektrik enerjisi olmuş.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Peşin ödemişiz, sonra almışız.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Doktor, sen bu işleri bilmezsin, boş ver. Öyle değil o işler. Beş yıl...

BAŞKAN – Aykut Bey...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ama yani yanlış bilgi. 5 milyar dolarlık bir işteki şeyi...

BAŞKAN – Aykut Bey, müsaade buyurur musunuz.

Şimdi, buradaki milletvekili arkadaşlarımızın milletvekilliği öncesi mesleklerinin ne olduğunu eğer tartışsak burada biz hiçbir konuyu konuşamayız. Ama buradaki milletvekili arkadaşlarımızın her birisi...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Doğru bir bilgi verelim. 5 milyar dolarlık bir işte...

BAŞKAN – Maksadı aşan bir söz olduğunu doktor arkadaşımıza, İsmail Bey arkadaşımıza...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bu 5 milyar dolarlık bir iş olduğu için müdahale etmek zorunda kaldım. Şimdi, anlaşma çok çeşitli şartlarda yapılır. Bunun süresi beş yıldır. Biz zaten üç yılını geçirdik birçok şeyde. Her bir anlaşma birbirinden farklı yapılır.

BAŞKAN – Konumuza dönelim mi?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Konumuza dönelim, bunlarla ilgili çünkü. Sonuçta bir enerji sektörünü, buradaki arkadaşları da bir daha göremeyeceğimiz için söylüyorum ben.

BAŞKAN – Görürüz, Cenabı Hak ömür verirse niye görmeyelim?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Yani bu konuları başka...

BAŞKAN – Son dönem milletvekilliğiniz değil yani. Ahmet Yeni söylüyor “On yıldır görüyorum ben.” diyor.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Hoca çok güzel bir şey söyledi, dedi ki: “Zamlarla yönetim ilişkisi. Yani bu elektriğe ve doğal gazla yapılan zamlarla sadece uluslararası piyasalardaki fiyat yükselişle mi ilgilidir, yoksa zam yönetim ilişkisi var mıdır?”

Ben söyleyeyim: Bizim enerji sektöründe yüzde 70’e yüzde 30’dur. Dünyada ise yönetim kalitesinin girdilere oranı yüzde 10 ve yüzde 90’dır. Şirketlerin kalitesi de bu yüzde 10 arasındaki farktan ortaya çıkar. Kötü yönetim personel politikaları üzerinden, mevzuat altyapısı üzerinden, yönetsel karar alma süreçlerinde, yönetim kurulunun oluşma biçiminde, her türlü şeyde bu yönetim zafiyetlerini görürsünüz. Mesela büyüme projeksiyonları arasındaki fark bile bir yönetim zafiyetidir.

Ama çok daha önemli bir sorun var; yolsuzluklar ve suistimallerdir bu zamların sebebi. Mesela 2,5 milyar dolarlık, fakir ailelere kömür dağıtımı yapıldığında -Sayıştay raporu gelecek, o söyleyecek- yüzde 30’a yakın, ihale yapmadığımız için fiyat yükselmiştir, iki tane firmadan alma kaygısına. 4-5 milyar doğal gazda al ya da ödede alamadığımız doğal gazın parasını verdiğimiz için fiyatlar yükselmiştir. Yap-işlet santrallerini ta 90’lı yıllardan itibaren yolsuzluk ve suistimallere açık

bir şekilde lisanladığımız için, fiyatları bu şekilde belirlediğimiz ve belirlemeye devam ettiğimiz için fiyatlar yükselmiştir. Doğal gaz ve akaryakıt üzerinde yüzde 65'e yakın vergi olduğu için fiyatlar yükselmiştir. Ama bunların en altında yatan sebep de gizlilik kültürüdür. Bizim tip hibrit demokrasilerde idareler, hükûmetler yaptıkları işleri sürekli gizlemek, verilen sorulara cevap vermemek, kamuoyunu bilgilendirmemek yöntemiyle gittikleri için hiçbir zaman sorunlar tespit edilememiş ve sorunlara da sağlıklı çözüm önerileri getirilememiştir.

Hocam çok zor sorular soruyor, ben bu cevapların alınamayacağını biliyorum ama inşallah Hocam bu soruları sormaya devam eder.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Kemal Bey, diğerlerine yazılı mı cevap vereceksiniz?

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Evet efendim, yazılı cevap vereceğim.

BAŞKAN – Vedat Bey, eklemek istediğiniz bir husus var mı EPDK olarak?

EPDK TEMSİLCİSİ – Hayır efendim.

BAŞKAN – Hazine olarak arkadaşımızın söz talebi var.

Buyurun.

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI TEMSİLCİSİ ÖMER FARUK CENK – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Sayın Erdoğan'ın konuşmasında enerji KİT'lerinin birbirlerine olan borçlarıyla ilgili bir bölüm geçtiği için, o konuda bilgi vermek için söz aldım.

Biz Hazine Müsteşarlığı olarak bu enerji KİT'lerinin birbirlerine olan borçlarının sadeleştirme işlerini tamamladık. Geçen hafta tamamlandı. Sizin bu talebinizi biliyorum, BOTAŞ alt komisyon toplantısında da oldu talep. Fakat, kuruluşlar bize bilançolarındaki düzeltmeleri göndermediği için henüz size rakamları vermiyoruz ama hem sizinle hem komisyonun diğer üyeleriyle işlemler tamamlanınca memnuniyetle paylaşacağız.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Komisyonumuzun değerli üyeleri, Türkiye Elektrik İletim AŞ'nin 2010 yılına ilişkin bilanço ve netice hesaplarının alt komisyon raporunun sonuç bölümünü okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – **Sonuç:** Türkiye Elektrik İletim AŞ'nin **2010 yılı** bilançosu ve 469 milyon 851 bin 873,95 Türk lirası dönem kârı ile kapanan gelir tablosu tasvibe sunulur.

BAŞKAN – İbra edenler... Etmeyenler... İbra edilmiştir.

Sayın Genel Müdürüm, eklemek istediniz bir husus varsa, mikrofonunuz açık.

TEİAŞ GENEL MÜDÜRÜ KEMAL YILDIR – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri, bizi dinleme sabrını gösterdiğiniz için hepinize teşekkür ediyorum.

Hayırlı olsun diyorum efendim.

BAŞKAN – Biz de teşekkür ediyoruz, çalışmalarınızda başarılar diliyoruz.

Değerli üyeler, böylelikle Türkiye Elektrik İletim AŞ' nin 2010 yılına ilişkin bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri tamamlanmıştır.

Şimdi, TETAŞ' ın hesap ve işlemlerini görüşmeye başlayacağız.

On dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.00

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati. 16.10

BAŞKAN: Fahrettin POYRAZ (Bilecik)

BAŞKANVEKİLİ: Ahmet YENİ (Samsun)

SÖZCÜ: Şenol GÜRŞAN (Kırklareli)

KÂTİP: Faruk SEPTİOĞLU (Elazığ)

-----0-----

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, çalışmalarımıza **Türkiye Elektrik Ticaret Taahhüt Anonim Şirketinin 2010 yılına ait hesap ve işlemlerini görüşmeleriyle devam ediyoruz.**

Elektrik piyasasında faaliyet gösteren kamu şirketlerinden birisi olan **TETAŞ**, kamu ve özel sektörün ürettiği elektriğin toptan alım ve satımını yapmakla görevli kuruluşumuzdur. 2001 yılında Bakanlar Kurulunun 02/03/2001 tarih ve 24334 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 05/02/2001 tarih ve 2001/2026 sayılı kararı ile kurulan TETAŞ, 2003 yılında Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan aldığı lisans ile çalışmalarını yürütmektedir.

TETAŞ’ın başlıca görevleri, kamu ve özel sektörün ürettiği elektriği toptancı olarak satın almak ve kamu ve özel elektrik dağıtım şirketleri ile doğrudan müşterilerine satmak, enerji alım ve satım anlaşmaları yapmak, enterkoneksiyon şartları oluşmuş olan ülkelerle elektrik ticaretini gerçekleştirmek, yeterli, sürekli ve düşük maliyetli elektrik enerjisi temini için gerekli tedbirleri almaktır.

Gelişmiş ülkelerde devletin elektrik işletmelerindeki payı giderek azalmaktadır ancak kamusal bir hizmet niteliği taşıdığı için devlet bu ülkelerde yine de elektrik enerjisi sektöründen tamamen çekilmiş değildir. Bu doğrultuda ülkemizde de rekabetçi bir enerji piyasasının oluşması yönündeki çalışmalar hâlen sürdürülmektedir.

Şimdi, Komisyonumuzu bilgilendirmek üzere TETAŞ Genel Müdürü Dr. Hacı Duran Gökkaya’ya söz vereceğim.

Öncesinde toplantımıza katılan kurum yetkilileri ile diğer kuruluş temsilcilerinden Komisyonumuza kendilerini tanıtmalarını rica ediyorum.

(Komisyona katılan bürokratlar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Hacı Bey, buyurun.

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ DR. HACI DURAN GÖKKAYA – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekillerim, Sayıştay Başkanlığının değerli üyeleri, Bakanlığımızın, Kalkınma Bakanlığının, Hazine Müsteşarlığının, EPDK’nın değerli temsilcileri, kıymetli katılımcılar;

teşekkülümüzün 2010 yılı üst komisyon toplantısına hepiniz hoş geldiniz. Şahsım ve mensuplarımız adına saygılar sunarım.

Teşekkülümüz Türkiye'de enerji sektörünün yeniden yapılandırılması kapsamında 05/02/2001 tarih ve 2026 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Türkiye Elektrik Üretim-İletim AŞ'nin üç ayrı tüzel kişilik olarak yeniden yapılandırılması sonucu 01/10/2001 tarihinde kurulmuş ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye göre teşkilatlandırılmış bir iktisadi devlet teşekkülüdür.

Teşekkülümüzün merkezi Ankara'da olup taşra teşkilatı bulunmamaktadır. Yönetim Kurulumuz 1 başkan ve 5 üyeden oluşmaktadır. Genel Müdür aynı zamanda Yönetim Kurulu Başkanıdır. Genel Müdürlük ise Genel Müdür, doğrudan Genel Müdüre bağlı Hukuk Müşavirliği ve Teftiş Kurulu Başkanlığı, üç adet genel müdür yardımcılığı ile altı daire başkanlığı ve dört şube müdürlüğünden oluşmaktadır. Teşekkülümüzde 46 memur, 141 sözleşmeli memur ve 20 işçi olmak üzere toplam 207 personel istihdam edilmektedir.

4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'na göre teşekkülümüzün ana görevi, devletin genel enerji ve ekonomi politikalarına uygun olarak kamu adına elektrik ticareti ve taahhüt faaliyetlerinde bulunmaktır.

Teşekkülümüz bugün itibarıyla mülga TEAŞ ve TEDAŞ'dan sözleşmelerini yürütmek üzere devraldığı toplam kurulu gücü 8.818 mw olan Yap-İşlet, Yap-İşlet-Devret ve İşletme Hakkı Devri modelleri ile işletilen santrallerden; geçiş dönemi sözleşmeleri kapsamında toplam kurulu gücü 7.000 mw olan Elektrik Üretim AŞ'ye ait hidroelektrik santrallerden; ithalat/mübadele anlaşmaları kapsamında diğer ülkelere ve PMUM'dan elektrik enerjisi satın almakta ve satın aldığı bu enerjiyi TEDAŞ'ın yeniden yapılandırılması sonucu oluşan 8'i kamu, 13'ü özel sektör tarafından işletilen toplam 21 dağıtım şirketine, iletim sistemine doğrudan bağlı toplam 52 adet müşterisine, ihracat/mübadele anlaşmaları kapsamında diğer ülkelere ve PMUM 'a satmaktadır.

Teşekkülümüzün 112 milyon TL'si ödenmiş, 67 milyon TL'si ödenmemiş olmak üzere toplam 179 milyon TL sermayesi bulunmaktadır.

Teşekkülümüzün İstanbul'un Anadolu yakası elektrik dağıtım hizmetlerini yürütmekte iken, imtiyazı 2002 yılında kaldırılmış olan ve bugün itibarıyla herhangi bir faaliyeti bulunmayan 1 milyon TL sermayeli Aktaş Elektrik Ticaret AŞ'de yüzde 15 oranında hissesi bulunmaktadır.

Teşekkülümüzün bağlı ortaklığı bulunmamaktadır.

Teşekkülümüz, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan lisans almış Türkiye'nin ilk toptan enerji satış şirkettir. Teşekkülümüzün 31/12/2012 tarihinde sona erecek olan Toptan Satış Lisansı süresinin yedi yıl uzatılması için 20 Mart 2012 tarihinde Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu nezdinde girişimde bulunulmuştur.

Teşekkülümüzün yıllık toptan satış tarifesı, 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ve Hazine Müsteşarlığının Maliyet Bazlı Fiyatlandırma Mekanizmasının Uygulanmasına Yönelik Usul ve Esaslar Genelgesi doğrultusunda, satın alınacak enerji maliyeti, işletme giderleri ve Hazinenin öngördüğü kâr marjı göz önünde bulundurularak her yıl ekim ayı sonuna kadar belirlenmekte ve Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun onayını müteakip uygulamaya konulmaktadır. Tarife belirlenirken öngörülen döviz kuru ve doğalgaz fiyatı gibi maliyet unsurlarında yıl içinde sapma olması durumunda, üç ayda bir, artı veya eksi yönde tarife revizyonu yapılmaktadır.

Geçiş dönemi sözleşmelerinin yürürlüğe girdiği 01 Eylül 2006 tarihine kadar Türkiye'de tüketilen elektrik enerjisinin yüzde 80-85'ini alıp-satan teşekkülümüzün pazar payı, bu tarihten itibaren EÜAŞ'ın dağıtım şirketlerine doğrudan satış yapmaya başlaması ve özel üretim şirketlerinin devreye girmesi ile birlikte bu pay yüzde 33 seviyesine düşmüştür.

Kısaca, yıllar itibarıyla elektrik enerjisi alış-satışımızı da söylemem gerekirse; teşekkülümüz 2010 yılında 87,033 milyar kwh elektrik enerjisini ortalama 12,19 kr/kwh tarife üzerinden toplam 11,135 milyar TL bedelle satın almış, iletim kayıpları düşüldükten sonra kalan 85,254 milyar kwh elektrik enerjisini ortalama 14,67 kr/kwh tarife üzerinden toplam 12,513 milyar TL bedelle satmıştır. 2010 yılı brüt 1,123 milyar TL kârla kapatılmıştır.

2011 yılında ise teşekkülümüz 2011 yılında, 82,284 milyar kwh elektrik enerjisini ortalama 14,13 kr/kwh tarife üzerinden toplam 11,583 milyar TL bedelle satın almış, iletim kayıpları düşüldükten sonra kalan 80,754 milyar kwh elektrik enerjisini ortalama 13,85 kr/kwh tarife üzerinden toplam 11,187 milyar TL bedelle satmıştır. 2011 yılı, döviz kurlarında meydana gelen ani yükseliş nedeniyle 463 milyon TL zararla kapatılmıştır.

2012 yılında ise 82,717 milyar kwh elektrik enerjisini ortalama 16,73 kr/kwh tarife üzerinden toplam 13,838 milyar TL bedelle satın almayı, iletim kayıpları düşüldükten sonra kalan 80,463 milyar kwh elektrik enerjisini ortalama 18,35 kr/kwh tarife üzerinden toplam 14,762 milyar TL bedelle satmayı ve yılı 6, milyon TL kârla kapatmayı planlamaktadır.

Kısaca ithalat ve ihracatımızdan bahsetmek isterim:

Teşekkülümüzce, komşu ülkelerle ülkemiz arasındaki enerji iletim hattı bağlantılarındaki kapasiteler ile bu ülkelerin enerji alt yapıları ve arz-talep durumları izlenmek suretiyle enerji ithalatı ve ihracatı ile ilgili ilişkiler canlı tutulmaya çalışılmış, bu kapsamda Gürcistan, Acara Özerk Cumhuriyeti, Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti, Yunanistan, Suriye ve Türkmenistan'la elektrik enerjisi ithalatı, ihracatı ve mübadelesi yapılmıştır.

Bu çerçevede,

- 2010 yılında Türkmenistan, Nahçıvan ve Acara'dan toplam 932 milyon kwh ithalat yapılmış, Suriye'ye 627 milyon kwh ihracat yapılmıştır.

- 2011 yılında Gürcistan ve Nahçıvan'dan toplam 415 milyon kwh ithalat, Nahçıvan ve Acara'ya toplam 19,425 milyon kwh ihracat yapılmıştır.
- 2012 yılında ise Gürcistan ve Nahçıvan'dan toplam 600 milyon kwh ithalat yapılması planlanmıştır.

Yine tüketicilerin bölgelerarası maliyetten kaynaklanan fiyat farklılıklarından kısmen veya tamamen korunması amacıyla 4628 sayılı Kanun' a eklenen Geçici 9' uncu madde ve EPDK tarafından çıkarılan tebliğ gereğince 01 Ocak 2007 tarihinden itibaren uygulanan Fiyat Eşitleme Mekanizması teşekkülümüzce yürütülmektedir. Bu kapsamda, EPDK tarafından belirlenen destekleme bedelleri, destekleyen dağıtım şirketlerinden her ay tahsil edilerek desteklenen şirketlere ödenmektedir.

Kısaca Akkuyu Nükleer Santralinden de bahsetmem gerekirse; Rusya ile ülkemiz arasında imzalanan uluslararası anlaşma çerçevesinde Akkuyu'da tesis edilecek toplam 4.800 mw gücündeki nükleer güç santralinin birinci ve ikinci ünitelerinde üretilecek enerjinin yüzde 70'i ile üçüncü ve dördüncü ünitelerinde üretilecek enerjinin yüzde 30'unu 12,35 ABD cent/kwh ağırlıklı ortalama birim fiyattan on beş yıl süre ile satın alma görevi teşekkülümüze verilmiştir. Rusya'nın belirlediği proje şirketinin gerekli lisansları almasını müteakip enerji satın alma sözleşmesi görüşmelerine başlanacaktır. Proje şirketi, teşekkülümüzce alınacak enerji haricinde üreteceği enerjiyi serbest piyasa koşullarında değerlendirecektir.

Kısaca borç ve alacaklarımızdan da bahsetmek isterim:

Teşekkülümüzün Mart 2012 sonu itibarıyla;

- TEDAŞ ve kamu dağıtım şirketlerinden 1,094 milyar TL,
- Özel dağıtım şirketlerinden 10 milyon TL,
- Diğer müşterilerden 20 milyon TL olmak üzere, toplam 1,124 milyon TL alacağı bulunmaktadır.

Aynı tarih itibarıyla;

- EÜAŞ'a 434 milyon TL,
- Diğer üretim şirketlerine 287 milyon TL,
- TEİAŞ'a 242 milyon TL olmak üzere, toplam 963 milyon TL borcu bulunmaktadır.

Herkesi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, **2010 yılı raporuna** ilişkin olarak iki adet öneri vardır.

İlk öneriyi okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Öneri 1-: Yıl içerisinde makroekonomik göstergelerde meydana gelebilecek değişikliklerden dolayı TETAŞ'ın toptan satış tarifesini nedeniyle oluşabilecek zararlara meydan verilmemesi, Genel Yatırım ve Finansman Programı'nda belirlenen mali hedefleri

tutturabilmesi için şirketin tüm maliyet unsurlarını içeren tarife tekliflerini 4628 sayılı Kanun ile Hazine Müsteşarlığı tarafından hazırlanan genelgede belirtilen süre içerisinde EPDK'ya sunulması.

BAŞKAN – Cevabı alalım.

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ DR. HACI DURAN GÖKKAYA – Sayın Başkanım, cevaplıyorum:

Cevap 1: Teşekkülümüzün her yıl 1 Ocak tarihinden itibaren geçerli olacak satış tarifeleri, alınan elektrik enerjisinin ortalama maliyeti ve teşekkülümüzün mali yükümlülüklerini yerine getirebilmesi ile Hazine Müsteşarlığının ilgili yıla ilişkin Genel Yatırım ve Finansman Kararnamesi çerçevesinde öngörülen makroekonomik göstergeler esas alınarak belirlenmekte ve EPDK'nın onayını müteakip yürürlüğe girmektedir. Ayrıca teşekkülümüz, yıl içerisinde makroekonomik göstergelerde değişiklik olması veya başka nedenlerden dolayı maliyetlerinde artış veya azalış olması durumunda, Hazine Müsteşarlığının Maliyet Bazlı Fiyatlandırma Mekanizmasının Uygulanmasına Yönelik Usul ve Esaslar Genelgesi kapsamında 1 Nisan, 1 Temmuz ve 1 Ekim tarihlerinde yürürlüğe girecek revize tarife önerilerini sırasıyla Şubat, Mayıs ve Ağustos ayları sonuna kadar EPDK'ya sunmaktadır.

Bu kapsamda teşekkülümüzce tarife önerilerinin süresi içerisinde EPDK'ya sunulmasına azami hassasiyet gösterilmektedir. Ancak bazı dönemlerde tarifenin belirlenmesinde etkili olan göstergelerle ilgili olarak teşekkülümüz dışından elde edilen bilgi ve belgelerin tamamlanması tarife başvuru süresini aşabilmektedir. Bu durumlarda genelgede belirtilen süre içerisinde EPDK'ya gerekli açıklama yazısı gönderilmekte ve tarife tekliflerimiz bilgi ve belgelerin tamamlanmasını müteakip EPDK'nın onayına sunulmaktadır.

Öneri doğrultusunda uygulamalara devam edilecektir.

BAŞKAN – Öneriyle ilgili olarak söz talepleri var.

Hacı Bey, şimdi arkadaşlarımızın sorularını lütfen sırasıyla not alın. Cevaplanması mümkün olanları şimdi cevaplayın. Ama sorular içinde eğer teknik hazırlık gerektiren hususlar varsa da Komisyon tutanaklarımızın tarafınıza iletilmesinden itibaren on beş gün içerisinde yazılı olarak cevap verebilirsiniz.

Aykut Bey, buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sayın Başkan, öneriyle ilgili değil ama biraz önce konuşma yaparken Komisyon arkadaşım İsmail Bey'in galiba biraz kalbini kırdık. Ben kendisinden özür diliyorum, nezih bir arkadaşımızdır kendisi. Kastım o değildi yani burada benim de bir yürek yaram var, bu önemli bir şey. Kalbinizi kırdıysam özür dilerim, dostluğumuz zedelenmesin, siyasi mücadelemiz aynı ateşle devam etsin diyorum ben.

BAŞKAN – İsmail Bey, buyurun.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Ben de Sayın Milletvekilimiz Aykut Bey’in bu duyarlı davranışından dolayı teşekkür ederim. Tabii ki bizi yaralayan, mesleğimizle ilgili olan hitap. Bu mesleğe karşı doktor arkadaşların bu hitaba çok kızdıklarını ben size bir kez daha belirteyim yani hiçbir hekim arkadaş kendisine “doktor” diye hitap edilmesini asla istemez. Tabipler Odasını geçen gün ziyaret ettiğimde gördüm ki buna çok kızıyorlar, sinirleniyorlar. Hiçbir meslek grubuna da bu meslek grubunun adıyla hitap edilmez, “hâkim, savcı, avukat” denmez, bunların sonuna bir “bey” getirilir. Ben bunu bile getirseniz yine kaniydim ama tabii ki bizim hayatımızda sade hekimlik var ama ben de aşağı yukarı bir sekiz dokuz yıllık yöneticilik yaptım. Dolayısıyla, kendime göre bilgi, birikimim var. Bunların göz ardı edilmemesi gerektiğini düşünüyorum ki, ilerideki dönemlerde inşallah göreceğiz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Her iki arkadaşımıza teşekkür ediyoruz.

Necati Bey, buyurun.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii, bu fiyatlandırma ve finansman konusunda TETAŞ’ın zarar etmemesiyle ilgili bir öneri gelmiş. Tabii benim Hacı Bey’in buradaki sunumunda merak ettiğim bir şey var. 2011 yılını zararla geçirmiş TETAŞ. Şimdi buradaki rakamlara baktığımızda, elektriği 2010 yılında ortalama 14,67 satmışsınız ama 2011 yılında 14,67’den daha yüksek olması gerekirken 13,85 kuruşa satmışsınız. Yani hem maliyet bazlı fiyatlandırmadan bahsediyoruz. Yani bu bildiğim kadarıyla, takip ettiğimiz kadarıyla birtakım yıllar itibarıyla da son yıllarda özellikle TETAŞ da dâhil zam yaparak fiyatlarına satışlarını sunuyor. Buradaki çelişkiyi ben merak ettim.

Şimdi, tabii, bir de burada TEİAŞ’la ilgili sorduğumuz sorunun cevabını aslında Hacı Bey vermiş. Bu mahsuplaşmadan sonraki borç/alacak durumu zannediyorum. Ama yine burada mahsuplaşmadan sonra yine siz “TEDAŞ ve kamu dağıtım şirketleri” demişsiniz. Dolayısıyla, bu 1,094 milyarlık kısmı niye TEDAŞ’ta, diğer kurumların aktararak kalmadı? Yani bildiğim kadarıyla bütün alacaklar TEDAŞ’a geçerek işte EÜAŞ vesaire ama sizin hem TEDAŞ’tan alacağınız kalmış hem de EÜAŞ’a ve TEİAŞ’a da borcunuz kalmış. Dolayısıyla, bu da bir finansman sıkıntısına vesile olacaktır. Gerçi kamu kurumları, daha doğrusu enerji KİT’leri aralarındaki genelde borç/alacak ilişkisine çok fazla geçtiğimiz dönemde dikkat edemediler mecburiyetlerden kaynaklanan nedenlerle. Ama yine bu finansman sıkıntısını, bu borç/alacak ilişkisinden dolayı hem bu durum hem de bundan sonraki gelişmelerde nasıl bir program yürütülecek, onu da merak ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Kamer Bey, buyurun.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Teşekkür ederim.

Şimdi, efendim, tabii, burada yazılanlar formalite icabı. Yani “Üç ayda bir fiyat ayarlamasını yapıyoruz.” diyorlar, “Zaten döviz kuru, doğal gaz fiyatları, maliyet unsurlarında yıl içinde sapmalar olması durumunda üç ayda bir fiyat artırırız-azaltırız.” diye. Şimdiye kadar ben hiç görmedim fiyatın azaldığını.

Ben şimdi evvela şunu öğrenmek istiyorum: Yani şimdi özel üretim şirketlerinden en yüksek alınan kilovatsaat kaç kuruştur? Şu anda birçok üretim şirketlerinden elektrik alıyorsunuz. Bunlarda kilovatı en yüksek olanı kaç kuruştan alıyorsunuz?

Şimdi ayrıca da nükleer enerjiyle ilgili bir pazarlık yapılmış Hükûmet tarafından. 12,35 Amerikan doları, yani sentten alacaksınız. Tabii şimdi dolar 2 liraya çıkarsa bu aşağı yukarı 25... İleride de daha şey edecek. Şimdi dâhilî piyasalarda işte 13 kuruşa, 14 kuruşa veyahut da 16 kuruşa alınan bu elektrik... Bu satış fiyatları aynı zamanda da, daha alışları... Bu çok büyük bir rakam doğuruyor karşımızda. Yani o kadar pahalı bir elektrik alınıyor ki, nasıl tabana, tüketiciye intikal edecek? Türkiye’de artık elektrik kullanmak çok büyük bir lüks hâline gelecek.

Bir de bu son... Elektriğe yüzde 10 zam nereden oldu? Gökten vahiy mi indi yani, ille yüzde 10? Yani hiç görülmemiş bir şey, yani birdenbire elektriğe yüzde 10 zam. Ondan sonra 18,7 doğal gaza zam. Yani bu kadar basiretsizlik olur mu? Yani normal olarak yüzde 1-2 zam yapılabilir ama böyle durup dururken insanların cebini acıtan bir zam yapmak da bence çok basiretli bir davranış biçimi olmuyor.

Şimdilik bunları öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ederim efendim.

BAŞKAN – Aykut Bey, buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Şimdi, bu ana raporun 25’inci sayfasındaki tabloya baktığımızda EÜAŞ’ın toplam içinde TETAŞ’a sattığı pay 2009 yılında 8,89’ dan 2010 yılında 3 kat artarak yüzde 24,35’e denk gelmiş. Yani toplamda... Sayıştay raporu varsa elinizde. Sanıyorum ki burada herhâlde 2009 kriz yılı olduğu için elektrik üretiminde düşüş oluyor değil mi? Ve yap-işlet-devret santrallerinde alım garantisi olduğu için EÜAŞ’taki üretim kısılarak buradan mı alım yapılıyor? Bu böyle mi anlamamız gereken bir şey?

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Onu tam anlamadık efendim. Bir daha söyler misiniz?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Şimdi, Sayıştay raporunun 25’inci sayfasında... Sayıştay da bakarsa. 25’inci sayfadaki ilk satırda yurt içi alımların “EÜAŞ” başlığında en son sütunda 2009 yılında toplam payı 8,89. TETAŞ, alımlarının yüzde 8,89’unu EÜAŞ’tan yaparken, 2010 yılında 24,35’e, 3 katına çıkıyor.

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Rakamsal yanlışlık var.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Netleştirelim de, rakamsal yanlışlık varsa uğraşmayayım boşuna.

EÜAŞ'tan 2009 yılında 825 milyon 610 bin liralık alım yapılırken, 2010'da 2 milyar 711 milyon 601 bin liralık alış yapılmış görünüyor. Bu rakam doğru mudur acaba?

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – TL bazlıdır.

BAŞKAN – Kime soralım onu? Sayıştaydaki arkadaşlarımız, raporun sahibi olarak ne diyorsunuz?

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Başkanım, şimdi dördüncü ve beşinci sütunlara bakarsak miktardaki payı 23,78'den 26,51'e çıkmış. Tutardaki payı ise 8,89'dan 24,35'e çıkmış. Yani bu da fiyatlardaki artıştan kaynaklı.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Yani miktarda 3 puan artış varken, fiyatta 16 puan artış var. Hem miktarda artış olmuş ama asıl önemli olan kamu fiyatlarına zam yapıldığı için şeyli olmuş gibime geliyor. Çünkü toplam özel sektör-kamu sektörü dağılımı. Ben şimdi Enerji Bakanlığı Temsilcisine sormak istiyorum: Yani bizim bazı zamanlarda... Mesela ben raporun ilerleyen kısımlarında okuduğumda yap-işlet-devret santrallerinin bir kısmından elektrik alamayarak... Yani yükümlülüğümüz... Çünkü onlara bir alım garantisi veriyoruz. Bu garanti yerine getirilemeyerek ödemeler de yapılmış değil mi?

O zaman bundan sonra Sayıştay ile Enerji Bakanlığı raporu bir okusunlar, anlaşsınlar, bize öyle gelsinler.

BAŞKAN – Şimdi arkadaşlar tabii şeyi takip etmeye çalışıyor. Bir taraftan siz...

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Başkanım, ben izah edebilir miyim acaba daha açıklık getirmek açısından?

BAŞKAN – Tamam, buyurun.

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Şimdi, 2009 ile 2010 yılında EÜAŞ fiyatlarındaki fiyat farklılığından dolayı kaynaklanıyor. 2009 yılında 2,64 dolar-sent 4,11 kuruşken, 2010 yılında 11 kuruştan bize satış yaptı bu kendi aramızdaki anlaşma çerçevesinde. Şimdi hâl böyle olunca tabii ki o oranlama biraz şeyli yapılmış; fiyatta yükselme, miktarda yükselme yok. Miktar ise her yıl bize tahsis edilen... Herkesin de bildiği gibi, EÜAŞ'ın bu hidroelektrik santrallerini yapma bize verilmesi, yap-işlet, yap-işlet-devret, işletme hakkı santrallerinde kısmen fiyat farklılıklarını minimize... Türkiye ortalama fiyatını tutturmak açısından 20 milyar ile 22 milyar kilovatsaat arasında değişmeler olmuş. Bu da onların müşterileri ile bizim müşteriler arasındaki azalma ve çoğalmasında. Bunu örnekle izah edecek olursam, direkt müşterilerimiz doğrudan bizden alırken, zaman içerisinde bu direkt müşterilerimiz bizden ayrılmış, 4628 sayılı Yasa gereği de yeni bir müşteri alma imkânımız olmadığı için onlardan aldığımız elektrik miktarı 22 milyarlardan 20 milyar

civarlarına düşmüş. Bu miktar aşağı yukarı bütün yıllar aynı. Ancak, fiyat olarak birden 4 kuruştan 11 kuruşa çıkmış. Zannediyorum oradaki tarifte ondan bahsediyor.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sayın Başkan, benim burada anlamak istediğim şöyle bir şey: Önce şu deminki raporun 26, 27, 28’inci sayfalarını okursa... Mesela diyor ki: “Yapılan incelemelerde Adapazarı ve Gebze doğal gaz kombine çevrim santrallerinin 2010 yılında teslim edilen ve alıcı talimatı nedeniyle üretilmeyen enerji miktarları...” O dediğim hususlar bu 26 ve 27’nci sayfaları okursanız burada. Şimdi tabii biz özel müşterilere doğrudan satış olmaya başladığı zaman yap-işlet-devretle santrallere bir elektrik alım garantisi veriyoruz. Bu durumda bu garantiler dolayısıyla, yani özel sektörden elektrik alma garantisi dolayısıyla kamu santrallerinin üretiminde bir düşüş yaşanıyor mu? Mesela Çan Termik Santrali iki aydır elektrik üretmiyor. Hangi termik santraller yüzde kaç kapasiteyle çalışıyor? Bizim toplam alım garantimiz nedir, üretim kapasitemiz nedir ve biz ne kadar üretimi kamuda kısıtık?

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Başkanım, cevaplayalım mı?

BAŞKAN – Gerçi, başka söz isteyen arkadaşlarımız da var, öncesinde de söz alan arkadaşlarımız var. O zaman diğer arkadaşlara da vereyim sözü, siz not alın lütfen.

Ali Bey, buyurun.

ALİ SARIBAŞ (Çanakkale) – Ben de tabii buna paralel bir soruyu sormak istiyorum. Sonuçta kendi işlettiğimiz, Enerji Bakanlığının kendi kömüründen alarak kendi akışkan yataklı santralleri işleterek elde ettiği enerjinin kilovatı kaç senttir, net?

İki: Gene diğer santrallerden ya da özel sektörlerden rödovans karşılığı eski sistem santrallerden elde ettiğimiz, kamunun işlettiği, Enerji Bakanlığının işlettiği kaç senttir ya da kaç kuruştur? Fark etmiyor, çevirebiliriz. Aynı rakamları verirseniz daha iyi mukayese yaparız. Şimdi oradan bir yere gelmek istiyorum.

Tabii, bunun dışında özel sektörden ithal kömürlü termik santrallerden satın aldığınız, sizin alarak sattığınız, üretimdekiler kaç kilovat, kuruş ya da senttir?

Bunları kıyaslarken şunu sormaya çalışıyorum: Burada son yıllarda gördüğümüz ki, burada Akkuyu Termik Santrali’nde de gördüğümüz rakamları da koyduğumuzda çok çeşitli fiyatlar çıkıyor ortaya. Yani burada paçallamadan çok fiyatlar çıkıyor. Ama burada pahalı alıp... Mesela az önce arkadaşımın dediği... Ben son iki aydır özellikle kendi işlettiğimiz termik santrallerden net gün/saat belirterek söyleyebilirim. Santrallerin elektriğinin durdurulduğunu ve buradan elektrik almadığınızı biliyorum, net söylüyorum. Tam iki aydır net. Ama buna rağmen, az önce de sordum, özellikle size bu konunun pazarlamacısı olarak net soruyorum: Yine özellikle doğal gaz işletim santrallerinin, çalıştırılarak en pahalı elektrik üretiminin olduğunu bildiğimiz santrallerin çalıştığını da net biliyorum. Durdurulduğunu da biliyorum. Burada bir çelişki yok mudur? Ben bunu rakamsal olarak istiyorum.

Yani burada farklı bir enerji sektöründe... Çünkü çok gizli anlaşmalarınızın olmasından çok siz pazarlama şirketisiniz sonuçta. Ucuzu varken, o kâr marjı varken pahalıya alıp buradan aradaki kârınızı... Sonuçta ticaret yapıyorsunuz, satıyorsunuz müşterilerinize. Bunu böyle yaparken de tabii biz tüketicilere bakarak ben soruyorum. Biz tüketiciler bu yanlış politikalarınız ve alımlardan dolayı biz fazla fiyat ödemek zorunda kalıyoruz. Bunu öğrenmeye çalışıyorum. Özellikle de burada bir özel sektörün korunması mı amaçlanmıştır yoksa burada kâr amacınız mı vardır ya da kamu kuruluşunun özellikle bekletilerek, stoplanarak zarar etmesi ya da onu bir stok olarak geriye dönük sıkıştırmızda mı kullanacağız amacı vardır? Bunları net bilgi olarak istiyorum.

BAŞKAN – Necati Bey, buyurun.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Şimdi tabii burada dikkat çekilen bu konularda bazı çelişkiler var. 2009 yılında EÜAŞ'tan alınan 20 milyar kilovatsaatlik enerjiye 825 milyon lira ödenmiş sadece. Ama yap-işlet-devretin toplamına 13 milyar kilovatsaatlik miktara 2,186 milyar ödenmiş. Yani şimdi hem neredeyse yarısına yakın rakam elektrik alıyorsunuz EÜAŞ'tan 2009'da hem de neredeyse 3 katını ödüyorsunuz. Yani neredeyse 6 katı veya en az 5 katı burada EÜAŞ fiyatıyla yap-işlet-devretler arasında fark var. 2010'a geldiğimizde hemen hemen aynı rakamları aldığımız yap-işlet-devretlerin kilovatsaat olarak aldığımız rakamları bu sefer geriye düşmüş. Yani 2010'da da bu defa EÜAŞ'ın fiyatları yükselmiş. Yani bu tezat nedir? Şimdi bir piyasanın içerisinde bir şey ucuzluyorsa her yerde ucuzlaması lazım, bir şey pahalılanıyorsa, yani elektrik fiyatları... Sonuç itibarıyla, siz paçal yapıyorsunuz ama yani bu paçanın içerisindeki fiyatlar da paramparça olmuş. Yani bunun mantığı nedir? 2009'da, ifade edildiği gibi, devlet tarafından sübvansiyon yapılarak bu özel sektör korunmak mı istendi? Yani olabilir, bunlar zarar etmesin vesaire diye böyle bir talimat mı geldi? Yani bu tablodaki... Ben daha önce alt komisyona girmeden önce işaretlemişim bunları da. Sonra gelemedim. Ama hakikaten buradaki bu tabloda çok fazla çelişkiler var. Yani bu çelişkilerin... Tablonun diğerlerine de bakarsanız aynı çelişkiler var 2009'la 2010 arasında. Özellikle EÜAŞ karşılaştırıldığında var. Yani bu tabii göze batan bir rakam. Bunun da tabii bir açıklamasını isteriz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Hacı Bey, buyurun.

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Ben son ile başı birleştirerek Necati Bey'in sorularını cevaplayayım.

Son şeyinde biraz önce de izah ettim. Ancak, bizim durumumuz ile EÜAŞ'ın ayırt edilmesi açısından bizim yapımızdan kısaca bahsetmem gerekiyor. Konuşmamda da belirttiğim gibi, TETAŞ, bir EÜAŞ'tan elektrik alıyor, bu 20 milyar civarında. 60 milyar civarında da yap-işlet, yap-işlet-devret, işletme hakkı santrallerinden alıyor. Biz ki buna zorunlu alımlar diyoruz. Bunlar sözleşmeyle bağlanmış, fiyatları yapılırken bitirilinceye kadar ne olacağı ortaya konulmuş.

Şimdi, bizim aldığımız fiyatlar tek tek önümde, isteyen milletvekillerimize de arz ederiz bunu. Tabii, bu şirketlerden aldığımız -şirketlerden derken, yap-işlet, yap-işlet-devretlerden, her birisi ayrı ayrı- 13,76 sentten başlıyor. 6,5 sente kadar, bir kısım amortismanları düşmüş, aldığımız santraller var birim fiyat itibarıyla. Şimdi buradaki temel amaç, biz eğer bunu sadece yap-işlet, yap-işlet-devret, işletme hakkı devri santrallerini TETAŞ üzerinde bırakıp bir paçal fiyat bunlarla yapsaydık bizim tarifemiz şu anda tek başına TETAŞ fiyatı çok yükseklerde olacaktı. Bundan dolayı. Ki, bu bizlerden çok daha önce yapılmış, karar verilmiş şey. EÜAŞ'ın 20 milyarını bu santrallerden alınan fiyatların paçallaşarak aşağı çekilmesi, yani tek başına TETAŞ satışlarının yüksek fiyattan değil de... Çünkü daha önceden EÜAŞ'ın tüm santrallerinin tamamı bizdeydi. Ancak, 2007'den sonra EÜAŞ dağıtım şirketlerine de doğrudan doğruya elektrik satmaya başladı.

Kamer Bey'in sorusunu da bu arada cevaplandırmış olayım Necati Bey'in sorularını bitirmeden. EÜAŞ santralleri ayrı ayrı kendileri işletiyorlar. Biz onların ne kömürlerini ne de diğer hidroelektrik santrallerini ne de varsa rüzgâr vesaire santrallerinin durumu bilmeyiz. Bilsek bile bizim görevimiz değil, onlardan bunun cevabının alınması lazım. Biz de sadece bu 8.818 megavatlık santrallerin verdikleri elektrik... Her yıl yaptığımız, geçiş dönemi sözleşmelerinde her yılda yenilediğimiz miktar ve tarifeyi, oturuyoruz, kendilerinden hem pazarlık usulü hem de görüşmeler usulü... Tabii genel durumu göz önünde bulundurarak. Bize sadece 2010 yılında yüksek bir fiyattan verdiler yine Necati Bey'in sorusuna dönecek olursam. Zaten orada bir problem varmış gibi gözüküyor. Oysaki sadece fiyatın yükselmesi... 2003 yılından, yani bizim Genel Müdürlüğümüzün kuruluşundan bu tarafa fiyatlar genelde aşağıda. Sadece 2010 yılında EÜAŞ'ın fiyatlarını kamu olarak, TETAŞ'ın fiyatlarını piyasa sinyalini oluşturması açısından bir paçallama neticesinde bize o yıl yüksek fiyattan verdiler elektriği onların durumunu da göz önünde bulundurarak. Onun haricindeki fiyatlar, işte bu seneki fiyatı da 3,94 kuruş. Bu belki şöyle bir soruyu akla getirebilir: Ya böyle bir taraftan o tarihte yükselttiniz, bu tarihte.. O günün şartları, kamu olarak biz... Tabii Enerji Bakanlığımız belki daha iyi cevap verir, Enerji Bakanlığımızın şey üzerindeki değerlendirmesi de olabilir bizim şeyimizde ama biz fiyatlarımıza bakarak bunu yapıyoruz.

Şimdi yüksek fiyatı söyledim biraz önce. Bunun üzerinde yüksek fiyatımız yok. Kamer Bey sormuştu.

KAMER GENÇ (Tunceli) – 13 sent değil mi?

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Aldığımız fiyat 13,76 sent. Şu andaki fiyatı. Bu yıllara göre azalıyor. Belki biraz daha fazlaydı, bu, yıllara göre düşüyor.

KAMER GENÇ (Tunceli) – İlk yapılan sözleşmede mi bu fiyatla alıyorsunuz? Mesela Hakkâri'de yeni yapılan santraller var.

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – O santrallerden biz almıyoruz. Biz tek tek sayıları da diyebiliriz ama burada 17 tane yap-işlet-devretler var, 5 tane yap-işlet var, 2 tane de işletme hakkı devri santral var, o santrallerden alıyoruz biz.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Yani o santrallerden hangisinde kilovatı kaçta alıyorsunuz? Bize yazılı gönderirseniz...

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Size göndeririz de. Yalnız, ortalama fiyatı bu.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Hisse sahipleri kim, onları da bilelim.

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Tabii, şirketler.

Şimdi sorulan bir sorunun içerisinde, biraz önce söylediğimiz gibi, EÜAŞ santrallerine ilişkin bir şey söyleyemem, onlar özel kişileri koruyor, kolluyor... Bizde bütün santrallerden, mesela yap-işlet santrallerinden yüzde 85 alım garantisi var. Biz yüzde 85 bu alım garantilerini her yıl tuttururuz. Hatta üzerindeki aldıklarımız bizim daha faydamıza olduğu için bunu artırırız, daha yüksek tutarız. Yap-işlet-devretlerde ise yüzde 100'ünü alırız elektriğin. Ancak, bazı sebeplerden dolayı, diyelim ki bakım ve onarım, işte arızalardan dolayı süresinde verememişse bizim bu yap-işlet-devret santrallerimiz bunları yıl sonunda mutlaka ve mutlaka tamamlattırırız. Yani EÜAŞ, TETAŞ'a bağlı ve ilgilendiğimiz santrallerden asla ve asla birisine "noksan çalıştır", diğerine "biraz fazla çalıştır" gibi bir şey yok.

Evet, başka soru?

Necati Bey'in bir de borç/alacakla ilgili değerlendirmesi vardı. Doğrudur, kamu şirketleri arasında çıkarılan mevzuat gereği, yasa gereği bir mahsuplaştırma yapılmış. Bu mahsuplaştırma neticesi durum nötrleşirken, biraz önce konuşmamda da söylediğim gibi, 8 kamu santrali yine borçlarının bir kısmını ödememeye devam etmektedir. Yani bunlar şu anda ödenmiyor. Hâliyle TETAŞ Genel Müdürlüğü olarak bizim personel gideri haricinde bir yatırımımız falan yok, gayet açık ve şeffaf şeylerimizde. Bir yere harcama da yapılmadığı için çok cüzi bir personel giderimiz oluyor. Aldığımız enerjiyi aynı şekilde, tarifelerde de bahsettiğim gibi, paçallayarak ve EPDK'nın da onayından geçirerek satıyoruz. Ama bu 8 kamu şirketi ve daha önceden kendilerine devreden TEDAŞ, borçlarını ne yazık ki ödeyemiyor. Bunun sebeplerini de hepimiz biliyoruz. Bölgede bu şeyi toplayamıyorlar, kaçak kaybın fazlası... Tabii burada hakkını yememek gerekir TEDAŞ'ın, onlar da uğraş veriyor ama... Özel sektörden ise hiçbir alacağımız yok. Orada "diğer şirketlerden" derken, vadesi gelmemiş ve süresi içerisinde ödenenler... Tarihi tam tutturmak açısından o miktarı koymuşlar. Özel sektördeki alacaklarımızı da kurşuna kadar alıyoruz. Ne yazık ki kamu şirketlerine faiz de tahakkuk ettiremiyoruz, etmiyoruz, bize de tahakkuk ettirmiyorlar. Bizim de tabii alacağımızı, bu şekilde alamadığımızı kime vermememiz gerekiyor? EÜAŞ santraline vermememiz gerekiyor. Aksi

takdirde kredi bulmamız gerekiyor. Kredi de yine bize bir mali külfet getiriyor. Ondan dolayı da bu borç/alacak şeyi de oradan geliyor.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Kamu santrallerinin...

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – EÜAŞ'ın, bizim değil.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sizin alım yükümlülükleriniz dolayısıyla yani özel sektördeki yap-işlet-devretlerdeki alım yükümlülükleri dolayısıyla kamu santralleri düşük kapasiteli...

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Hayır, kamu santrallerini neden çalıştıramadıkları bizim görevimiz değil. EÜAŞ var, EÜAŞ'ın.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Özellikle ben şunu söylüyorum: TETAŞ'ın özel sektörden alım yükümlülükleri dolayısıyla, önceliği özel sektöre vererek yap-işlet-devretlerdeki bu alım garantileri dolayısıyla tazminata mahkûm olmamak için kamu santrallerinin düşük kapasiteyle çalıştırıldığı bilgisi doğru mudur?

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Bizce doğru değil. Biz 20 bin kilovatsaat elektrik enerjisini alıyoruz bir kere EÜAŞ'tan.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Enerji Bakanlığı Temsilcisi eğer şey yaparsa...

BAŞKAN – Şimdi soruları bir bitirsin, Enerji Bakanlığı Temsilcisi ve Hazine Temsilcisi arkadaşşıma söz vereceğim.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bir de o zaman mikrofon açıkken bir şeyi sorayım da Sayın Başkan. Yani zaman almamak için söylüyorum: 2010 yılı itibarıyla yabancı kaynaklar yaklaşık 13 katrilyon olmuş. Yani bu kurumun yabancı kaynakları 13 katrilyon demek... 2011 yılı sonu itibarıyla bu rakam ne oldu? Veya 2012'nin ilk çeyreğinde ne oldu yabancı kaynaklar? Borcunuz 2010 sonu itibarıyla 12 katrilyon görünüyor, şu an nedir o borç?

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Şu anda, biraz önce söyledim efendim, borcumuz...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Şirketin toplam borcu?

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – 1,124 milyon borcumuz var.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – O mahsuplaşmadan sonra elde kalan o, tamam.

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Şu andaki net borcumuz bu.

BAŞKAN – Hacı Bey, lütfen devam edin.

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Bizim cevaplandırmadığımız Nedret Bey...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Şimdi ben iki soruya... Zaten şu daha basit de, ona hiç değinmediniz. 2010'da 14,67 kuruşa satarken, 2011'de niye 13,85'e düşürdünüz fiyatı? Buna cevap vermediniz.

Bir de, bakın burada çelişkiden bahsederken, 2009 yılında elektrik talebinde yüzde 2 düşüş var. Yani dolayısıyla 2009’da arz fazlası var. 2009’da EÜAŞ’tan aldığınızda... Aşağı yukarı zaten 2010’da 23 milyar almışsınız, 2009’da 20 milyar almışsınız. Hem de bu arz fazlasının karşılığı işte EÜAŞ rakamlarıyla vermiş, 4 kuruşa size elektrik vermiş. Ama özel sektöre baktığımızda neredeyse 2009’la 2010 arasında aynı rakamları vermişler. Ama 2010’da düşüş var. Yani 2009’da niye özel sektörün fiyatları yükseliyor? Yani bu ticaretin mantığına aykırı bir şey. Arz fazlasının olduğu yerde, talebin düşük olduğu yerde fiyatlar yükseliyor, talep yükseliyor, arz dengeleniyor, fiyatlar düşüyor. Yani özel sektörde düşüyor, EÜAŞ’ta artıyor. Yani bunun bir mantığı olması lazım. Siz madem ticaret yapan bir şirketsiniz, yani elbette, mutlaka sizin tabii KİT olmanız hasebiyle o ilişkilerin, KİT’ler arasındaki ilişkilerin bir şeyi var, size mecbur olduğunuz... Ama özel sektörle alakalı da bu dengesizliği... İşte rakam ortada, 2009’da 17 kuruş civarında almışsınız özel sektörden ortalama fiyatı. Bu 2010’da da 16 kuruşa düşmüş. Bunun mantığını bana açıklamanızı istiyorum. Ben onun için sordum ama hiç değinmediniz.

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Şimdi ona kısaca şöyle cevap vereyim, daha detaylı, bu dokümanla beraber size arz edelim: Bir kere bu zorunlu alımlar her yıl azalıyor. Her yıl bizim tarifemizde onlarda azalma var. EÜAŞ’la bunu yan yana getirdiğiniz zaman o biraz farklı. EÜAŞ bize çok düşük bir fiyat verdi, sadece bir yıl yüksek bir fiyat verdi, onu da size yazılı açıklamayla bildirelim.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Nükleer enerjiyle ilgili demin söylediniz. Nükleer enerjide ne zaman almaya başlayacağız?

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Efendim, nükleer enerjiden 2019 yılında alınacak. Bu fiyat da 2019 yılının fiyatı. Bir ünitesi 2019’da...

BAŞKAN – İsmail Bey, buyurun.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Ben bir şey sormak istiyorum: Burada bu tabloyu incelediğim zaman, 25’inci sayfada, 2010 yılındaki EÜAŞ’ın birim fiyatı 11,7 kuruş, yap-işlet-devretlerin birim fiyatı 14 kuruş ortalama, yap-işletlerin birim fiyatı 13 kuruş, PMUM’da da 10 kuruş. Siz dediniz ki “En yüksek 13,75 sentten aldınız.” dediniz, bu da yaklaşık herhâlde 20 kuruşa falan tekabül ediyor.

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Bugün itibarıyla.

İSMAİL GÜNEŞ (Devamlı) – Bugün itibarıyla.

Bu yüksek aldığınız firmadan niye yüksek alıyorsunuz? Diyelim ki “Bu yeni açılan firmalarla sözleşme yapılırken belli bir süre yüksekte alacağız, sonra az alacağız.” diye mi bir anlaşma var, yoksa bu firma imtiyazlı bir firma mıdır? Ben bunu sormak istiyorum.

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Efendim, imtiyazlı firma olması söz konusu olamaz. Hem yap-işlet hem de yap-işlet-devretlerin yüzde 85’i doğal gazla çalışan

santraller. Bu doğal gazla çalışan santrallerde doğal gazda meydana gelen artış, döviz artışlarında -bir de dövizle bunların fiyatları- artan ve eksilen yönde şey olursa bu fiyat değişebilir. Diyelim ki bugün bir fatura ödemesi yaptığınızda dolara göre, bir döviz kuru var ise bir gün sonra çok küçük bir değişiklik de olsa bize sorabilirsiniz “Niye bu fiyat aşağı düştü, niye yukarı çıktı?” diye. Bir kere bizim durum, yap-işlet, yap-işlet-devretlerde kuruşla değil dolar bazlı olduğundan dolayı meydana geliyor.

İkincisi, sorunuzun devamı: Bunlar kurulduğu ve devletle yapıldığı andan itibaren sonuna kadar, işletme sonuna kadar alacağı yatırım, değişken ve sabit işletme giderleri ve diğer giderler aşağı yukarı belli. Bunlara etki eden unsur yine doğal gaz. Eğer doğal gazda bir artış olmazsa fiyatlar otomatikman aşağı doğru gidiyor, yani yüksekte başlamış, aşağı doğru. Buna iskândan bir örnek verecek olursak iskân fiyatı 9-10 sentlerdeyken şimdi 6-7 sent civarlarında kömür.

Arz ederim.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Niye önce yüksek, sonra düşük verdiniz?

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Onu yazılı olarak verelim, hem şu listeyi size arz edelim. Orada bir yıl maalesef yüksek bir fiyattan aldık, o da kendi aramızdaki yaptığımız anlaşmadan dolayı.

BAŞKAN – Hocam, buyurun.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Sayın Genel Müdür, hoş geldiniz.

Sunuşunuzun 5’inci sayfasında elektrik piyasasındaki payımız var. Ben bilgi eksikliği gidermek için rica ediyorum bunun cevabını. Eylül 2006 tarihine kadar yüzde 80-85 payınız, o tarihten sonra EÜAŞ ve özel üretim şirketleri girmiş, yüzde 33’e düşmüş. Bu nasıl bir değişiklik? Bir kararla gerçekleşen değişiklik mi? Anlamı nedir bunun? BOTAŞ’ın piyasa payını...

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Tabii ki bu Bakanlığımızın ve enerji piyasasının bir kararla ortaklaşa aldığı, EÜAŞ’ın da piyasaya elektrik satması... Geçiş döneminin sözleşmeleri o tarihte yürürlüğe girdi. Bununla beraber yüzde 80’leri bizdeyken hâliyle sadece dağıtım şirketlerine... EÜAŞ’ın da dağıtım şirketlerine direkt elektrik satması karar altına alınınca bizim miktarımız otomatikman aşağı düştü. Bu yine biraz fazlaydı, 40’larda falandı. Konuşmamın da devamında söylemiştim: Direkt müşterilerimiz var iletim hatlarına doğrudan bağlı, bunlara da biz satış yapıyor idik. Yine 4628 sayılı Karar çerçevesinde bizden ayrılmak isteyenlere ayrılma imkânı getirildi, ayrılanlardan sonra da yeni müşteri almama yine bu kanun çerçevesinde vardı, ondan dolayı da bir azalma oldu ki bu yüzde 33 civarlarına düştü.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Neden?

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Nedeni herhâlde... EPDK’daki arkadaşımıza verelim sözü.

EPDK TEMSİLCİSİ METİN KAYABAŞI – Bakanlığımız da herhâlde aynı şeyi söyleyecektir. 2004 yılında uygulamaya konulan strateji belgesinde, 21 dağıtım şirketi bazında yeniden yapılanma ve Elektrik Üretim Anonim Şirketi'nin de yine özelleştirilmesi öngörülmüş idi. Bu kapsamda daha sonra bu 21 şirket bazında EDAŞ da yeniden yapılandırıldı. TETAŞ'ın da daha önce EÜAŞ'tan almış olduğu kapasite ikiye bölündü; bir kısmı EÜAŞ'ta kaldı, bir kısmı da TETAŞ'ta kaldı, ondan dolayı payı düştü. Aslında kamunun payı, yine eşit toplam içerisindeki üretim payı eşit ama bir kısmı TETAŞ'ta kaldı, bir kısmı EÜAŞ'ta kaldı, olay bu.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Bu yeniden yapılanma neden?

EPDK TEMSİLCİSİ METİN KAYABAŞI – Bu yeniden yapılanma şu, az önce Genel Müdürümüz ifade etti: Aslında, tabii, bu tartışma o zamanki dönemlerde şöyleydi: TETAŞ'ın ortalama satış fiyatının piyasa fiyatlarına yakın bir fiyat olması piyasaya vereceği sinyal açısından önemliydi. Bu bazda, yükümlenilen maliyetlerin yap-işlet, yap-işlet-devretle işletme hakkı devrinden kaynaklanan, yükümlenilen maliyetlerin ortalamasıyla o dönemdeki genel ortalamayı tutturabilmek adına EÜAŞ'ın düşük fiyatlı olan santrallerinin TETAŞ'a tahsis edilmesi idi. Yani şöyle düşünelim: Aslında şu anda TETAŞ'ın kanuna göre birinci derecede yükümlülüğü şu: Yap-işlet, yap-işlet-devret ve işletme hakkı devir santrallerine ait yükümlülüklerin yerine getirilmesi. Bunun paçalda şu anki diyelim ki fiyatı kuruş olarak 25 kuruş ise bunu 25 kuruştan EDAŞ'a 21 tane satmak zorunda. “Bu 25 kuruştan satılmasın.” dendi çünkü o dönemde yanlış algılamalara sebep olabilir, piyasaya girecek yeni yatırımcılar “Bu 25 kuruş.” diye fiyatı yanlış algılayabilir düşüncesiyle bir paçallama öngörüldü EÜAŞ'ın maliyetleriyle, o paçallamaya göre de TETAŞ'ın portföyü dizayn edildi.

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Sayın Vekilime şunu da arz edeyim Başkanım müsaade ederseniz.

Şimdi, 4628 sayılı Kanun'da da bazı değişiklikler yapıldı, buna ek geçici maddeler konularak bu düzenleme ifadesini buldu. Arkadaşımızın da söylediği, strateji belgesine dayalı olarak EÜAŞ -yine bu bizim şeyimiz değil ama ben piyasada olduğumuz için- şirketlerinin kısa zamanda ve süreç içerisinde tabii, özelleştirilmesinin, santrallerinin ayrı ayrı özelleştirilmesinin de göz önünde bulundurularak -onu bu yapının içerisinde ayırmak suretiyle- hem bu yap-işlet alım sözleşmelerimiz var elinde, bunun korunması hem de onlara rahat, yumuşak bir özelleştirme sisteminin sağlanması yeğlenmişti.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – TETAŞ kurulurken mi?

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Hayır, 2007'dekini söylüyorum. Strateji belgesinde arkadaşımızın söylediği o.

BAŞKAN – Yani şöyle mi algılamamız gerekiyor: Biz EÜAŞ'ın santrallerini özelleştireceğiz dolayısıyla EÜAŞ'ın santrallerinin her birisi ayrı ayrı sadece TETAŞ'a elektrik satma mecburiyeti

altında kalmayacaklar. Kendileri de doğrudan doğruya piyasaya satıcı olarak girip tüketicilere veyahut da işte kullanıcılara satış hakkı verilmiş oldu. Dolayısıyla daha önce EÜAŞ, TETAŞ vasıtasıyla satış yaparken şu anda kendisi de doğrudan doğruya TETAŞ'ı baypas ederek -öyle söyleyeyim- dağıtım şirketlerine şu anda elektrik verme imtiyazına sahip oldu, öyle diyelim.

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Başkanım, aynen öyle. Bir de o geçiş dönemi sözleşmelerini alan adamlar geçiş dönemi sözleşmelerini alacak idi santral bazında yapıldığı için. Söylediğiniz doğru.

BAŞKAN – Evet.

Hocam, buyurun.

BİRGÜL AYMAN GÜLER (İzmir) – Üçü arasındaki pay ne kadar şimdi piyasada; TETAŞ'ın, EÜAŞ'ın ve özel şirketlerin?

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Yüzde 20 civarında özel şirketlerin, yüzde 33 bizim, diğeri de EÜAŞ'ın.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Çok kısa bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Toparlayalım artık, arkadaşlar.

Buyurun Necati Bey.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Bu, finansman konusu olduğu için... Burada 2010'da 315 milyonluk bir finansman gideri gözüktüyor nakit sıkıntısından kaynaklanan. Bu, 2011'de de muhtemelen devam etmiştir aynı finansman sıkıntısı olduğu için. 2012'de böyle bir öngörünüz var mı? 2011'de birtakım şeyler, işte bu mahsuplaşmalar yapıldı. Yine özellikle özel şirketlere ödemediğiniz elektrik paralarından dolayı bunları ödemişsiniz, zaten kamu arasında yok fiyat farkı, dolayısıyla 2012'de de birtakım fiyatlar verdiniz ama bunda da finansmandan kaynaklanan sıkıntılar var mı? Bunlara ne gibi tedbirler aldınız? Bunu da açıklarsanız.

BAŞKAN – Buyurun Hacı Bey.

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Söylediğiniz gibi bir kredi çektik. O zaman yine henüz mahsuplaşma işlemleri sürdürülüyor idi, tamamlanmamıştı. Borç yükümlülüklerimizi yerine getirmek açısından onlara ödediğimiz temerrüt faizinden bankadan aldığımız temerrüt faizinin daha düşük olması sebebiyle çok cüzi o zaman bir kredi çektik ama 2011 yılında öyle herhangi bir kredi kullanmadık. 2012 yılında da 170 milyon civarında bu serbest piyasadaki elektriğin alımı açısından TEİAŞ'a ödenmek üzere bir kredi çektik, onun haricinde kredi kullanmadık, finans şeyimiz yok.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Mahmut Bey, ne diyorsunuz öneriyle ilgili olarak.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Başkanım, önerinin izlenmesi.

BAŞKAN – Önerinin izlenmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer öneriyi okutuyorum:

Öneri 2:

Sayıştay raporunda yer alan diğer öneri ve tavsiyelerin yerine getirilmesi.

BAŞKAN – Cevabı alalım.

Cevap:

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Öneri doğrultusunda yükümlülükleri yerine getireceğiz, raporun tavsiyelerine uyacağız.

BAŞKAN – Diğer önerilerle ilgili olarak söz talebi var mı?

KAMER GENÇ (Tunceli) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Genel mi istiyorsunuz, öneriyle mi ilgili?

KAMER GENÇ (Tunceli) – Öneriyle ilgili.

BAŞKAN – Evet, buyurun.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Şimdi, bu Sayıştay raporunda ikinci bir öneri: “TETAŞ’ın aşağı yukarı 10,8 milyar liralık alacakları var. Bu alacak tahsil edilmemiş 2011 sonu itibarıyla.” diyor.

Mesela, burada bir de zaman zaman bu enerji alımlarında geç ödemeler dolayısıyla 2010 yılında 315 milyon 678 bin 994 lira faiz ödemişsiniz. Öte tarafta...

BAŞKAN – Kamer Bey, kaç numaralı öneriden bahsediyorsunuz?

KAMER GENÇ (Tunceli) – Sayıştay raporunun 2 no.lu önerisi.

BAŞKAN – Ana öneri mi?

KAMER GENÇ (Tunceli) – O gelmemiş üst komisyona efendim.

Yani Sayıştay raporunda 2 numaralı öneri bu.

BAŞKAN – Alt komisyon raporunun 2 numaralı önerisini diyorsunuz.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Ama bunu almamış, alt komisyon da almamış, onun için niye almadı? Evvela bunda bize açıklık getirmesi lazım.

TETAŞ’ın 10,8 milyar liraya ulaşan alacakları var, alacaklarının büyük bir kesimi de dağıtım şirketlerinde.

BAŞKAN – TETAŞ?

KAMER GENÇ (Tunceli) – Evet, yani TETAŞ’tan da var ama... Mesela, işte Boğaziçi Elektrik, Akdeniz Elektrik, Aras Elektrik, Dicle Elektrik, Fırat Elektrik, Gediz Elektrik, Göksu Elektrik, İstanbul Anadolu Yakası EDAŞ, Toros Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi, Van Gölü Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi, Yeşilirmak Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi, TEİAŞ, Devlet Demiryolları, PETKİM gibi... Yani aşağı yukarı bunlardan büyük bir alacakları var, bunlar tahsil edilmemiş. Ayrıca

da bu sene içinde, 2011 yılında 315 milyon 678 bin 994 lira da gecikme faizi ödemiş kendi borçlarını yerine getirmediği için. Bu alacaklar niye tahsil edilmemiş, onu bir öğrenmek istiyorum. Komisyon niye bunu öneri olarak getirmedi?

BAŞKAN – Bizim alt komisyon üyesi arkadaşlara “Niye bunu yerine getirmediğiniz?” diye... Soru biraz şey. Mutlaka konuşulmuş, tartışılmıştır orada.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Yani söylenmiyor da.

BAŞKAN – Ama usulümüzü isterseniz biz bozmayalım çünkü diğer önerileri ve alt komisyon önerisini görüşmemiz için önce okutup sonra onu görüşmeyi kabul etmemiz gerekiyor.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Tamam olur, öyle yapalım.

BAŞKAN – Raporun 2 no.lu önerisini, alt komisyonda görüştüğümüzü bir okuyalım:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Şirketin kamu ve özel sektör enerji üretim şirketlerine olan ödeme yükümlülüklerini zamanında yerine getirmesi büyük ölçüde TEDAŞ ve bölgesel dağıtım şirketlerinden olan alacakların zamanında tahsiline bağlı olduğundan, Ağustos 2011 sonu itibarıyla 10,8 milyar TL’ye ulaşan söz konusu alacakların tahsili konusunda girişimlerin sürdürülmesi.

BAŞKAN – Evet, alt komisyonda görüşülen ve üst komisyona taşınması gerekli görünmeyen ancak gündeme getirilip görüşülmesi talebi bulunan bu önerinin üst komisyonda görüşülmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hacı Bey, alt komisyonda bunu görüşmüşsünüz ama bu Sayıştayın getirdiği öneriyle ilgili olarak sizin cevabınız nedir? Buna benzer konuları gerçi Necati Bey ve Aykut Bey konuşmalar sırasında gündeme getirdi. Son durum nedir?

Hazine temsilcisi arkadaşımıza da söz vereceğim.

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Okutuyorum Başkanım...

BAŞKAN – Uzun mu? Biz de yok şu anda, önümüzde.

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Uzun.

BAŞKAN – Peki, ben önce hazine temsilcisi arkadaşımıza söz vereyim.

Buyurun.

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI TEMSİLCİSİ ÖMER FARUK CENK – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Biz bunu alt komisyonda tartışmıştık. Bu, TEİAŞ’la da gündeme gelen 6113 sayılı Kanun kapsamındaki alacaklara giriyor. Bu da yaklaşık bugün itibarıyla 10 milyar 353 milyon tutarında bir miktar TEDAŞ’tan alacağı kaldı. TEDAŞ bunu özel sektörden tahsil ettiği zaman TETAŞ’a ödeyecek. O yüzden tekrar üst komisyona göndermedik.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Ama burada TETAŞ yalnız değil ki efendim, başka şeyleri de var, okudum, özel şirketlere var. Bu, tamam, TETAŞ’la ilgili bölümü. Ama burada aşağı yukarı...

BAŞKAN – 10,8’in 10,3’ü yani yüzde 96-97...

KAMER GENÇ (Tunceli) – TETAŞ’a 7,6 veya 169 milyar...

BAŞKAN – Onlar eski rakamlardır Kamer Bey, onlar güncelleri değil herhâlde eski rakam çünkü rapor 2009’un. Biz şu anda son hâlini konuştuğumuz için.

KAMER GENÇ (Tunceli) – 2010 bu.

BAŞKAN – O zaman buyurun Mahmut Bey, siz ne diyorsunuz?

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ – Sayın Başkanım, 2 no.lu önerimiz alt komisyonda tartışılırken Genel Müdürlük güncellenmiş şöyle bir cevap verdiler: “6113 sayılı Kanun’a göre mahsuplaşma işlemleri tamamlanmış olup bu kapsamda teşekkülümüzün EÜAŞ, TEİAŞ ve Hazineye olan borçları TEDAŞ’tan olan alacaklarımıza mahsup edilerek bakiye tutar TEDAŞ’a devredilmiştir. Teşekkülümüzün Aralık 2011 sonu itibarıyla TEDAŞ ve bölge dağıtım şirketlerinden 903 milyon lirası vadesi geçmiş, 710 milyonu da vadesi gelmemiş olmak üzere 1 milyar 613 milyon lira alacağı bulunmaktadır cevabı gelince tabii ki raporumuzdaki miktar 12,5, önerimizdeki miktar 10,6; bunun da 7’sinin vadesi gelmemiş olduğu için konu hallolmuş, KİT Komisyonuna gelmesine gerek kalmamış şeklinde algılanan...

KAMER GENÇ (Tunceli) – 903 milyon az mı?

BAŞKAN – Kamer Bey, bir saniye...

Kamer Bey’in merak ettiği, öğrenmek istediği husus şu: Burada siz bir taraftan TETAŞ’ın bağlı ortaklıklarını özel sektöre özelleştirerek devrediyorsunuz. TETAŞ olarak özel sektöre devredilmiş olan bu bölgesel şirketlerden alacaklarınız var mı, varsa ne kadardır?

Yanlış mı söyledim Kamer Bey?

KAMER GENÇ (Tunceli) – Doğru. Bir de kendi borcundan dolayı da 315 milyon dolarlık da faiz ödemiş.

BAŞKAN – Kendisi, tabii, şeyden alamayınca TEDAŞ’tan, kamu şirketinden parayı toplayamayınca...

KAMER GENÇ (Tunceli) – Özel dağıtım şirketlerine bu parayı...

BAŞKAN – Özel dağıtım şirketleriyle ilgili olarak arkadaşlarımızın merak ettiği husus: Özel dağıtım şirketleriyle ilgili olarak şu anda alacağımız var mı, varsa ne kadar?

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Konuşmamda da zaten bahsettim, sonuç olarak da söylemiştim: Bizim özelleşmiş olan şirketlerden alacağımız yok. Sadece diğer müşterilerden dediğimiz 20 milyon TL alacağımız, bu da henüz vadesi gelmemiş alacağımız, başka bir alacağımız yok. O da Mahmut Bey’in söylediği rakam mı? “700 küsur bin lira” dediği?

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Evet.

Kamer Bey, başka var mı bu konuda?

KAMER GENÇ (Tunceli) – Hayır efendim. Yani tabii 2010 raporundaki bu şirketlerin bayağı yüklü... TETAŞ'ın alacağı var ama tahsil etmişlerse mesele yok ama bana biraz iş kapatılıyor gibi geldi.

BAŞKAN – Tereddüt ettiğiniz neyse sorun lütfen.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Mesela, bu Dicle Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi'nden 1 milyar 446 milyon 187 bin 294 lira, 2011 yılı sonunda alacağı var TETAŞ'ın. Tahsil ettiniz mi bunu?

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Özelleşmiş olanların kendilerinin borcu varsa devretmeden önceki borçları TEDAŞ'a devrediyoruz.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Böyle olur mu canım?

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Kamu şirketi bunlar. Ancak özelleştikten sonraki ay sonu itibarıyla bütün alacaklarını alıyoruz, ki almasak, öyle bir şey olmadı, onlara da biz faiz işletiyoruz ama bugün itibarıyla diyorum bizim özel şirketlerden, özel dağıtım şirketlerinden alacağımız yok.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Bölgesel dağıtım şirketlerinden alacağınız yok mu sizin?

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Alacağımız yok. Bir 20 milyon... Özelden yok. Dağıtım şirketlerinden var alacağımız.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Tamam, ben de onu diyorum.

BAŞKAN – Şimdi şöyle Kamer Bey: “Dağıtım şirketleri” dediği şu anda özelleşmemiş olan ve TETAŞ bünyesinde, uhdesinde hâlâ faaliyetlerini sürdüren kamuya ait olan şirketler.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Bu değil efendim, bunlar özel.

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Değil efendim.

BAŞKAN – Dicle şu anda TEDAŞ'a ait.

Aykut Bey, söz istiyor, bilgi paylaşımında bulunacağız, buyurun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Enerji sektöründe enerjinin fiyatı maliyetlerin altında belirlendiği için uzun bir süre enerji kitleleri zarar etti. Bu baktığımız şirketler o dönem özelleştirilmemiş. Grup grup elektrik şirketleri özelleştirildi ya, o zaman özelleştirilmemiş grup içerisinde bu şirketler. Bu şirketler arasındaki borç ve alacak işte hangi genel müdür daha çok bastırıyorsa birbirine yansıtılıp duruluyordu, en sonunda dediler ki “Bu iş böyle olmaz, getirin, bunların hepsini TETAŞ'a yığalım.” TETAŞ'ı da özelleştiriyoruz diye oradaki gelirle de bunlar kapanacak şeklinde bir formül bulundu. Biz 2010 yılından geldiğimiz için Kamer Ağabey de çok haklı olarak şunu merak ediyor: “Sen bunu sattın, özel sektöre borcunu mu tahsil etmiyorsun?” diye bir şey var. Bu arkadaşların bize verdiği bilgide bu borcun tahsil edilmediği yönünde bir şey yok. Dağıtım şirketlerinden borçlu olanlar hâlâ kamunun elinde olanlar. Kamuda elinde kalanlar hangisi? Kaçak

kaybın yüksek olduğu kârsız işletmeleri satamadık işte güneydoğudaki şirketler gibi. İşin benim anladığım kadarıyla özeti budur, belki eksik bilgi de vardır.

Benim merak ettiğim şey: Sonuçta TEDAŞ'a yığıldı değil mi borçlar en sonunda?

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ HACI DURAN GÖKKAYA – Evet.

AYKUT ERDOĞDU (Devamla) – Tamam, o TEDAŞ borçları gelecek.

Bir de bir şeyi söylüyorum: Geçenlerde bir haber vardı, Kanada'yla nükleer enerji konusunda bir gelişme var, değil mi? Bir anlaşma konusunda gelişme var. Bir de Rusya'yla yapılan nükleer enerji konusundaki anlaşma metinlerini, TETAŞ'la yapılacak satış metinlerini, side letter'ları ve Kanada'yla yapılan görüşmelerde neye anlaşıldığı konusunda bilgileriyle birlikte küçük -küçük dediğim orta hâli- bir bilgi notu istiyorum. Rusya'yla ne anlaşma yaptık, hangi tür bize nükleer enerji santrali verecekler, kaçtan alacağız, bir de Kanada'yla nükleer enerji konusunda yapılan görüşmeler ve anlaşmalar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Tabii, istemek hakkımız da, muhatabımız bu arkadaşlar mı?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Enerji Bakanlığı...

BAŞKAN – Onu biliyorsunuz her zaman yazılı olarak da sorup isteyebilirsiniz. Şu andaki konuyu bitirelim yani TETAŞ'ı bitirelim.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Anlaşma imzalandı ya...

BAŞKAN – Anladım üstat da yani sonuçta burada TETAŞ'ı görüşüyoruz.

Buyurun Ali Bey.

ALİ SARIBAŞ (Çanakkale) – Evet, sorumu...

Genel Müdürlüğümüz dedi ki: “Bu konuda ben değilim, Enerji Bakanlığı cevap verecek.” Sabah sorduğum soruda da vermedi, Enerji Bakanlığından, sabahdan beri devam eden sorumun yanıtını almak istiyorum.

BAŞKAN – Tamam, soralım.

ALİ SARIBAŞ (Devamla) - Çünkü, her kuruluş diyor ki en sonunda “Enerji Bakanlığı bilir.” Onun için sorumu hatırlıyor musunuz bilmiyorum, tekrar edeyim mi? Çünkü en sonunda muhatap Enerji Bakanlığı çıktı ortaya.

BAŞKAN – Şimdi, bu öneriyle ilgili başka söz talebi? Yok.

O zaman, genel önerinin izlenmesi hususunu oylarınıza sunuyorum...

Kamer Bey, sizin gündeme getirdiğiniz hususla ilgili olarak arkadaşların cevaplarında var mı tereddüt?

KAMER GENÇ (Tunceli) – Ben tatmin olmadım, isterseniz izlemeye kalsın çünkü bu paralar tahsil edilmezse seneye bu yine gelecek.

BAŞKAN – Tamam.

Görüşüğümüz önerinin alt komisyonda görüşölüp üst komisyona taşınmayan ve şu anda gündeme aldığımız önerinin izlenmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Üst komisyonda görüşüğümüz 2 numaralı genel önerinin izlenmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şu anda genel olarak kurumun faaliyetleriyle ilgili olarak söz talep eden arkadaşlarıma söz vereceğim.

Kamer Bey, buyurun.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Efendim, bu su kullanım fiyatları konusunda bir bilgi istiyorum. Şimdi, bizim Tunceli’de Munzur diye bir, çok meşhur bir Munzur’umuz var. Bunun üzerinde kaç kişi şu ana kadar su kullanım hakkını kiralamıştır? Bir de o Karakoçan’dan geçen Karasu mudur, Murat mıdır onu da bilmiyorum yani orada Tatar Barajı, Pamuklu Barajı yapılıyor da onları o nehrin üzerindeki su kullanım hakkını kimler almış? Bu su kullanım hakkını da yani genel bir yazılı olarak verirsiniz memnun olurum. Nasıl bir fiyat belirliyorsunuz, kaç lira, nasıl kiralanıyor, onu öğrenmek istiyorum. Mesela, en azından bir Fırat Elektrik diye bir kurum var. Bu Elâzığ Hazar Gölü’nde elektrik üretiyor fakat öyle bir çalıştı ki Hazar Gölü’nü neredeyse kurutuyordu. Siz bunlara müdahale ediyor musunuz? Mesela, Hazar Gölü’ndeki işte, üstat biliyor, Sayın Septioğlu da biliyor bunu, Hazar Gölü’ndeki Bilgin Elektrik’in ürettiği, Fırat değil de Bilgin Elektrik, onu da Hazar Gölü’nde elektrik üretiyor ve satıyor ama birkaç sene o kadar çok elektrik üretti ki suyu 5 metre veya 10 metre aşağı indi, göl kuruyordu. Buna bir müdahale etme hakkınız var mı diyorum, o bakımdan. Bir de bu su kullanımı.

Ayrıca da sizin gösterdiğiniz şehirde 2.951.144 liralık şüpheli alacak var, şüpheli alacak karşılığında ayırdığınız bir alacak var. Bu alacaklar kimlerden, ne zamandan geliyor? Kimlerden alacağınız? Şüpheli alacak karşılığı da ayırmışsınız, bunların isimlerini istiyorum. Şüpheli alacak karşılığını ayırmaya kadar bunlar hakkında herhangi bir işlem yaptınız mı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Necati Bey, buyurun.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Teşekkür ederim.

Şimdi, nükleer santralin ürettiği elektriği TETAŞ alıp satacak değil mi? Siz almakla yükümlüsünüz yani ikili anlaşmada. 12,35 kuruş ortalama fiyatı ancak on beş yıl...

KAMER GENÇ (Tunceli) – Kuruş değil sent.

NECATİ ÖZENSOY (Devamla) – Özür dilerim, 12,35 Amerikan senti. Bu ortalama fiyatın başlangıcı ile yıllara, işte on beş yıl, hangi yıllarda kaç kuruşluk veya kaç dolar/sentlik fiyatlandırma olacak? Yani bu ortalama verildi ama kaç dolar/sentten başlıyor? Yani on beş yılın sizde bir bilgisi

varsa onu isteyeyim. Yani Aykut Bey'in sorduğu soruya biraz cevap vermekte şey yapabilirsiniz, detay ama en azından bunu burada varsa burada isteyelim bu bilgiyi, yoksa yazılı isteyelim.

Sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET ŞEKER (Gaziantep) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de bir bilgi edinmek istiyorum: Türkiye'deki gerek iletim hatlarından kaynaklanan gerekse başka sebeple kayıp kaçak elektrik oranı tüm Türkiye'de ne kadardır? Sizin raporlarınızda ve sunuşunuzda izlediğim kadarıyla yüzde 2 oranında bir kaybınız var yani satın aldığınızın yüzde 2 eksikliğini satmışsınız, öyle gözüküyor. Çok ciddi bir kayıp yok ancak vatandaşın faturalarında uygulanan rakam yüzde 12 kayıp-kaçak rakamı. Bunlarla ilgili bilgi almak istiyorum.

Bir de 2019 yılından bahsediyoruz yani nükleer enerjinin kullanılacağı tarih olan tarih olarak. Şu anda gördüğüm kadarıyla, yine sizin sunumunuzdan gördüğüm kadarıyla Türkiye'nin ihtiyacı olan elektriği şu anda kullandığımız miktar kadar da bir elektrik ihtiyacımız var. O yılda yani 2019'da yurt dışından da çok fazla aldığımız söylenemez, ihracatımızla karşılaştırırsak hemen hemen başa baş. Yurt dışından çok elektrik almıyoruz ama kurulacak nükleer santralin kapasitesi yüksek ve yaklaşık önce yüzde 70'ini sonra yüzde 30'unu, son iki tesisin de yüzde 30'unu alacağız yani kabaca yüzde 50 elektrik alacağız bu firmadan. Yüzde 50 aldığımız elektrik oranını o döneme göre bir yıllık artışını hesapladınız mı? Bu ne kadardır? Türkiye'nin ihtiyacı olan elektrik 2020 yılında, 2030 yılında ne kadardır? Bu yeterli midir? Yurt dışından tekrar elektrik ithal etmemize ihtiyaç var mıdır? Bunları bilgi olarak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Ali Bey, buyurun.

ALİ SARIBAŞ (Çanakkale) – Tabii, ben gene sizi ilgilendirir mi ilgilendirmez mi Enerji Bakanlığı çünkü üç tane kuruluş olunca çok arada kalıyor soracağım soru. Enerji Bakanlığındaki arkadaşlarımız da cevap verebilir.

Şimdi, Türkiye'de kamu sektöründe, özel sektörde ve diğer yerlerde çeşitli elektrik fiyatları var özellikle sanayi elektriklerinde ama özellikle yerel yönetimlerde, belediyelerde bir en yüksek enerjiyi kullanıyor. Nerede kullanıyor? Özellikle de su üretiminde. Nerede kullanıyor? Özellikle deşarj dediğimiz sistemlerde. Tüm dünyada bu tür sistemlerin elektrikleri özellikle hem hibe anlamında hem de teşvik anlamında desteklenirken ama enerji anlamında da bu tesislerin özellikle su üretimindeki tesisler çok büyük enerji kullanmalarına rağmen, belediyelerin en yüksek fiyattan fiyatlandırıldığını

biliyorum. Yani niçin bu konu hiç gündeme gelmemiştir ya da bu fiyatlar hâlâ devam etmekte midir bunu öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Hacı Bey, buyurun.

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ DR. HACI DURAN GÖKKAYA – Kamer Bey’in birinci sorusu bizi ilgilendirmiyor yani TETAŞ Genel Müdürlüğünü ilgilendirmiyor.

BAŞKAN – Şöyle diyelim, “görev alanı dışında” diyelim.

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ DR. HACI DURAN GÖKKAYA – Evet, görev alanımız dışında. Su kullanımı DSI’nin görevi.

İkinci sorusu ise Fırat’la ilgiliydi, Bilgin Elektrik daha doğrusu. Tabiat Varlıklarını Koruma Kuruluyla bura durduruldu. 2006 yılından bu tarafa mahkemede ve mahkeme devam ediyor.

BAŞKAN – Çalışmıyor mu tesis?

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ DR. HACI DURAN GÖKKAYA – Çalışmıyor.

Birinci cevap bu.

Necati Bey’in söylediği nükleerle ilgili: Evet, ağırlıklı olarak 12,35 ABD senti. Biz tabii, lisans aldıktan sonra bu şirketle ESA anlaşmasına oturacağız yani şu anda elimizde yazılı bir metin yoktur. Hükûmetler arası bir sözleşme. Hükûmetler arası sözleşmede de kimin neler yapacağı orada derc edilmiş. Biz bu sözleşmeye oturduğumuzda, ağırlıklı ortalama dememizin sebebi de o, on beş yıl içerisindeki bunu geçmeyecek, bunu tutturacak şekilde yıllara göre, siz daha iyi bilirsiniz şey olarak ve saatlere göre ayrı yıllar itibarıyla fiyatlandırması, dökümü, en fazlası da 15,3 arkadaşımın verdiği ve o olacak. Bu tabii, o zaman yeni şey yapacak...

ALİ SARIBAŞ (Çanakkale) – En yüksek fiyat.

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ DR. HACI DURAN GÖKKAYA – Evet. Sizin cevabınız da bu.

Mehmet Bey’in bir sorduğu şey, kayıp kaçak yine bizim görev alanımız içerisinde değil, teknik konu tabii yine bizim konuşmamızda da aldığımız elektrikten bir kayıptan bahsettik. Bu elektrikle ilgili arkadaşlarımız bilir, teknik bir kayıp var, bu da bizde yüzde 3 civarlarında. O kayıp düştükten sonra...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – TEİAŞ’ın kaybı.

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ DR. HACI DURAN GÖKKAYA – Bu da TEİAŞ’ın kaybı. Bu şeyde faaliyet gösterenlerin olduğu için bizimki yüzde 3 civarında. 12’ler veya daha farklı şeyler söyleyenler, TEDAŞ ve dağıtım şirketlerinin görev alanlarına girmektedir.

İkinci sorusu, 2019 yılına gelindiğinde nükleer güç santrali bunu ihtiyaca göre mi oldu diye. Tabii, bizim ve TEİAŞ’ın hesaplamalarına göre, yüzde 7,5, yüzde 8 civarında Türkiye’de bir elektrik artışı var ki hesaplamalar bizim kaynaklarımız da belli, tabii bu tamamen kaynağımız şu andaki

duruma göre değil, doğal gaz itibarıyla dışarıya bağlı olduğumuz için herkesin ve hepimizin şikâyet ettiği, bunun da azaltılması göz önünde bulundurarak ki belki o gün o yetmeyecek, daha ikinci, üçüncü, dördüncü nükleer santrallerin kurulması gündeme gelebilecek.

Ali Bey'in sorduğu bir soru vardı, yine o da su fiyatları, zannediyorum oydu soru değil mi?

ALİ SARIBAŞ (Çanakkale) – Su değil, su da kullanılan enerji fiyatları.

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ DR. HACI DURAN GÖKKAYA – O da yine bizim görev alanımıza girmiyor. Ben yine iyi anlaşılması açısından TETAŞ'ı tarif edeyim, biz toptan elektrik alıp elektrik satıyoruz. Bu toptan aldığımız elektriklerimiz yıllar itibarıyla da sözleşmelerle bağlanmış, bir kısmını bunun devraldığımız sözleşmeler. Biz sadece şu anda önümüzdeki dönemde nükleerden alacağız. Nükleeri de anlattım.

BAŞKAN - Şimdi, Bakanlık temsilcisi arkadaşımız, buyurun.

ÖZTÜRK SELVİTOP ENERJİ BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ – Sayın Vekilimizin sorduğu bu kamu santrallerinin az çalıştırıldığına dair hususla ilgili olarak şimdi, Bakanlığımızın santraller bazında herhangi dahli söz konusu değildir. EÜAŞ kendi yakıt durumu, arıza bakım onarım durumu ve emre amadeliğini dikkate alarak günlük ve saatlik tekliflerini hazırlamaktadır. Bakanlığımızın herhangi bir santralin çalışsın veya çalışmasın gibi bir dahli bulunmamaktadır.

ALİ SARIBAŞ (Çanakkale) – Soruyu öyle sormadım.

BAŞKAN – Nasıl sordunuz? Buyurun tekrar alalım.

ALİ SARIBAŞ (Çanakkale) – Soru bu değildi tabii, cevap da bu olmamalı. Şimdi, termik santralde arıza yok, açıyorum, üretim 3,4, bu sabahki dâhil olmak üzere sorduğum sorunun içerisinde, hem fiyatlandırma yoluyla hem elektrik santrallerindeki sabahleyin EXPO 1 dedikleri Marmara'daki enerjiyle ilgili. İki aydır santral diyor ki "Enerjiye itirazımız yoktur." ama diğer santrallerden enerji alınıyor. Niye kendi santrallerimizden alınmıyor, Enerji Bakanlığının kendi işlettiği santralden alınmıyor? Ve fiyat düşük olmasına rağmen. Enerjide arıza yok yani bir bakım yok ama gerekçe, diğer santrallerden alınıyor yani enerji üreten, dışa bağımlı olan özel sektörden alınıyor, doğal gaz üretim, çevrim santrallerinden alınıyor ama elektrik üretimi kendi elindeki ucuz elde ettiği 3,4'lük sente mal ettiğimiz yerden alınmıyor. Soru çok netti ama bu sorunun cevabı bu değil bence.

BAŞKAN – Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

ÖZTÜRK SELVİTOP ENERJİ BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ – Biz EÜAŞ'tan bilgi talep edelim Sayın Vekilimizin talimatı doğrultusunda.

BAŞKAN – Şimdi, aslında cevap Ali Bey, şu olsa gerek yani şahsi kanaatim, uzatmadan söyleyeyim. Şimdi, arkadaşlar zaten sabahki toplantıyla şimdiki toplantıda ifade ettiler yani bizim özellikle özel sektörün yatırımlarını destekleme anlamında, belki öyle tanımlamak lazım, belli alım taahhüdüne giriyoruz. Şimdi elbette TETAŞ alım taahhüdü oldu, elektriğin fiyatı o, o fiyat aralığından

almak durumunda. Piyasadaki alıcı olarak TETAŞ'ın diğer kullanıcılar piyasaya çıktığı zaman "Biz şu kadar elektrik talep ediyoruz." diyor. Zaten şu anda TETAŞ piyasaya aldığı, taahhütle aldığı elektriği veriyor, onun dışındaki kalana da hâliyle EÜAŞ'tan almak durumunda. EÜAŞ'a diyor ki "Ben senden 20 kilovat alacağım." Şimdi EÜAŞ, eğer 25 milyar, 23 milyar üretim kapasitesi varsa hâliyle bunun 2 milyarını, 3 milyarını ne yapacak? Çalıştıramayacak çünkü bizim TETAŞ'ın taahhüdü var, alım taahhüdü var. Yani herhâlde cevabı bu olsa gerek yani sizin de duymak istediğiniz bu, ben biliyorum.

ALİ SARIBAŞ (Çanakkale) – Başkanım, duymak istediğim de doğru söyleseler yeterli ama niye dolandırıyorlar, onu anlamadım.

Ben, kamuda çöp arıtma tesislerinde ve su idaresinde, bir de fiyatta Enerji Bakanlığını direkt soracağım çünkü muhatap hangi kuruluş bilemiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

METİN KAYABAŞI EPDK TEMSİLCİSİ – İçme ve kullanım suyuyla ilgili tüketilen elektriğin fiyatlandırması ticarethane tarifesine tabi. Şu anda bilindiği üzere ulusal tarife uygulanıyor. Kanun hükümleri çerçevesinde abone gruplarına uygulanacak tarifelerin belirlenmesinde maliyet esas prensibinin esas alınması öngörülmüyor. Bununla ilgili süreç de 2012 yılının sonu. Bu bağlamda, en son ticarethane adı altında üç tarifemiz vardı, bunlar birleştirildi, tek bir fiyat olarak şu anda uygulanmakta ama kanun ayrıca şu hükmü getiriyor: Maliyet esası hesaplandıktan sonra bu fiyatlar eğer tüketicilerin ya da bölgelerin doğrudan desteklenmeleri söz konusu olarsa bu da doğrudan sübvansiyon yoluyla yapılmasını öngörüyor.

Bir husus da efendim kayıplarla ilgili. O da sorulmuş idi. Şu anda bizim Türkiye genelinde vermiş olduğumuz hedef kayıp kaçak oranı ulusal tarifede yansıtılmak üzere yüzde 13'tür, bu bir hedeftir. Gerçekleşme 2009'da yüzde 16,9 idi, 2010'da yüzde 16 idi. Biz ise EPDK olarak 21 bölgenin ortalamasını veriyorum, 2012'de yüzde 15'ten başlıyor, 2015 sonunda yüzde 10 olacak şekilde. Bu hedefleri vererek birim fiyatlara yani tüketicilere bu hedefler doğrultusunda yansıtılmasını öngörüyoruz. 2012 için de yüzde 13,3.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz verdiğiniz bilgilere.

Komisyonumuzun değerli üyeleri, Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt Anonim Şirketi'nin 2010 yılına ilişkin bilanço ve netice hesaplarına ait alt komisyon raporunun sonuç bölümünü okutuyorum:

Sonuç:

Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt AŞ'nin 2010 yılı bilançosu ve 1.123.539.683,40 Türk Lirası dönem kârı ile kapanan gelir tablosu tasvibe sunulur.

BAŞKAN – Değerli üyeler, Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt Anonim Şirketi'nin 2010 yılına ilişkin bilanço ve netice hesaplarına ait alt komisyon raporunun sonuç bölümünü ibranıza sunuyorum: İbra edenler... Etmeyenler... İbra edilmiştir.

Hacı Bey, eklemek istediğiniz bir şey var mı?

TETAŞ GENEL MÜDÜRÜ DR. HACI DURAN GÖKKAYA – Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, böylelikle Türkiye Elektrik Ticaret AŞ 2010 yılına ilişkin bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri tamamlanmıştır.

Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü'nün 2009, 2010 yılları ile Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları ve bağlı ortaklıklarının 2010 yılına faaliyetlerinin denetim görüşmelerini yapmak için 3 Mayıs 2012 Perşembe günü saat 10.30'da toplanmak üzere Komisyonumuzun bugünkü toplantısını kapatıyorum.

Kapanma Saati : 17.43